

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OKRAJA NOVO MESTO

Štev. 17–18 (579–80)

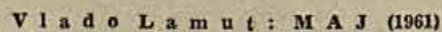
Leto XII.

NOVO MESTO, 27. APRILA 1961

UREJUJE uredniški odbor - Glavni in odgovorni urednik Tone Gošnik -
NASLOV UREDNISTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Glavni trg št. 3 (vhod iz
Dilančeve ulice) - Poštni predal Novo mesto 33 - TELEFON uredništva in uprave
št. 127 - Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo - TISKA Ciasopisne
podjetje "Delo" v Ljubljani

TONE GOŠNIK

Uredništvo in uprava
lista

(Nadalievanie na 5. strani)

k

gobe po dežu rastejo po zadnji vojni pri nas nove zgradbe — tovarne, stanovanjski bloki, trgovine in druge. Kot gobe po dežu — vendar se vedno ne ba tako hitro, kot želimo. Obiskal sem te, ki građe, gradbenice Splošnega gradbenega podjetja "Pionir" iz Novega mesta. Z različnimi člani kolektiva sem se pogovarjal o njihovih problemih v službi in doma, o upravljanju — skratka: o vsem mogočem.

Direktorja ni doma

Najprej sem nameraval obiskati direktorja podjetja Ivana Kocvarja. Seznaniti sem ga hotel z namerami, da bomo za prvi maj predstavili bralcem našega lista ljudi iz njihovega kolektiva. Toda:

— Direktorja ni doma, mi je pojasnila njegova tajnica tovarnišnica Jožica. Je na bolniškem dopustu, pravzaprav v bolnišnici. Že dolgo je preboleval bolezen stoji in v službi za delovno mizo, a zdaj je moral iti, ker se mu je bolezen nenadoma poslabšala.

Inženir Zerkal, ki je bil službeno v pisarni tajnice, je dodal:

— Pozna se na naših živcih, ta povojni tempo dela in prav slabšeni živci so podlaga za razne bolezni. Leta 45, 46, 47, 48, 49 so nas stala maza, katero noč in veliko živcev.

— Pa tudi leti 50 in 51 sta bili še burni, je nadaljevala tovarnišnica Jožica. Večkrat se je zgodilo, da nismo šli spat po dva dni. Proti zaspanosti smo jemali razne tablete in delali, delali... Danes je vse drugače, čeprav imamo včasih tudi še veliko dela...

Predsednika se izobražujeta

Prekinil sem spominke: — Potem bi pa govoril s predsednikom delavskega sveta.

— Je na seminarju v Dolenjskih Toplicah.

— Pa predsednik upravnega odbora?

— Je na seminarju na Bledu.

Predsednika se izobražujeta. Tako je prav!

Pobude »od spodaj«

Direktor in organi upravljanja morajo zdaj predvsem vključevati številne pobude, ki prihajajo »od spodaj«. (M. Popović)

Ker ni bilo direktorja, me je sprejel njegov pomočnik inženir Henrik Omak.

— Tovariši inženir, rad bi zvedel, če dajejo delavci pobudo za izboljšanje proizvodnje, za boljše organizacijo dela in druge — skratka, če v podzestju že prihajajo pobude »od spodaj«. Prosil bi tudi, če mi jih nekaj naštejete.

— Pobude »od spodaj« prihajajo, čeprav še bolj poredko. Ena izmed njih je, naj bi imeli v podjetju več ekonomskih enot. Do novega leta smo jih imeli namreč le pet: gradbišča Novo mesto, Ljubljano in Videm-Krško ter upravo in centralni obrat. Ze plačevanje po teh ekonomskih enotah je predstavljalo velik korak naprej in izboljšanje prejemkov zaposlenih. Vendar člani kolektiva s takim nagrajevanjem niso bili zadovoljni, češ: »Ni

OPEKA NA OPEKO

prav, da dobe delavci obrata, ki je boljše delal in prihranil več materiala, enake prejemke, kot delavci ostalih obratov, pa čeprav so vsi v isti ekonomski enoti. Ekonomski enote je treba se razdeliti, ker bo le potem vsak zainteresiran, da da več od sebe, da bolj stedi pri materialu itd. Od novega leta imamo 22 ekonomskih enot in prav zdaj bodo delavci prvič dobili izplačane prejemke po novem. Zdej, ko bo posamezna ekonomska enota več dobila, ko bodo člani kolektiva videli, kako bo potekalo razdeljevanje dohodka po novem, bodo nedvomno še bolj poprijeli za delo in »od spodaj« bo prihajalo vedno več pobud. Omenim naj, da doslej, ko smo nagrajevali še po starem, »od spodaj« se pravi od nekvalificiranih in polkvalificiranih delavcev, niso prihajale pobude v večjem številu, ker ti delavci še vedno niso vedeli, za kaj pravzaprav gre. Pač pa je prizadevnost za zmanjšanje stroškov in sploh za uspeh podjetja porasla.

21-stanovanjski blok v Šentvidu nad Ljubljano, delo Pionirja

predvsem pri tehniških, delovnih, strojnih, visoko kvalificiranih in morda še pri kvalificiranih delavcih, ker je bil predvsem od njih prizadevnost odvisen uspeh naših prejšnjih petih ekonomskih enot.

Omenil bi še nekatere stvari, ki zelo vplivajo na plan in proizvodnjo podjetja kakor tudi na delo uprave in delavskega sveta. Tako so na primer včasih napravljeni načrti za zgradbo šole takrat, ko je bila zgradba končana, zgodilo pa se je, da so bili napravljeni celo kasneje. Kako naj v takih primerih o delu, stroških in ostalem razpravljajo delavci in delavski svet?

V začetku maja bomo izvedli 7 obratnih delavskih svetov, se pravi, da bo v upravljanju sodelovalo že precej več ljudi in v zvezi s tem se bodo spremenile tudi funkcije in delo uprave ter delavskih svetov.

Nočemo se zaletavati

...Na temelju razdelitve dohodka po delu se bodo razvijali vsi odnosi v podjetju, to pa pomeni, da ni v našem podjetju mesta za ekonomiste, tehnologe in pravnike, temveč tudi za sociologe, psihologe in pedagoške raziskave in za praktično dejavnost na teh področjih. (Milentije Popović)

Pri Pionirju se nimajo psihologa, sociologa in pedagoga, toda tale kadrovik Janez Hambrž tudi ni od muh.

— Kadrovska služba, ki je bila ustanovljena namesto bivše personalne v našem podjetju lani, ugotavlja sposobnost ljudi in jih usmerja na primerna delovna mesta, vodi sistematično vzgojo delavcev in uslužbencev, ugotavlja vzroke fluktuacije in jih skuša odstraniti, se zanima za težave ljudi in drugo.

Nekemu delavcu na njegovem delovnem mestu na primer ne gre delo od rok. — Na podlagi testov ugotovimo, za kaj je bolj sposoben, in ga potem prekvalificiramo. To je boljše zanj — ker več zasluži, in za podjetje — ker več naredi. Drug primer. Nekdo je slabo delal. Vzrok je bilo stanovanje. Z družino je spal na hodniku. Priskrbeli smo mu sobico in zdaj dobro dela.

Naša služba rešuje vprašanje prevoza, prehrane. Glejamo, da ni večjih razlik med

se še ne čutijo upravljalci, ki celo hočejo, da nekdo upravlja namesto njih, da odloča namesto njih. Boje sir dajati predloge, kritizirati, kar zasluži kritiko itd. V ljudih je še vedno vkoreninjena mezdna miselnost, da delajo za plačo in ne zase. Boje se zamero, gledajo, da čimbolje »skopi pridele« in podobno. Take ljudi vedno tlači neki strah, medtem ko čutijo delavci-upravljalci, da so res ljudje in da so res svobodni...

»Pri ometu padeš dol...«

Alojza Hočvarja, zidarja in člana delavskega sveta, sem dobil pri malici. Kmalu sva se zapletla v pogovor o tem in onem.

— Ustanavljate, pravzaprav izvolili boste obratne delavske svete. Zdej bo odločalo o stvarih v podjetju precej več ljudi. Zakaj?

— Več ljudi več ve in drug drugega kontrolirajo...

— Pa o novi delitvi dohodka vam je kaj znano?

— Nič. Na zadnji seji smo razpravljali le o bilanci.

— Kako pa je z zaslužkom?

— Dela je dovolj. Zaslužim do 20.000 in čez — kakršno je pač delo. Delo je sortno. Pri ometu padeš dol, pri betoniranju in zidanju greš gor. V stanovanjskih blokih z ometom ni profita, v večjih objektih, kot so skladišča, pa je... Na izkopih zaslužijo dobro, ker dela mehanizacija... Zidamo in betoniramo po belgijski metodi — smo imeli posebne tečaje...

Na zaključku pa:

— Vsega je dovolj, samo delati moraš.

»Prijava uzeta u postupak i po njoj se radi...«

Tudi najbolj natančne analize in računi morejo biti le ena — čeprav večinoma najvažnejša — osnova za vzpostavljanje odnosov pri razdelitvi dohodka, vendar ne edino in dokončno merilo. Potrebna je velika mera nesebičnosti, poštenosti, solidarnosti in tovarištva brez egoizma in egocentričnosti, da bo kdo lahko domel in priznal, da je tovariš več prispeval in da mu zato tudi več gre. Za več človeških vrednot je potrebnih za priznanje in ocenitev odnosov v tistih primerih, kadar so natančna računarska merila manj zanesljiva in manj možna, kadar gre za kakršnokoli ustvarjalnost, iznajdljivost in sploh za večji uspeh pri delu. (Milentije Popović)

V mizariskem obratu SGP Pionir sem se zapletel v pogovor o obratovodjem Alojzom Koširjem, iznajditeljem montažnih oken.

— Siljal se je že za vas izum, tovariš Košir. Menda ste imeli tudi nekaj težav, preden so vam ga priznali. Zanima me, kako se je zaveda uredila in če ste doslej za svojo iznajdbo dobili kakšno priznanje oziroma nagrado?

— Ko sem izumil montažna okna, sem izum z vsemi skicami priporočen postal 19. marca 1959 Patentnemu uradu v Beogradu. Ker po nekaj mesecih nisem dobil odgovora, sem uredil in dobil tale dopis:

»Vas pronalazak nisimo do danes primili. Urgirajte kod pošto.«

Posla je poizvedovala in mi pisala, da je pošiljko prejel dne 21. marca 1959 upravičenec za divizije pošte ta in ta. To sem pisal patentnemu uradu, ki mi je odgovoril:

»Pretpostavka je bila da kurir za pošto omaskom preporočilo nile uzeo ali ju je izgubil ali pak se omaskom zatutila in arhivu, što do danas ni jedan slučaj nile bilo da se ma šta izgubilo u ovoj Upravi.«

Potem sem poslal kopije, ker pa spet nekaj mesecev nisem dobil odgovora, smo skupaj s podjetjem poslali pritožbo v kabinet maršala Tita. Kabinet je o stvari izprašal Upravo za patente in nam polem odgovoril, da ga je Uprava obvestila:

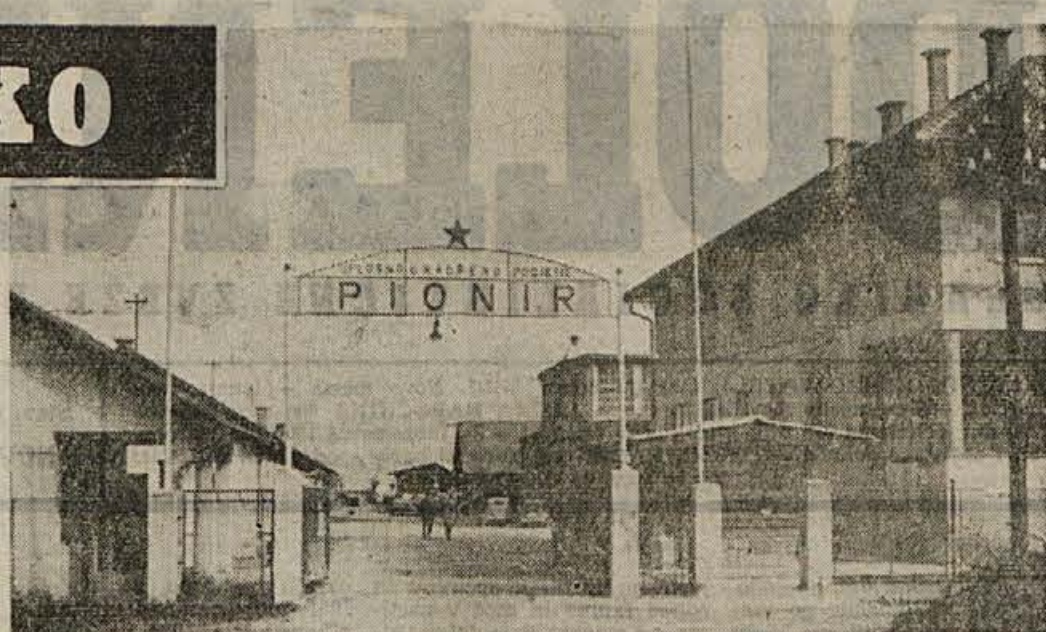
»U vezi traženja kabineta broj 07-18406-1-39 MP/ML od 7. IX. 1959 a po predmetu patentne prijave Košir Alojza iz Novog mesta za pronalazak pod nazivom: »Montažno okno tipa pionir« i u vezi zahteva Splošnog gradbenog podjetja »Pionir« — Novo mesto, gde je zaposlen drug Košir, Uprava za patente izveštava vas, da je prijava uzeta u postupak i da se po njoj radi.«

Kabinet pa je v dopisu še dodal:

»Na osnovu ovih podataka Kabinet Predsednika Republike nema osnovu za daljnju intervenciju.«

Potem ni niti podjetje niti jaz nikamor urgirali. Položaj je torej tak, da je prijava še vedno »uista u postupak« i da se po njoj radi — že od leta 1959.

— Pa nagrada za izumiteljstvo

Vhod k centralnim obratom in upravi Splošnega gradbenega podjetja PIONIR v Novem mestu

oziroma ustvarjalnost od skupnosti ali podjetja?

— Z nagradami ni nič. Doslej nisem dobil niti dinarja.

Vendar je skušal skupnost in podjetje zagovarjati, češ:

— Vsaka stvar se mora prej preizkusiti, šele potem se govori o nagradi...

Tako se je torej zgodilo z enim našim izumiteljem. Take in podobne primere bi morale obravnavati in reševati naše organizacije, pa tudi poslanci. Ljudem se ne smejo dogajati krivice zaradi birokratov, nesposobnežev ali zaradi česar koli drugega.

V začetku smo kimali...

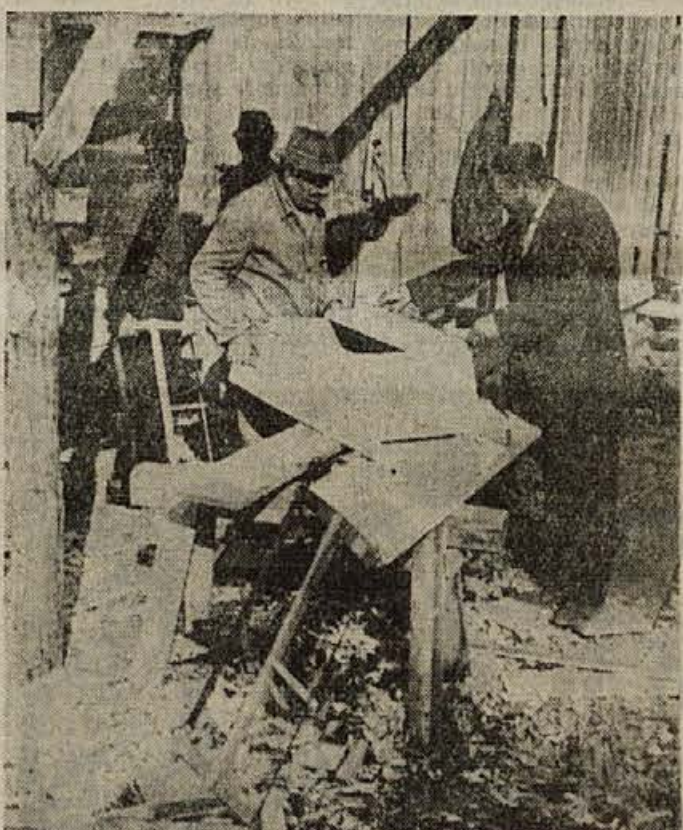
Člana delavskega sveta Franca Pavlina sem našel Nad mlini, kjer građe nov blok. Pred združitvijo SGP Pionirja in gradbenega podjetja Krka je bil že pri Krki član in predsednik delavskega sveta.

Spomini in sedanost

Predsednika delavskega sveta podjetja — Franceta Zidaneka — sem dobil nekaj dni kasneje kot ostale na gradbišču pri novomeški bolnišnici. Pogovorila sva se marsikaj.

Pravljaj tudi naš delavski svet, vendar samo načelno, ker podrobnosti še niso izkristalizirane.

— Lanska bilanca je pokazala ugodne rezultate, ki so za-

Predsednik delavskega sveta podjetja PIONIR, Franca Zidanek (desno) med delom

Na vprašanja je odgovarjal tovariš Zidanek tako:

— Zaradi nove delitve dohodkov ali, kakor pravijo, novih instrumentov, so nas poklicali po sindikalni liniji na konferenco v Ljubljano, Zvezna gradbena komora pa je sklicala sestanek v Pulju. V Ljubljano sem šel jaz — to je bilo v začetku marca — v Pulj pa tovariši direktor. Na teh posvetih smo razpravljali o novi delitvi dohodka, vendar do danes še niso znani vsi faktorji za to delitev, predvsem pa ni znano, koliko dohodka bo ostalo podjetju. O tej novi delitvi je raz-

sluga dela po ekonomskih enotah. Delavci sami vedo, da se je povečal zaslužek, število kvalificiranih, povečala mehanizacija, res pa je, da nekateri še ne vedo, kako je do tega matematično prišlo, ker ne vedo točnih instrumentov. Ekonomskih enot smo imeli lani 5, letos pa jih imamo že 22, v njih pa bomo maja izvolili 7 obratnih delavskih svetov, medtem ko smo imeli doslej za vse podjetje le enega. Tako se bo upravljanje podjetja še bolj preneslo na neposredne proizvajalce, se pravi na delavce. Po novih ekonomskih enotah delamo že od letošnjega januarja, plačani pa smo še po starem, ker je pri nas gradbenih zaradi sezonskega značaja dela obratun nekoliko drugačen.

15 let je minilo 1. aprila, odkar sem pri tem podjetju. Vse do leta 1956 se je podjetje iz leta v leto sistematično razvijalo. Leta 1956 pa je nastala pri nas nekaka kriza, tako da smo si morali iskati dela v drugih republikah in Ljubljani, kjer imamo še zdaj močno gradbišče. Tisto leto so bile investicije naenkrat skrcene in nekatere gradnje prekinjene, zato smo morali precej osnovnih sredstev prodati, da smo zlezli iz težav. Od leta 1957 pa se podjetje spet lepo razvija.

— Naši prvi delavski sveti so bili bolj žalostni in nezveljenjski. Na to je veliko vplivalo, ker smo imeli pretežno nestalne delavce, pa tudi ljudje niso bili vajeni upravljanja, saj je do zdaj namesto njih vedno odločal kdo drug. Pooblastil prvi delavski svet ni so imeli veliko, upravljalci pa so bili še precej neizobraženi. Iz leta v leto je na sejah delavskega sveta živahneje, ker delavci vedno bolj čutijo, da so oni upravljalci.

Plačevanje, nagrajevanje ali kakor koli že rečemo temu je tudi prešlo različne stopnje. Najprej je bila plača na uro, na uro po tarifnem pravilniku, pa po normi itd. Lani smo začeli z ekonomskimi enotami, a se jih delavci niso takoj oprijeli kot pianec plotu, pač pa šele po prvem obračunu, ko so videli, da ekonomska enota več dobi, če bolje dela in prihrani več materiala. Letos bomo ta način še bolj izpopolnili. Boljši zaslužek je tudi eden izmed vzrokov, da ni več tako velike fluktuacije.

Delavski svet in delavci pa skrbijo tudi zase, ker vse delo nima smisla, če se na koncu ne pokaže, da je ljudem proizvajalcem zaradi njega bolje.

Od letos naši sezonski delavci ne bodo spali več na slamnjakah in pogradih ter v lesenih barakah. Prav zdaj gradimo samski dom, enakega bomo gradili prihodnje leto v Ljubljani. Samska domova bosta tudi vplivala na zmanjšanje fluktuacije. Porodeni delavci bodo imeli možnost graditi v sklopu stanovanjske zadruga, ki je ustanovljena pri podjetju. Veliko sredstev vlagamo za higijensko-tehnično zaščito delavcev. V samskem domu bomo imeli tudi obratno ambulanto. Za sestanke je urejena v samskem domu dvorana. V njej je imel izobraževalni center našega podjetja več seminarjev, tečajev in predavanj, skozi katere so šli vsi inženirji, tehniki, šefi gradbišč, delovodje in skladiščniki. Prekvalificirali smo — po belgijski metodi — 40 delavcev. Sleherni delavec se pri nas lahko izobražuje in prekvalificira, kar je boljše zanj, ker bo dobil večjo plačo, in za podjetje, ker bolj razgledan in izučen delavec tudi več naredi. Delavska menza lepo uspeva. V Piranu imamo počitniški dom s 60 posteljami. Delavcem je na razpolago kegljišče, balinišče, strelišče, igrišče za odbojko. Zvečer posedajo pred televizorjem. Imamo šahovski krožek, ustanovljamo pa tudi mladinski dramski krožek...

Minila so leta. Sestnajst let po vojni. Enajsto leto delavskih svetov teče. Vsako leto je prineslo kaj novega: nove uspehe, nove oblike dela, nove težave, nove spremembe... Minila so leta in ko člani kolektiva SGP Pionir gledajo na prehojeno pot, na svoje sledove, ugotavljajo:

— To tovarno smo mi zgradili...

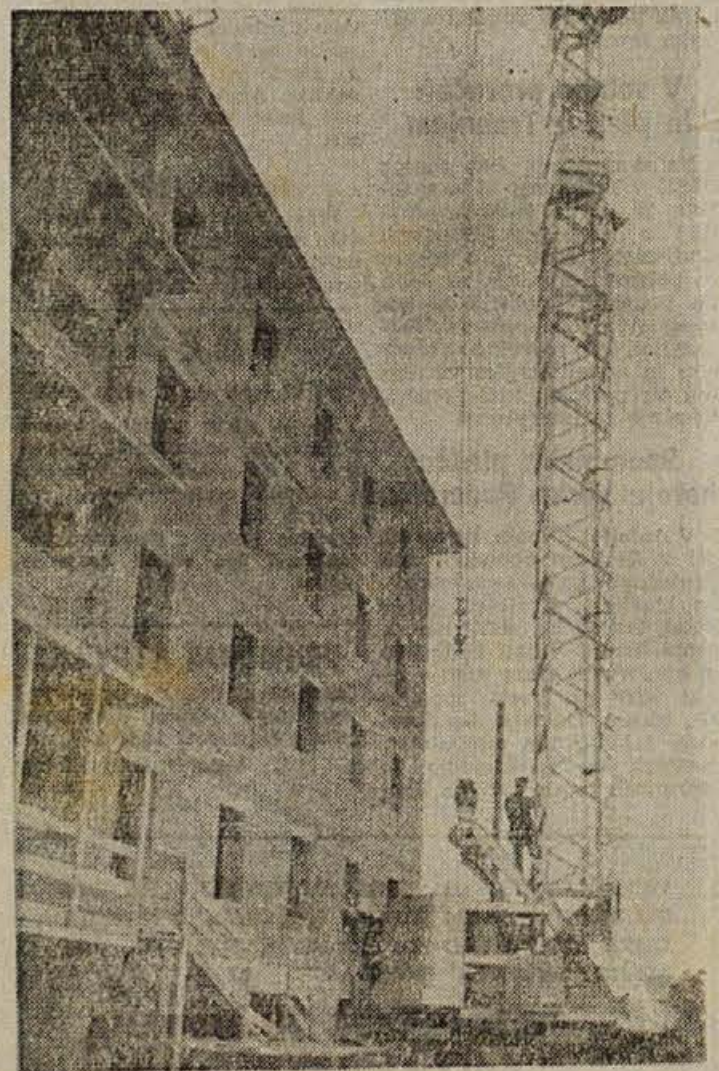
— ...in ta blok.

— Ta most nam je pil kri...

— ...in vendar smo uspeli.

Po vsej republiki so raztreseni sledovi njihovega dela. — Veliko jih je in veliko je bilo težav, neprespanih noči, bojev z vremenom in roki, da so uspeli...

Minila so leta... uspehi so tu. JOZE PRIMO

Podjetje gradi v Beogradu samski dom za svoje delavce — pol, kakršno bo moral ubrati še prenekatere kolektive, če si hoče zagotoviti stalne delavce in načrtno vzgojo delavcev

DELOVNI KOLEKTIV

Mizarske produktivne zadruge - SEVNICA

ZELI ZA PRAZNIK DELA — 1. MAJ PRIJETNO PRAZNOVANJE VSEM DELOVNIM KOLEKTIVOM, HKRATI PA JIM ZELI SE MNOGO DELOVNIH USPEHOV

Če ni vsega kar več, ne bi mešali malte... je smeje dejal eden izmed Pionirjev ob naši upravljalci.

Šem obisku

NOVOTEKS: navzdol in v širino

Levo od vhoda v tovarno sta hrumela dva buldozerja in z jeklenimi rilci odpravljala zemljo na kup proti bregu Krke. V aprilskem soncu se je od gosenic steptana ilovica rahlo svetilkala. Vetrč je majal listje komaj ozelenelih topol. Iz nad tovarniških streh je tu in tam zasikala v zrak para, buldozerja pa sta močnejše zahrumela, kadar sta voznička dodala plin v napadu na novo kopico zemlje. Tu bo septembra letos stala »šedova« halas, v kateri bodo skladišča in manipulacijski prostori tovarne NOVOTEKS. Novogradnja je že vsklajena z načrti za industrijsko središče, ki bo v prihodnjih letih zrastle v Bršljinu. Vse tovarne bodo imele enotne komunikacijske naprave in bodo stale na ravnicah, v katero bodo stroji iz-

pil. Ti o volku, volk... smo se nasmejali. Pogovor je stekel brez težav. — Tone, ti si eden izmed prvih, kot so mi povedali. Koliko časa si sodeloval v organih samoupravljanja? — Bil sem član prvega delavskega sveta, nato pa skozi ali v svetu ali v upravnem odboru. Zdaj sem član kolegija. Vajeti je treba prepuščati mladim. Naj se nauče, dokler je čas! — Ali si že kdaj razmišljal o samoupravljanju nekdanj in danes? — Kaj ne bi! To je kakor noč in dan. Ne da se primerjati! Resda je bilo težko pričeti leta

ti začutili: dobro ali slabo smo gospodarili. To pa je delavsko samoupravljanje v pravem pomenu besede — pravice in dolžnosti hkrati. Vsak je svoje srede kovač, bo spoznal delavce in pogumneje odločil. Le k Slavki stopi, ti bo še ona kaj povedala, — je zaključil Jože Udovč.

Živec obveščanja ni delal

Slavka Bogovič je sekretarka osnovne organizacije ZK v NOVOTEKSU. Bila je malce iznenadena, ko sem vstopil v pisarno; takoj sva razpredla pogovor.

lijce vode v zrak, ki mora biti primerno vlažen. Mimogrede sem ogovoril delavko za strojem, pa me zaradi ropota stroja ni slišala. Nasproti mi je prišlo dekle. Zavpil sem na ves glas, a so se besede spremenile v šepet. Nasmehnila se je in mi z roko namignila naj grem za njo. V obratni pisarni je hrup mnogo manjši. Tako sem spoznal Stanko Dolmovič, tekstilno tehniko v tkalnici. — Povejte mi še vi kaj o ekonomskih enotah in o novih, bolj oblikah delavskega samoupravljanja, ki jih uvajate! — Osnove ekonomskih enot so vsem delavkam v našem

Nagla rast proizvodnje zahteva boljše in razumnejše gospodarjenje. Živo se zanimamo za decentralizacijo DS in uvedbo ekonomskih enot, saj vemo, da so v marsičem od obojega odvisni tudi naši prejemki.

SLAVKA BOGOVIČ: — Upravljavec lahko razumno odloča le o zadevi, s katero je dobro seznanjen...

— Na V. kongresu SZDLJ je bilo prav dejstvo, da so socialistični družbeni odnosi postali eden poglavitnih faktorjev materialnega razvoja, močno poudarjeno. V zvezi s tem je tovariš Edvard Kardelj dejal, da »ti uspehi ne govore samo, da je v razvoju socialističnih odnosov MOGOČE iti naprej, temveč tudi, da je nadaljnji razvoj teh odnosov EDEN IZMED BISTVENIH POGOJEV in pobud za bodoči uspešen materialni razvoj naše družbe.« — **Vida Tomšič**

JOŽE UDOVČ: — Razvoj gre svojo pot; delavci-upravljavci imajo danes mnogo večje pravice in tudi dolžnosti, kot smo jih imeli včasih!

Vsi člani kolektiva so gladko in tekoče odgovarjali na vprašanja. Čutili je, da že dlje časa razpravljajo o decentralizaciji DS, da so temeljito pretehtali vse možnosti, vse vzroke in da vedo kaj hočejo. Iz razgovorov se je izluščila misel: Decentralizacija delavskega samoupravljanja pomeni kvaliteto preizkušnje. Delavci-proizvajalci bodo bolj kot doslej prišli v roke krmilo podjetja. Pri tem bodo spoznali dvojce: kakšno je bilo doslej gospodarjenje in kaj sploh je gospodarjenje in upravljanje. Če bodo uspehi v proizvodnji in na drugih področjih v tovarni odslej večji, mnogo večji, bo to dokaz, da »višji« niso storiili vsega kar je bilo moč storiti. Tam, kjer so vodilni kadri v sedanjem sistemu že doslej proizvodnjo obvladali in jo izpopolnili, pa bo kolektiv spoznal, kaj je odgovornost upravljavca; spopadel se bo s težavami, ki so doslej šle mimo njega. Tudi tu je 10-letna šola samoupravljanja porok, da bodo preizkušnja uspešno prestali. S to uvodno mislijo, ki pa bo veljala bolj za druge kolektive kot za NOVOTEKS, začnemo sestavek z željo, da bi spodbudili upravljavce v vseh kolektivih, kjer se oklevajo: bi ali ne bi!

1950, pa vendar. Takrat pravzaprav nismo imeli skoraj nobenih pristojnosti. Stavba je rasla počasi in temeljito. Vidiš dragec, danes že razpravljamo o ekonomskih enotah! Sele tu, v svetih ekonomskih enot, bodo ljudje neposredno odločali! Da odločali, toda hkrati bodo prevzeli nase tudi veliko odgovornost. Posebna komisija pripravlja decentralizacijo DS že dlje časa; bilo je nečisto razpravljanje in predlogov. Pa kaj bi ti govoril, fante vprašaj! je končal.

»Fante« so stali ob strani, črni od premočnega prahu, poslušali in priklimali. Ni jih bilo treba prositi za besedo. Ivan Jakše, Janez Spolar in Jože Brule. Za vse tri je odgovoril Jakše: — Ekonomska enota, to je višja oblika. Že zdaj se nam pozna na zaslužku. Tudi dozdaj smo skrbno gospodarili, zdaj pa bo treba še bolj. Sam si reže svoj kos kruha. Kaj bi govoril, če se da na kratko reči: s čim manj premoga čimveč pare v kotlarni — vidiš, to je ekonomska enota in konec! — Poprijeli so za lopate in pričeli metati premog v plamenice žrelo peč.

— Delavsko samoupravljanje decentralizirano, tako so mi povedali. Kaj je pri tem najpomembnejše? — Sistem se izpreminja, lahko celo trdim, stari sistem podiramo in gradimo novega, — je odgovorila in nadaljevala. — Kolektiv je na to dobro privzel, saj smo zelo na široko razpravljali v sindikalni o-

Vlado Lamut: RDEČI CVET

obratu dobro znane. Vse so prebricane, da bo to veliko boljše kot nagrajevanje po učinku. Bolj se zanimajo za kvaliteto dela, razni problemi, ki jih je doslej reševalo zgolj tehnično vodstvo obrata, pa so že zdaj predmet živahnih razprav. Če se je pokvaril stroj, smo ugotovili: proizvodnja bo nekoliko nižja. Zdaj gremo že globlje: popravilo stroja bo treba plačati, to so stroški, ki jih bo trpel ves kolektiv obrata. To pomeni, da bomo delavki, ki se ji bo stroj zaradi okvar večkrat ustavljal, pa je tega sama kriva, povedali, da zanjo v kolektivu ni prostora.

Priprave na volitve sveta naše ekonomske enote so bile nekaj povsem novega. Ni bilo več »starega načina« predlaganja: ti mene, jaz tebe in pa priklimali. Delavke so spoznale, da pomeni predlagani kandidat za njih veliko in so jih zato resno pretehtale, preden so rekly svoj da.

— Vsebinska izpopolnitev delavskega samoupravljanja in družbeni in proizvodni odnosi na osnovi razdeljevanja dohodka po delu niso istovetni s pojmom decentralizacije. Decentralizacija je v bistvu mnogo ožji in bolj upravni pojem.

Ne gre torej predvsem in samo za to, da določeno aktivnost in pristojnost prenesemo z vrha navzdol, ampak predvsem za to, da se nove množice neposrednih proizvajalcev z novimi funkcijami, z novo aktivnostjo, z novimi manifestacijami svojega razuma, hotenj in želja vključijo v ožjem ali širšem obsegu v vsakodnevna dogajanja svojega kolektiva. —

Stane Kavčič

»Naši problemi so nam domači...«

Pavla Kastelic je mlada. Tudi z njo sem se pogovoril v pisarni, da naju ne bi motil hrup. — Kaj menite, ali so potrebni sveti ekonomskih enot in zakaj? — Potrebni so in še kako! Bolj bomo informirani o gospodarjenju in upravljanju v kolektivu in kar je najvažnejše: razpravljali bomo o problemih, ki se neposredno tičejo našega obrata. Podjetje je veliko, na sebah DS smo razpravljali o vsem, zato so nam bile mnoge stvari nejasne. Ne poznam dela v apreturi ali pa na primer v predilnici; zato pa ne morem razpravljati o njih ovih problemih niti o njih odločati. V svetu ekonomske enote bo drugače: razpravljali in odločali bomo tem, kar vsak dan čutimo na svoji koži in o problemih, s katerimi se spopadamo vsak dan. Polovica kandidatov za svet ekonomske enote je iz vrst mladine, v mladinski organizaciji pa smo o tem zelo temeljito razpravljali.

»Moramo z razvojem« Tako je povedala Marija Biček, instruktorka v tkalnici. — Od leta 1948 delam v NOVOTEKSU, je nadaljevala. — Vsak dan je kaj novega. Proizvodnja raste, strojna oprema se tehnično izpopolnjuje, delavsko samoupravljanje pa se mora razvijati vzporedno s tem. Od gospodarjenja s stotisoči smo prešli na milijone in milijarde.

Ali imaš dovolj kvalitete?

Vstopil sem v tkalnico. Stroji so hrumeli, pod stropom so razpršili prskali drobne kap-

40 točk...

K obratovodji Danilu Kovačiču je prišla delavka.

— Stroj mi je spustil nitko! Odbili so mi 40 točk! — Zahlapala je in komaj zadrževala jok. — Jaz nisem krivala Veste kaj pomeni 40 točk odbitka! Ne bom več delala na dveh strojih!

Obratovodja jo je pomiril: — Pokličite tehničnega, naj pregleda blago in stroj ter ugotovi vzrok napake. Če niste krivi, je gotovo ne boste trpeli vi! — je mirno pojasnil. Delavka je odhitela. Vprašal sem kakšen odbitek bi imela pri prejemkih za 40 točk. Ugotovili smo, da bi se ji udeležba pri presežku zmanjšala od 10 odst. na 8 odstotkov, celo nekaj manj. Pred leti ne bi o tem nihče razmišljal. Da, to je vpliv ekonomske enote...

Družbeni standard: ambulanta, domačnost, počitniški dom, stanovanj...

Na dvorišču sem srečal delavko, ki se je vračala v tovarno. — Od kod greste? me je zanimalo. — Bila sem v ambulanti, je odgovorila in zamahnila z roko proti obratu družbene prehrane. V naši ambulanti sem bila že dodala.

Res sem našel obratno ambulanto. Zdravnik dr. Zeliko Štribar jo je pravkar zapuščal. Pogovorila sva se zelo na hitro: — Na dan je približno od 10 do 25 pregledov. Ambulanta je odprta po dve uri vsak dan dopolne trikrat na teden in trikrat na teden popoldne. Za kolektiv je to vsekakor velika pridobitev. Opremljena je zadovoljivo. Preden prične pacienta zdraviti, moraš poznati vsaj delovno okolje, v katerem človek dela. Zato grem večkrat po obratih in se o posameznih primerih pogovorim tudi z obratovodji. Zal so med nami še posamezniki, ki žele izveči iz zakona o socialnem zavarovanju korist. Po treh tednih dela mi je že marsikaj bolj jasno kot prve dni. Ambulanta dela v sestavi zdravstvenega doma Novo mesto. — Odhitel je.

V čakalnici je vel rahel vonj po beležu in sveži barvi; okusno razmešene nove mize in stoli, časniki in revije na mizah, vse se je zlivalo v prijeten občutek domačnosti, ki ga tako težko zasledimo prav v čakalnici. Družbeni standard, ki ga

MIRAN SIMIČ: — Sveti ekonomskih enot so šele prva stopnja decentralizacije samoupravljanja, zato že razmišljamo o novi, popolnejši obliki: to bodo zbori delavcev

Predstavniki organ ni potreben!

Miran Simič je predsednik komisije za decentralizacijo DS v NOVOTEKSU. Poprosil sem ga:

— Miran povej na kratko, kako in zakaj sta začeli razmišljati o decentralizaciji DS, kako so

»Vajeti je treba prepuščati mladim. Naj se nauče, dokler je čas!« je rekel tovariš Tone Hudoklin, eden najstarejših delavcev v Novoteksu

potekale priprave in na kakšne težave ste naleteli? — Ugotovili smo, da je naš DS preveč predstavniki organ. Vzroke so ti gotovo našli delci sami. Prvi korak k decentralizaciji je bilo nagrajevanje po enoti proizvoda, ki smo ga v celoti uvedli že lani. Takrat se je pričela pojavljati vrsta problemov, ki prej niso bili opazni. Iskali smo novih, boljših načinov nagrajevanja. Po večmesečnem študiju smo izdelali osnutek ekonomskih enot. V podjetju jih bo 6, razen tega pa še tri predračunske (uprava, skladišča in nabava, skladišča in prodaja). Ekonomske enote so oblika kompleksnega nagrajevanja, toda zgolj materialna osnova, ki ne more zaživeti brez nadstavbe — organa samoupravljanja. Odločili smo se, da bomo ta organ imenovali svet ekonomske enote. V podjetjih jih bo 5. Pristojnosti so šele okvirno določene, tako da jih lahko po potrebi sproti izpreminjamo. Svetov bo manj kot enot, ker so nekatere zelo majhne. Novemu organu samoupravljanja bodo morale v začetku pomagati družbene organizacije, da bo lažje zaživeti. Zato smo sindikat in ZK razdelili po obratih. Sindikat je ustanovil podobore, ZK pa grupe.

Mislím, da je pri vsem najpomembnejše to, da bomo iz DS prenesli pristojnosti navzdol na neposredne proizvajalce, torej na tiste, ki svoje probleme sami

Pozdrav iz Knjaževca

Vojak Alojz Bojanc, ki služi vojaški rok v Knjaževcu, čestitajo in pozdravlja za 1. maj vse bralce našega lista, domače, sorodnike in znance ter jim želi mnogo uspehov pri delu!

jonov din dotacij. V obednici, ki je sicer klubski prostor, nihče člani kolektiva vsak večer gledajo televizijski program, da ne spregovorimo o športu, glasbi in ostalem, za kar skrbi sindikat. V vse to so vložili po volji približno 135 milijonov din, še letos pa bodo zgradili nov 12 stanovanjski blok za 58 milijonov.

Nekaj težav je bilo z zastopstvom svetov ekonomskih enot v DS. Našli smo rešitev: vsak svet bo imel v njem po 3 zastopnike, preostanek članov DS, ki bo imel še naprej 37 članov, pa bomo volili po ključu, da mora biti v DS na vsakih 30 proizvajalcev 1 predstavnik. Ta del pravil je že v razpravi; ker je do volitev še zelo malo časa, je DS sprejel le osnutek aovih pravil, ki govorijo o organih delavskega samoupravljanja preostali del novih pravil pa bomo izdelali do konca leta.

Največ pomeni kolektivno odločanje

Janez Novak, obratovodja apreture, je v obratovni pisarni sestavljal nek pregled. Ni mnogo razmišljal, odgovoril pa je zelo kratko in jedrnat.

— Kakšno kvaliteto izpremembo čutite v snovanju svetov ekonomskih enot?

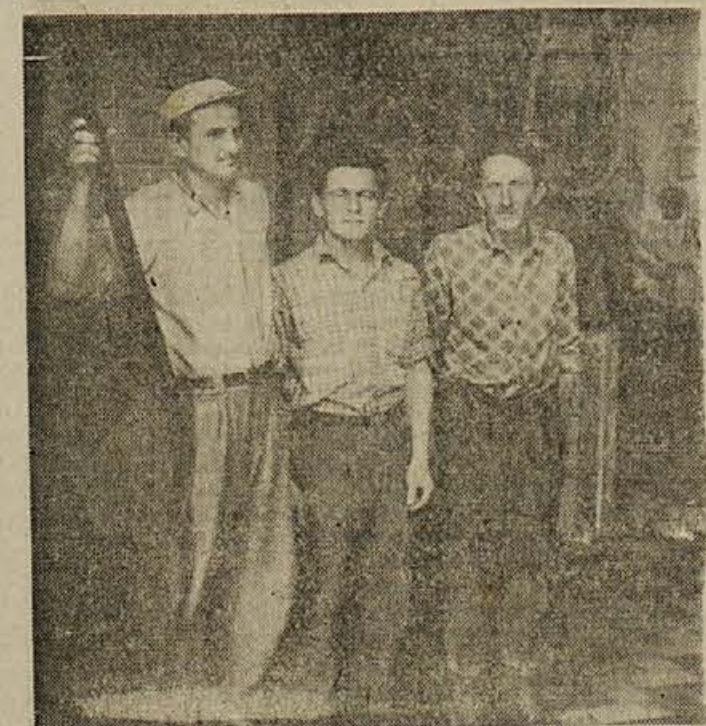
— Kot obratovodja sem doslej sam reševal kopico pomembnih zadev v obratu: predloge o izpolnitvah plana, predloge za plan, zahteve po novih delavcih, razvrščanje ljudi, določanje odškodnine za slab izdelek in podobno. V novi obliki samoupravljanja, ki jo uvajamo, bo o vsem tem odločal svet enote kolektivno. To pomeni, da smo prenehali vrsto pri-

STANKA DOLMOVIC: — Nagrajevanje po enoti proizvoda je nižja oblika, medtem ko pomenijo ekonomske enote kompleksno nagrajevanje, saj vsebujejo številna popolnejša merila

stojnosti od zgoraj navzdol. Tudi novo nagrajevanje v ekonomski enoti se razlikuje od prejšnjega. Razen kvalitete in količine upošteva tudi doseženo lastno ceno proizvoda v oddelku. Najpomembnejša, a tudi najodgovornejša naloga ekonomske enote pa je razdeljevanje osebnih dohodkov v enoti. Vse to pomeni, da stojimo pred resno preizkušnjo: delavci upravljavci in vodilni uslužbenici. Po pripravi sodeč je bomo dobro prestali.

MILOŠ JAKOPEC

»Ekonomska enota, to je višja oblika — zdaj si vsak sam reže kruh...« je za tri »stare mačke« odgovoril tovariš Ivan Jakše

VSEM SINDIKALNIM ORGANIZACIJAM V PODJETJIH IN USTANOVAH, POSAMEZNIKOM IN VSEM DELOVNIM LJUDEM ČESTITA ZA

1. MAJ

OKRAJNI SINDIKALNI SVET
NOVO MESTO
Proletarci vseh dežel — združite se!

Povsod novi uspehi

Kolektivi v občini Videm-Krško pozdravljajo prvi maj z novimi zmagami

Delovni kolektivi in prebivalci občine Videm-Krško bodo letošnji prvi maj pričakali z novimi delovnimi uspehi. Predsedniki delavskih svetov nekaterih podjetij v Videm-Krškem so na vprašanje, kako in s kakšnimi delovnimi uspehi bodo njihovi kolektivi praznovali 1. maj in hkrati 20-letnico naše ljudske revolucije, odgovorili:

Edo Komočar — Tovarna celuloze in papirja:

Ob delovnem prazniku želi celoten kolektiv, da bi se v tem letu povečala proizvodnja za 9 odstotkov, narodni dohodek za 3,1 odst. in da bi uspešno zgradili prostore za nov papirni stroj. S sindikalno podružnico podjetja smo pripravili program za praznovanje 1. maja. Tako bomo v nedeljo, 30. aprila, delali do 14. ure, ob 17. uri pa se bodo pričele proslave po ekonomskih enotah. Proslave bodo povezane s praznovanjem 40-letnice naše revolucije. Po praznovanju bomo pred tovarno skupno zborovanje, s katerega bomo odšli v prvomajski sprevod. Zvečer bo ljudsko rajanje na bazenu. Sindikalna organizacija bo priredila v počastitev praznika več športnih tekmovanj.

Aleksander Račič — Splošna obrtna kovinarska zadruga:

V jubilejnem letu naše vstaje bomo skušali povečati proizvodnjo in še nadalje skrbeti za dvig življenjske ravni zaposlenih.

Ivan Ferlin — Tovarna čokolade "Imperial":

27. aprila bosta dva kolektivna sestanka, na katerih bo govor o pomenu praznovanja 1. maja in o ljudski revoluciji. Na teh sestankih bo podano poročilo o gospodarskem položaju v I. trimestru in o delitvi dohodka po novih gospo-

darskih predpisih. Upam, da bomo do 1. maja izpolnili že 40 odst. letnega plana. 30. aprila bomo šli kolektivno s praporji v sprevod, naslednjega dne pa na skupni izlet v Sremit.

Vlado Klanjšček — Elektro Krško:

Letos bomo nadaljevali z izboljševanjem električnega omrežja. Na sam praznik pojedemo kolektivno na Planino v Gorjancih, kjer si bomo ogledali elektrifikacijska dela, ki jih opravlja naše podjetje. Tako bomo združili koristno s prijetnim.

Jože Zagoršek — Splošno mizarstvo:

Naše podjetje je najmlajše v občini. Celoten kolektiv tvori delavski svet. Kljub neugodnemu začetku poslovanja lahko trdim, da bomo izpolnili naloge v merilu občinske družbene skupnosti. V tem letu bomo dogradili nove obratne prostore, s čimer bo naš kolektiv lahko dosegel večje delovne uspehe. S temi nalogami in željami se pridružujemo praznovanju letošnjega 1. maja.

Alojz Mlakar — Splošno obrtno podjetje:

Delavci smo resnično postali tudi upravljalci v podjetju. S pravilno metodo dela organov delavskega upravljanja smo uspeli doseči že lepe uspehe, ki nas ob praznovanju prvega maja in 20-letnice revolucije spodbujajo in nam hkrati vlijejo nov delovni polet. Letošnji 1. maj bomo svečano praznovali z otvoritvijo novih delavnic.

Marijan Ernst — Valvasorjeva tiskarna:

Naše podjetje vsako leto povečuje proizvodnjo, vendar si delavski svet podjetja priz-

deva, da bi bil razvoj kljub neštetim težkotam še hitrejši. Morali bi obnoviti strojni park, razširiti delovne prostore in zgraditi stanovanja. Nekaj je že storjenega in upam, da bomo s skupnimi močmi dosegli še večji napredek. Delovni kolektiv bo 1. maj pričakal z željo, da bi čimprej pričeli graditi nov oddelek za knjigovodstvo.

Ivan Novak — trgovsko podjetje "Resa":

Osnovni program organov delavskega samoupravljanja je bil specializacija trgovin in uvedba nagrajevanja po učinku. To smo do 1. maja že dosegli. Zgraditi nameravamo še skladišče in urediti samopostrežno trgovino za živila. Naša želja je, da bi tudi v bodoče kupce čimbolj ustregli.

Tudi ostali kolektivi, ki jih nismo imenovali, dosegajo lepe uspehe. S temi uspehi želimo svečano praznovati 20-letnico revolucije in praznik delovnega ljudstva — 1. maj.

Prostrana njiva je zorana. Z močno roko in z zagorelim obzornom naš človek vedno znova seje in žetev je vsako leto bogatejša...

Drago Kastelic

ZAPISKI S SEJE OKRAJNEGA ODBORA SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI

Praksa odpira vedno nove probleme

in nihče od nas še zdaleč ne more živeti v prepričanju, da je do kraja razume ali rešil vse spremembe, ki jih prinaša novi sistem

21. aprila se je sestel v Novem mestu okrajni odbor Socialistične zveze; seje se je udeležil tudi član izvršnega odbora SZDL Slovenije, tovariš Viktor Avbelj. Uvodni referat "Naloge organizacij SZDL in drugih družbeno političnih organizacij po gradivu V. kongresa SZDL Slovenije ter II. plenuma GO SZDL Jugoslavije" je prebral predsednik Viktor Zupančič, v razpravi pa poročilo pa je sodeloval več članov okrajnega odbora.

Poročilo predsednika je opozorilo predvsem na spremembe v odnosih gospodarskih organizacij med seboj in do izven gospodarskih dejavnosti, kakor tudi do ljudskih odborov komun in spremenjeno vlogo kot položaj Socialistične zveze pri reševanju nalog, ki jih prinaša nov gospodarski sistem. Dobrega oziroma popolnega komunalnega sistema ne more biti, če ne bodo delali vsi družbeni organi v občini: od delavskega samoupravljanja do stanovanjskih skupnosti, krajevnih odborov, upravnih odborov bank, združenj in zbornic kot seveda tudi družbeno političnih organizacij. Se je bilo dobro delati vsi subjektivni činitelji od Zveze komunistov, sindikatov, Socialistične zveze, mladine in mehanizem ljudske oblasti, lahko pričakujemo tudi dober potek celotnega dela kome.

Člani odbora so načeli vrsto perečih in zanimivih, pa hkrati tudi kritičnih vprašanj s področja dela organizacij SZDL, zadrug, gospodarskih organizacij kot odborov ljudske oblasti. Razprava je pokazala, kako peštra je problematika, ki je zdaj pred občinskimi političnimi vodstvi. Vse to nalaga vodstvom Socialistične zveze, da zagotove in uresničijo stalno in nenehno pojasnjevanje in razlaganja glavnega namena novih ukrepov po gospodarstvu.

Ko je sodeloval v razpravi, je tovariš Viktor Avbelj najprej opozoril na vlogo krajevnih odborov, ki je ne smemo razumeti drugače kot vlogo stanovanjske skupnosti v mestu: na področju potrošnje mora združevati interese prebivalstva, določenega naselja, določene skupnosti ljudi. Napačne pa so težnje, da bi dajali krajevnim odborom take pristojnosti kot gre do zdaj občini.

Glede zbornice oziroma ustanovitve občinskih zbornic je tovariš Avbelj dejal, da bo treba na področju komunale obnove čimprej preiti na občinske zbornice, medtem ko bi zbornice za kmetijstvo, trgovino in gostinstvo še naprej delale kot okrajne oziroma morda tudi kot bazenske zbornice.

Sedanje spremembe so naša tretja revolucija

Ko je razpravljal o popularizaciji najvažnejših problemov novega gospodarskega sistema, je tovariš Avbelj med drugim dejal, da je treba spodbuditi občinske odbore SZDL, da bodo organizirali ustrezne razprave in si določili naloge, ki jih tako delo terja. Okrajni odbor SZDL naj jim pri tem pomembno delo pomaga. Tako sodelovanje je nujno; nihče od nas, je poudaril tovariš Avbelj, še daleč ne more živeti v prepričanju, da je do kraja razume vse spremembe novega sistema. Spremembe so resnično tretja

revolucija v našem razvoju. Po nacionalizaciji proizvodnih sredstev in po uvedbi delavskega samoupravljanja so sedanji ukrepi najvažnejši dogodek. To torej v celoti upravičuje trditve, da bi bilo preveč enostavno, če bi rekli, da smo že razumeli vse te stvari. Vsak dan se bodo pojavljali novi problemi, ki jih prinaša praksa iz našega vsakdanjega dela in vedno znova jih bomo morali reševati.

Gledanje kolektivov na nove predpise in odnose samo s stališča »domače računice« je pri vsem tem prenatovno delo oziroma reševanje nalog, ki jih novi sistem prinaša. Tovarši Avbelj je opozoril, da je potrebno pri tem troje: pojasnitelna vpliva in namen sedanjih sprememb, ugotovitve perspektive za določeni kolektiv v novih pogojih, in ugotovitve, kako se ta kolektiv konkretno počuti ob vseh novih ukrepih. Potreben je torej posluš za konkretno pot in načelni namen novega sistema. Pomembno

zirati moramo torej splošne kot konkretne posledice novih ukrepov.

Ko je razlagal namene nekaterih ostrih ukrepov v gospodarstvu in bančništvu, je tovariš Avbelj med drugim znova poudaril, da bi bilo zelo nevarno živeti v utvarah, da smo že komu uspeli v celoti pojasniti pomen novih ukrepov. Prav zato nikjer ne kaže zavirati razprav o novem sistemu, čeprav je seveda treba zagotoviti pravilno razmerje med »kritičnim« delom razprav in drugim delom, ki je obrnjen »navznoter«. Pri tem moramo povsod uveljaviti naslednje težnje:

zagotoviti take razprave in ukrepe v kolektivu, da bo vsakomur jasno, da hoče z novim sistemom odpraviti medzno miselnost, da bo vsak delavec razumel svoj delež v podjetju, da bodo vse notranje zmogljivosti v podjetju kar najbolj izkoriščene. Tej drugi plati razpravljajmo dajmo torej več poudarka. Ko pa govorimo o tem, imamo pred očmi dve osnovni nalogi:

nikakor ne zanemariti nagrajevanja po delu. ne zanemarjati nadaljnje demokratizacije upravljanja; na obratne delavske svete bo treba zdaj nujno prenašati osnovne dolžnosti upravljalcev.

Slabost v dosedanjem tolmačenju novih ukrepov je predvsem v tem, da v podjetjih je še majhen odstotek ljudi res ve za bistvo novega sistema. Znotraj delovnih kolektivov bo treba organizirati temeljito seznanjanje z novim sistemom.

Posvetovanju bodo zdaj sledila občinska posvetovanja odborov SZDL, saj bo treba kar do kraja leta temeljito spremljati izvajanje nalog novega gospodarskega sistema. Posledice uveljavljanja novega sistema pa bodo dale tudi Socialistični zvezi zelo jasno podobo o naših nalogah. Medtem ko si moramo vsi prizadevati, da bi kar najbolj spoznali duha in prakso novih ukrepov, pa je treba njihova načela soočiti s konkretnimi nalogami. Pri tem bo tudi sami Socialistični zvezi laže kontrolirati, kaj smo pri tem že naredili in česa še ne.

Kuba je uspešno zavrnila napad ameriških vojakov, ki so se prejšnji teden izkrcali, da bi strmoglavili režim Fiedla Castra. Boji so trajali 72 ur in v tem času je bil sovražnik popolnoma uničen. Kubaške obojene sile so ubile 800 napadalcev, nekaj sto jih je padlo, malostevnilim se je posrečilo zbežati nazaj na ladje.

Generalna skupščina je tik pred koncem svojega XV. zasedanja sprejela resolucijo, ki med drugim zahteva ustanovitve petčlanske komisije za portugalsko kolonijo Angola. Ta komisija naj bi raziskala položaj v tej koloniji, ki se iz dneva v dan slabša zaradi terorja portugalskih oblastev.

Zunanja ministra Velike Britanije in Sovjetske zveze sta objavila sporočilo, v katerem zahtevata od vseh članov OZS, da se iz dneva v dan slabša zaradi terorja portugalskih oblastev.

Na procesu proti nacističnemu vojnemu zločincu Eichmannu v Jeruzalemu je obremeniha priča dr. Baron izjavil, da je izmed 3,4 milijona poljskih Židov ostalo pri življenju le 7333, v Nemčiji pa je izmed približno pol milijona Židov ostalo živih še kakih 15.000. Podobno je bilo tudi v drugih državah.

V upravnem središču kongoske Ekvatorialne pokrajine, v Coquilhatvilleu se je zbralo nad dve sto »velikih in malih« kongoskih politikov, da bi naredili nove nacije za razkosanje Konga, ki so jih zasnovali na znani konfederalni secesionisti v Znanarstvu na Madagaskarju. Konferenca se ne udeležuje predsednik Glezanga.

Predsednik italijanske republike Konrad Adenauer se je po štirimesečnem obisku v Latinski Ameriki vrnil v Rim.

Kričanski socialist Theo Lefevre je izjavil, da je dosegel sporazum z belgijskimi socialisti o sestavi nove belgijske vlade.

Vlada ZDA je baje sklenila, da bodo poslali prvega ameriškega astronava v vesolje prej, kakor je bilo v načrtu. Prvotno naj bi to storili v začetku leta 1962, zaradi uspešnega poleta sovjetskega letalca Juja Gagarina pa bodo skušali Američani izstreliti svojega astronava že letos avgusta.

Pozdravi iz Šibenika
Prisrčne prosmajke pozdrave pošiljajo domoljubci, ki so pri vrnitvi v Šibenik. Starše, brate, sestre in ostalo sorodstvo pa toplo pozdravljajo: Alojz Peterle, Gabrijel Obrekar, Janez Lemš, Viktor Smale, Milan Ožeg, Alojz Strle.

Obvestilo

Vlagatelje na hranilne knjižice pri podružnicah Narodne banke

na področju LR Slovenije obveščamo, da Narodna banka po določilih Zakona o kreditih in drugih bančnih opravilih (Ur. l. FLEJ št. 10/1961) v prihodnje ne bo več sprejemala in vodila hranilnih vlog (razen vlog v tuj valuti), ker bodo ta opravila od Narodne banke prevzele komunalne banke. V zvezi s tem bodo podružnice Narodne banke obnem s kreditnimi posli do konca aprila 1961 prenesle tudi hranilne vloge na pristojne komunalne banke v istem okraju.

Pripominjamo, da po čl. 73 navedenega zakona za vse hranilne vloge, ki se prenašajo na komunalne banke, tudi odslej jamči federacija.

Morebitna potrebna pojasnila glede prenosov na komunalne banke dobijo vlagatelji pri tistih podružnicah Narodne banke, ki so do sedaj vodile njihove hranilne vloge.

LJUBLJANA, 18. aprila 1961

NARODNA BANKA FLRJ, CENTRALA ZA LRS LJUBLJANA

OBJAVE — RAZPISI — OBVESTILA

Obvestilo
Zdravstvenega doma

Zdravstveni dom v Novem mestu obvešča vse prebivalce svojega območja, da bo organizirana zdravna služba v času prvomajskih praznikov od 30. IV. do vključno 3. V. Prebivalci naj se dežurne zdravniške službe poslužijo leje samo v nujnih primerih. Hkrati obveščamo, da bodo v nedeljo, 7. maja, delne redno vse ambulantne.

Obvestilo živinorejcem

Obveščamo vse živinorejce, da bomo 1. maja, zaradi prvomajskega praznovanja ne bo sejnice v Novem mestu. Naslednja sejnica bo v ponedeljek, 8. maja. Veterinarska postaja, Novo mesto

Brivci in frizerji obveščajo

Brivci in frizerji iz centra Novega mesta obveščajo svoje stranke,

da bo od 1. maja dalje nedeljsko delo uklenjeno, ob ponedeljskih pa bodo brivsko-frizerski saloni odprti v letnem času od 7. do 11. ure, pozimi pa od 8. do 12. ure. Hkrati obveščajo, da bodo lokalni v letnem času odprti vsak dan (razen ponedeljka) od 7. do 12. in od 13.30 do 18.30. V času prvomajskih praznikov bodo brivsko-frizerski lokali zaprti 1., 2. in 3. maja.

MELBROSIN

preparat evetnega prahu in matičnega mlečka (Gelée Royale), garantirano znanstveno stabiliziran, proizvod Melbrocoop (Zavod za čebelarstvo — Kamnik), dobite v vseh lekarnah. Lekarne, ki preparata še nimajo, naj ga nabavijo pri Kemofarmaciji.

GELÉE ROYALE

matični mleček, garantirano znanstveno stabiliziran, proizvod Zavoda za čebelarstvo, dobite v vseh

lekarnah. Lekarne, ki preparata še nimajo, naj ga nabavijo pri Kemofarmaciji v Ljubljani.

RAZPISI

Uprava za ceste LRS razpisuje delovni mesti

1. cestnega nadzornika v Crnomlju

2. cestnega nadzornika v Soteski. Strokovna izobrazba: gradbena srednja šola ali delovodna šola. Informacije daje in ponudbe sprejema Uprava za ceste LRS, Tehnična sekcija, Novo mesto, Ljubljanska cesta 8.

Zveza ribiških društev, Novo mesto, razpisuje delovno mesto organizacijskega tajnika.

Pogoji: dobro obvladovanje administrativnega poslovanja, materialna knjigovodstva ter blaginjskih poslov. Plača po dogovoru. Nastop službe takoj. Prošnja s kratkim življenjepisom obvezna.

Slovesne prvomajske proslave

Prvi maj, praznik dela, bodo praznovali delovni ljudje našega okraja zelo slovesno. Po vseh občinskih centrih bodo slavnostne akademije, ki pa ne bodo posvečene samo prazniku dela, ampak tudi 20-letnici ustanovitve Osvobodilne fronte. Razen govora, posvečenega obema praznikom, bodo na akademijah še kulturni sporedi. Interne proslave, posvečene prvemu maju, bodo imeli tudi številni delovni kolektivi, medtem ko bodo imele krajevne organizacije SZDL v vseh večjih krajih slavnostne seje. Številni delovni kolektivi se bodo s sindikalnimi prapori in zastavami

Priporočilo gospodarskim organizacijam

Okrajni sindikalni svet v Novem mestu se pridružuje sklepu Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS, ki priporoča gospodarskim organizacijam in drugim organizacijam, zavodom in državnim organom, da izjemoma delajo v nedeljo 30. aprila 1961, zato pa imajo v sredo 3. maja 1961 tedenski počitek. S tem umika OSS priporočilo, ki smo ga objavili v našem listu 6. aprila.

Jutri zbor Vodne skupnosti Dolenjske

Na rednem običnem zboru Vodne skupnosti Dolenjske jutri, 23. aprila, v Novem mestu bodo po uvodnih poročilih razpravljali upravni odbor ter predlagali nekatere spremembe v pravilih Vodne skupnosti. V razpravi bodo sklepali o predračunu dohodkov in izdatkov za 1961 ter o letošnjem vodninskem prispevku. Na koncu bo občni zbor izvolil nov upravni odbor, novega predsednika in podpredsednika upravnega odbora.

Vojniki iz Karlevca pozdravljajo

Vsem znancem, domačim, mladini in ostalim prisrčno praznično pozdravljajo z najboljimi željami. Rudi Metelko, Drago Gošče, Anton Popelar.

Čestitka iz Šibenika

Dolenjski fantje, ki so pri vajah v Šibeniku, čestitajo starem, bratom, sestram, domači mladini in ostalim znancem ter jih prav lepo pozdravljajo. Alojz Peterle, Janez Lenič, Milan Ožek.

Tudi v DOZ samoupravljanje

22. aprila je imel kolektiv Državnega zavarovalnega zavoda v Novem mestu občni zbor in volitve prvega začasnega sveta delovnega kolektiva. Slovesnost so se udeležili poleg članov kolektiva še podpredsednica okrajnega ljudskega odbora inž. Vilma Pirkovič, predsednik okrajnega odbora SZDL Viktor Zupančič, predsednik okrajnega sindikalnega sveta Ludvik Kebe, sekretar občinskega komiteja ZK Mirko Thorževski, zastopniki občinskega odbora SZDL, sindikalnega sveta, ljudskega odbora in drugi.

Uvodni referat je imela Dragica Zbadnik, uslužbenka, ki je najdalj pri podjetju. V razpravi je sodelovalo več članov kolektiva in predsednik okrajnega odbora SZDL Viktor Zupančič, ki je kolektiv čestital k osamosvojitvi. Poudaril je, da imajo volitve prav zato, ko se pri nas odpravlja mezdni način dela, in so prav zato še posebej pomembne. Dalje je dejal, naj kolektiv in organi upravljanja izkoristijo izkušnje, ki so jih na tem področju dosegli ostali kolektivi. Tovariš Zupančič je poudaril, da povsod, tudi v prosveti, zdravstvu in drugod, prehajamo na plačevanje po učinku in da bodo posledje tudi pri njih prejemki odvisni od dela posameznika referenta in ne od odločbe kot doslej. Kolektiv zavarovalnega zavoda se bo zdaj lahko tesneje vključil v gospodarsko in ostalo delo in življenje v komun.

V začasni svet delovnega kolektiva so bili izvoljeni Stane Abolinar, Brane Bajuk, Robert

Fanta pozdravljata

Ivan Prus in Jože Berkopec, vojaka iz Vrčca, pozdravljata svoje in prijatelje, vsem delovnim ljudem iz naših krajev pa čestitajo za 1. maj!

Naš novi bančni račun

V zvezi z zakonom o bankah je Narodna banka prevzela vse posle plačilnega prometa v državi in s tujino kakor tudi posle ki so ji naloženi po zakonu o družbenem knjigovodstvu.

Podružnice NB so medtem že prevzele vse posle s tega področja. Vsem našim naročnikom, podjetjem ustanovam in drugim sporočamo, da ima Dolenjski list od 17. 4. 1961 dalje svoj tekoči račun pri podružnici Narodne banke v Novem mestu pod številko 606-11/3-24.

mi udeležili prvomajske parade v Ljubljani. Sindikalne podružnice bodo organizirale tudi izlete za člane svojih kolektivov.

V Novem mestu je bila centralna proslava sinoči ob pol osmih zvečer v domu ljudske prosvete. Organizirala sta jo občinski svet Svoboda in občinski odbor SZDL. Na programu je bil govor posvečen 27. aprilu in 1. maju, nastopilo je preko 200 pevcev, orkester, harmonikaši in gostje iz Ljubljane.

V Črnomlju bo proslava v počastitev 1. maja in 27. aprila v soboto 29. aprila ob 17.30 uri na Glavnem trgu. Najprej bo skozi mesto povorka, v kateri bodo sodelovali vsi kolektivi in ostali državljani. Program proslave sta izdelala občinski sindikalni svet in občinski odbor SZDL. Pri podjetju se bo udeležilo S prapor prvomajske proslave v Ljubljani, v kolektivih bodo imeli pa še interna zborovanja.

V Sevnici bodo imeli občinsko proslavo v petek 28. aprila ob 20. uri na telovadnici. Se prejšnji dan imeli povorko skozi mesto, na kateri bodo sodelovali vsi kolektivi in ostali državljani. Program proslave sta izdelala občinski sindikalni svet in občinski odbor SZDL. Pri podjetju se bo udeležilo S prapor prvomajske proslave v Ljubljani, v kolektivih bodo imeli pa še interna zborovanja.

Izvoljeni so novi združni sveti

V nedeljo so kmetje-zadružniki 16 kmetijskih zadrug izvolili 446 članov novih združnih svetov, že med tednom pa so člani delovnih kolektivov izvolili 430 svojih predstavnikov za združne svete

V nedeljo so bile v okraju volitve v združne svete. Volilo je 95 odstotkov volilnih upravičencev-zadružnikov od skupnih 13.800. Na 377 voliščih, kolikor jih je bilo v vseh 16 kmetijskih zadrugah, so izvolili 446 članov novih združnih svetov. Za dopolnilne so bile zaključne volitve v večini volišč kmetijskih zadrug Sentjanž, Tržišče, Dolenjske Toplice in Trebnje. Na področju KZ Kostanjevica je večina volišč zaključila volitve do 15. ure, 4 volišča pa celo do 10. ure, medtem ko je znalo končno povprečje udeležbe 98,7 odst. Na ozemlju KZ Videm-Krško je od 17 volišč zaključilo 100 odstotno volitve 13 volišč, od tega 9 že do 13. ure. KZ Bizelsko je ob 13. uri zaključila volitve z 88 odstotno udeležbo. V KZ Brežice je volilo 93,1 odstotkov zadružnikov. Na Raki so zaključili volitve do 15. ure 100 odstotno, a je bilo iz

doslej še nepopolnjenih vzrokov med glasovnicami nekaj neveljavnih. Verjetno je prišlo do tega zato, ker volilci niso bili dovolj poučeni, kako naj izpolnjujejo glasovnice. Na področju črnomajške zadruge so v Adlešičih in Starem trgu volili 100 odstotno, slaba pa je bila volivna udeležba na ozemlju bivše zadruge Dragutov (89 odstotna) in Semič (78 odstotna). Vzrok za tako slabo udeležbo pripisujemo temu, da je imela zadruge v zadnjem času na razpolago za odkup le malo finančnih sredstev. Kmetje, ki so prodajali zadruge pridelke, so morali čakati na plačilo tudi mesec dni. Zadruge kmetom ni mogla plačati zato, ker tudi nje njeni odjemalci ne plačujejo redno. Tako sta zadruge dolžni samo dve gospodarski organizaciji okoli 50 milijonov dinarjev. Zadruge bi morale poskrbeti, da ji bodo odjemalci hitreje plačevali ali pa najti odjemalce, ki bodo bolj plačilni. Le tako bodo imela na razpolago dovolj sredstev za lastni odkup.

Člani delovnih kolektivov kmetijskih zadrug so volili svoje predstavnike v združni svet že pretekli četrtek, petek in soboto. Volitve so potekale zelo dobro. Izvolili so 430 svojih

ne, ki je prevzelo patronat nad to šolo. Ob tej priložnosti bodo pionirji izvajali kulturni program, posvečen praznovanju 1. maja. Sodelovali bodo tudi folkloristi iz Metlike.

Tudi drugod bodo slovesno praznovali praznik delovnih ljudi. Ob samih prvomajskih dnevih bodo ljudje šli v naravo na izlete.

V Brežicah je bila sinoči slavnostna akademija v počastitev ustanovitve OF in praznika dela. Danes dopoldne bo ob 9. uri v Domu JLA svečana seja občinskega odbora SZDL, katere se bodo udeležili tudi predstavniki vseh organizacij, ljudskih odborov, kolektivov in JLA. Prav tako bodo priredile vse krajevne organizacije SZDL slavnostne seje v počastitev OF in 1. maja, na predvečer praznika dela pa bo mladina kurila kresove povsod po občini. Mladinska godba bo igrala 1. maja zjutraj budnico in priredila promenade koncert, medtem ko pripravljajo številne sindikalne podružnice prvomajske izlete. Podružnica trgovskega podjetja KRKA bo obiskala Malinsko, člani raznih kolektivov pa bodo obiskali tudi Bohor, Lusco in druge izletniške točke v občini in okraju.

V metliški občini bodo praznik delovnih ljudi praznovali na več krajih: Centralna proslava bo že 29. aprila popoldne pri tovarni »Bette«; do takrat bo urejena sindikalna dvorana, namenjena kulturnemu in političnemu življenju delavcev. Pri kulturnem programu bodo sodelovali recitatorji, pevci in orkester.

V nedeljo 30. aprila, bo v Gradcu svečanost v čast 1. maja; razvili bodo prapor osnovne organizacije ZB.

V soboto 29. aprila, bodo Suhor obiskali predstavniki podjetja Jugotekstil iz Ljubljane.

predstavnikov za združne svete.

Vsi podatki o izidu volitev v času, ko zaključujemo številko, še niso znani. Tako ne moremo povedati, koliko je med izvoljenimi žena in mladine, kakšna je povprečna starost in druge zanimivosti. O tem bomo podrobneje poročali, ko bodo podatki zbrani in analizirani.

J. P.

Nadaljnji močan porast proizvodnje

Najdaljša seja občinskega ljudskega odbora v Novem mestu: od pol desetih dopoldne do pol osmih zvečer — V občinskem zboru je bilo na predlog družbenega načrta 97 priob, v zboru proizvajalcev pa tudi okoli 60 priob — Letos: 625 milijonov in 442.000 dinarjev dohodkov in prav toliko izdatkov — V skladu za šolstvo bo 234.540.000 din

Letošnji družbeni načrt je rezultat obširnih razprav na zborih volivcev in v gospodarskih organizacijah. Med drugim predvideva v celoti povečanje družbenega proizvoda v letošnjem letu za 39 odstotkov in narodnega dohodka za 29 odstotkov. To povečanje v novomeški občini je za devet odstotkov večje, kot bo doseženo v okrajnem povprečju. Ker so bili volilci, ki so se udeležili letošnjih zborov, seznanjeni z osnutkom letošnjega družbenega načrta, ne bomo navajali podrobnosti. Družbeni načrt je v

mejah možnosti zajel, razumljivo, res najbolj nujne predloge volivcev, in take, za katere so možnosti uresničitve. Pri sestavi načrta je bilo dokaj težav, ker so podjetja neredno dostavljala potrebne podatke. Nekatera zlasti gostinska in obrtna, pa so vzlic ugodnim možnostim predvidevala zelo majhno povečanje proizvodnje. Takim podjetjem je svet za finance in družbeni načrt na predlog odbornikov zvilal proizvodni plan.

Največ predlogov odbornikov o odnosu priob k družbenemu načrtu se je nanašalo na iskanje

možnosti, da bi družbeni načrt ne le dosegel, temveč tudi presegel. Zelo veliko predlogov se je nanašalo na komunalne gradnje in jačanje obrti, posebno uslužnost. Kot nujno komunalno gradnjo so odborniki priporočili dokončno ureditev ceste od Kančevega mostu do križišča v Zablji vasi z odstranitvijo Feritove hiše pri hotelu Kandija. Velika pa tudi dograditev ceste Prečna-Frata čez Brezovo reber, ki jo bo treba v bodoče priključiti čez na Globodol. Širši pomen bo imela tudi obnova mostu pri Otočcu in gradnja ceste od mostu

do ceste Sentjernej—Novo mesto. Oboje je v zvezi s preostavljajo sejmista proti Gošči vasi, s čimer bi razbremenili promet skozi mesto ob tržnih in sejmških dnevih. Predvideni je tudi precej stanovanjskih gradenj in bo letos zgrajenih na območju občine okoli 170 novih stanovanj.

Proračun občine leta 1961 predvideva skupne 234.422.000 din dohodkov in toliko izdatkov. Od tega zneska odpade na sklad za šolstvo 234.540.000 dinarjev.

Po obširni razpravi sta oba zborna na ločenih sejah sprejela družbeni načrt z nekaterimi dopolnili, prav tako pa tudi proračun. Pri tem so poudarili, da je družbeni načrt zelo napet in terja polno prizadevanost vseh občanov za njegovo uresničitev. Pri občinskem ljudskem odboru bo osnovna posebna komisija, ki bo spremljala vsakodnevno izpolnjevanje načrta po podjetjih in ustanovah, da bi ljudski odbor tako lahko sproti odstranjevalne ovire in reševal probleme, ki bi se pojavili.

V nadaljevanju ločenih sej sta oba zborna potem še rešila celotno vprašanje pravnih zadev, ki se jih veliko nabere za vsako sejo. Tako sta med drugim sprejela odlok o ustanovitvi sklada občine Novo mesto za negospodarske investicije in komunalne potrebe in tri odloke, ki se nanašajo na ustanovitev sklada za šolstvo, o dohodkih tega sklada in načelih za določanje sredstev, ki pripadajo šolam za njihovo osnovno dejavnost. Sprejeta sta tudi odlok o voznih olajšavah na avtobusih, ki jih dajejo in plačuje učence osnovnih ter strokovnih šol. Nadalje sta oba zborna sprejela še večje število sklepov in odlokov s področja družbenih dejavnosti in poslovanja občinskih organov.

V 23. točki dnevnega reda je bilo predvideno poročilo sveta za blagovni promet, turizem in gostinstvo — o reorganizaciji trgovskega podjetja Zadrutnik in razveljavitvi odločbe o ustanovitvi tega podjetja. Svet za blagovni promet, ki je bil sklican tik pred sejo, pa je zadevo iz razprave izločil, ker je bila udeležba na seji premajhna. Predlog, ki ga je prebral uslužbenec občine, je predvideval razdelitev tega podjetja v dve podjetji: NOVOTRG (za promet s sadjem in zelenjavo) in INGRAM (za promet s kmetijskimi proizvodi, gradbenim materialom in podobnim blagom na veliko in malo). V razpravi, ki se je razvijala po tem predlogu, so odborniki zavrnili ustanovitev podjetja INGRAM, predno ne bo o tem razpravljal svet za blagovni promet, turizem in gostinstvo. Iz predloga je očito, da hoče to podjetje nadaljevati dejavnost bivše poslovne zveze, kar pa je v nasprotju s vlogo trgovine v sedanjem razvoju.

Oba zborna sta tudi potrdila sklep delavškega sveta NOVOTRGA o ustanovitvi in poslovanju goščišča pri tovarni v Novem mestu. Sprejeli so sklepe o izdaji odločbe o razširitvi dejavnosti kmetijske zadruge Zuzemberk, o priključitvi prodajalne Zelenina-Harve k Zelenini in prodajalni Knjigarna in Papirnica k trgovskemu podjetju Mladinska knjiga v Ljubljani. Občinski ljudski odbor je dal tudi več poročev za naslednje razprave.

Sprejel sklep o ustanovitvi komunalne banke občine Novo mesto, imenovano za direktorija Zavoda za izmero zemljišč in katastra obč. I.O. Novo mesto tovarila Andreja Grča, medtem ko je bil za direktorija Zavoda za stanovanjsko izgradnjo imenovan tovariš Vinko Rele, za direktorija KZ Dolenjske Toplice tovariš Jože Petko in za direktorija trg. podjetja Gorjanci v Sentjernej Aljož Urbančič.

Od Vinice na Kolpi do Koprivnice nad Senovim: Štáfeta mladosti in ljubezni do tovariša Tita!

»Dragi tovariš Tito! Prinašamo Ti tople, prisrčne pozdrave vseh delovnih ljudi našega kraja in občine, za skorajšnji 69. rojstni dan Ti želimo vse najboljše, predvsem pa zdravja in zadovoljstva. Se na mnoga, mnoga srečna leta!« Tako so prihajali nosilci štáfete prejšnji teden k slovesno okrašenim tribunam v občinskih središčih, s takimi in podobnimi željami jih je spremljala vzdolž cest in poti na desetstisoče naših ljudi! Bilo je ganljivo in lepo, ko so se množile iz mest in vasi brez kakšnega posebnega vabila zbirale in pričakovale ter tople pozdravljale nosilce štáfetnih palic. Tako se je v Črnomlju kljub slabemu vremenu zbralo približno dva tisoč ljudi in navdušeno pozdravilo nosilce štáfete, ki so na Vinici prestopili Kolpo. Tekoč razven štáfete so v Sloveniji pretekli 568 km, razven tega pa so slovenski mladinci pretekli še v 3 republikah štáfetah več sto kilometrov, pridružili pa so se jim v vseh krajih pionirji in pionirke ter mladinci in mladinke s lokalnimi štáfetami.

Tako so nosilci lokalnih štáfet v sevnški občini pretekli približno 100 km, v sredo popoldne pa se je zbralo na sevnškem trgu približno 600 otrok in 200 odraslih ljudi, ki so pozdravili štáfeto z Zabukovja in Lisce tja do Bučke in Telč. Proti Brestanici je štáfeto ponesla skupina pionirjev, mladincev in telovadcev. — Povsod v Spodnjem Posavju so letošnjo štáfeto mlado-

sti posebno tople in prisrčno sprejeli. Iz Vidma-Krškega se je kolona avtomobilistov, motoristov in mopedistov odpeljala v Kostanjevico, kjer so pričakali štáfeto iz Sentjerneja. Tu so pionirji in mladinci krške občine prevzeli štáfetno palico in jo mimo Brežic ponesli v Koprivnico. Med potjo je bil povsod lep sprejem. V Malem Marševem so učenec osnovne šole iz Podbočja naredil špalir in metali cvetja. Kljub dežju je bilo v Krški vasi veliko otrok, v Brežicah in Vidmu-Krškem pa se je zbralo pred tribunama veliko ljudi. Igrali sta godbi na pihala, mladina pa je pela pesmi. Na Senovem so se štáfeti pridružili še Sevnčani, ob štirih popoldne pa so v Koprivnici štáfetno palico slavnostno izročili predstavnikom celjskega okraja.

V sredo, 19. aprila, je mlade nosilce štáfetne palice pozdravilo v Novem mestu približno 1500 Novomeščanov. Pozdrave glavne štáfete in tekačev z Baze 20 in drugih lokalnih štáfet je prezele predsednik občinskega odbora SZDL Tone Počrvina (na sliki), na tribuni pa so bili tudi predstavniki vseh okrajnih in občinskih političnih kot družbenih organizacij in ljudske oblasti. Ko je tovariš predsednik predal štáfetno palico mladincem na poti v Spodnje Posavje, jim je med drugim dejal v imenu nas vseh: »Ponesite pozdrave naših ljudi tovarišu Titu in se mu zahvalite za nova prijateljstva v afriških deželah!«

DOLENJSKA PRED 20 LETI

Nadaljevanje s 1. strani
Okrožno partijsko vodstvo v Novem mestu je začelo takoj po prihodu okupatorja na Dolenjsko z intenzivnim organizacijskim delom. Ustanovljeni so bili narodnoosvobodilni odbori, ki so bili nosilci osvobodilnih idej in organizatorji priprav za oborožen odpor proti okupatorjem. Ti odbori so v kratkem času naredili ogromno. Siehni prebivalci Dolenjske je bil zajet, za vsakega se je vedelo, kaj misli, vsakemu je bilo jasno, da je domovinska nujnost seči po orožju in se z lastnimi silami osvoboditi.

V Zasavju je nemški okupator že zelo zgodaj začel z odkritim in krvavim terorjem. Sredi leta 1941 so padle prve žrtve; v Krškem je prišlo do izdajstva in Nemci so pri Brežicah ustrelili skupino aktivistov. Nekaj tovarišev se je rešilo in preko demarkacijske črte prišlo na področje, ki ga je zasedla italijanska vojska. Prišli so v Gorjance in to so bili prvi partizani na tem področju. Tu se niso dolgo zadržali, pač pa so čakali na ugodno priložnost, da se vrnejo in začno ponovno z organiziranjem odpora na ozemlju, ki so ga zasedli Nemci. Toda drugi poizkus tem našim aktivistom ni uspel. Tovariša Milka Kerin je padla v roke okupatorju in poslali so jo v nemško taborišče. Tovariši Pacek, Bljak in Zidarčič so se vrnili in se vključili v aktivistično delo na ozemlju, ki so ga zasedli Italijani. Milka se je vrnila kasneje iz internacije in padla kot borka. Prav tako je že zgodaj padel zaradi izdajstva bele garde tovariš Pacek, nekoliko kasneje tudi Bljak. Usoda tovariša Zidarčiča mi ni znana. Partijska organizacija v Zasavju je kljub teroru delovala, predvsem v rudniških predelih: v Sevnici in Rajhenburgu. Tam področje je v letu 1941 delal tovariš Jože Borštnar in prihajal zaradi organizacijskih vprašanj tudi na italijanski teritorij. Vsi del svojega širokega poznanstva je povezoval in organiziral narodnoosvobodilni pokret na Dolenjskem, predvsem v Kostanjevici, Mokronogu in Sentjanžu, potem pa je

prešel na italijanski teritorij in organiziral odpor proti okupatorju v Metliki in Belk krajini.

Okrožni komitej KP v Novem mestu je začel široko dejavnost po Dolenjski, hkrati pa je organizacijsko utrjeval in razširjeval Partijo na Dolenjskem. V krajih, kjer so živeli posamezni člani partije, je prišlo zelo hitro do formiranja celice in do številnega povečanja članov. Celice so postale žarišče vsega dela, rezultati dela v partijskih organizacijah pa so se hitro pokazali. Najživahnije je bilo delo v letnih in jesenskih mesecih 1941. Že avgusta in septembra ni bilo na Dolenjskem niti ene vasi niti zaselka, v katerem ne bi deloval narodnoosvobodilni odbor ali pa posamezni zaupniki, ki so bili organizacijsko trdno povezani v podokrajni narodnoosvobodilni odbor oziroma v okrajni odbor v Novem mestu. Navodila, ki so jih sprejemala organizacije od okrajnega komiteja, so bile vedno precizne; posebno je bilo poudarjeno načelo, da mora biti narodnoosvobodilni pokret širok, da mora segati do poslednjega prebivalca in da mora biti vsak posameznik pripravljen na največje žrtve, da mora biti vsakdo pripravljen, v določenem času oditi oborožen v borbo.

V jeseni 1941 so začeli Nemci množično izseljevati Slovence iz obmejnega pasu ob Savi. S tem so dobili Partija in narodnoosvobodilni odbori posebno nalogo. Dopolniti je bilo treba ljudem, ki so jih Nemci nameravali izseliti in tudi drugim, da so nemške parole o tem, da bodo izseljeni dobili enaka ali celo boljša mesta, navadna laž. Povedati je bilo treba, da je to začetek peklenjskega načrta Nemcev za fizično iztrebljenje slovenskega ljudstva. Mnogo ljudi je to uvidelo in bežali so preko meje na italijanski stran ali pa iskali zatočišča izven tega pasu pri znanih in sorodnikih. Toda kljub temu je bilo mnogo Slovencev izseljenih. S seboj niso smeli vzeti drugega kot nekaj kilogramov ročne prtljage. S tem je postalo poslednje delo človeka jasno, kakšne namere ima okupator s Slovenci, bodisi Italijan ali Neme-

zvedelo se je tudi, da je predele Kočevske, iz katerih je Hitler Kočevje preselil delno v izseljeni pas ob Savi, delno pa v Nemčijo, kupila italijanska družba Emona. Ta je nameravala v izpraznjenih krajih naseliti Italijane. Toda do naselitve ni prišlo, ker je to preprečila partizanska puška na kočevskem področju.

Vesti, ki smo jih dobivali iz Hrvatske, so govorile o strahovitih nasiljih in krvavih zločinih, ki so jih počeli ustaši na Hrvatskem. Zvedeli smo, da se nahajajo v Gorjancih neki tovariši, ki jih preganjajo ustaši. Pri takem spopadu je bil ubit neznanec. Domačini so ga našli in ga pokopali na pokopališču v Kostanjevici. Kdo in od kod je bil, nismo zvedeli; zvedeli smo le to, da se nahaja v Gorjancih skupina hrvaških partizanov, ki so začeli oborožen upor proti okupatorju in ustašem. Govorilo se je, da so to hrvaški komunisti, ki so bili baje zaprti v Kerestincu in se jim je posrečilo pobegniti pred ustaškim nožem. Poskusili smo to grupo poiskati, se z njo povezati ter ji pomagati, toda nismo uspeli. Grupa je že odšla. Kasneje pa smo zvedeli, da so bili to hrvaški mladinci, med katerimi je bil tudi tovariš Slavko Komar.

Vsa ta nasilja, kakor tudi aretacije, ki so jih začeli izvrševati Italijani, zapiranje in mučenje Slovencev po nemških in italijanskih okupatorjih, vse to je rodilo prav obratne posledice, kot je okupator želel. Naše delo je postalo uspešnejše in posledično. Ljudje so uvideli, da je edina rešitev slovenskega ljudstva v dosledni borbi proti okupatorjem.

Slovenski poročevalci, katerega smo redno prejemali preko poštnih uslužbencev, pa tudi preko posebnih kurirjev in drugače, je pisal o oboroženih akcijah partizanov od drugih krajev Slovenije in Jugoslavije, kar je izredno povečalo moralo in odločnost naših ljudi in budilo pripravljenost, sodelovati pri takih akcijah. Da bi preprečili izseljevanje Slovencev iz obsevskega predela in da bi pokazali okupatorju, da se slovensko ljudstvo ne bo pustilo mučiti brez

odpora, se je Glavno poveljstvo slovenskih partizanskih enot odločilo za napad na nemško vojaško postojanko na Bučki. Okrožni komitej v Novem mestu je prevzel del priprav za ta napad; naši aktivisti so sodelovali v pripravah kot vodilji in zbiralci hrane. Napad na Bučko, ki vojaško sicer ni popolnoma uspel, je pomenil velik političen uspeh in je razburkal vso Dolenjsko. Povsod se je govorilo o napadu in o tem, da je začela nastopati tudi na našem terenu organizirana partizanska vojska, ki se ne boji spopada niti z nemško vojsko, o kateri se je govorilo, da je najboljša in najmoderneje opremljena na svetu.

Vsi ti dogodki in priprave za množično vstajo so bile v letu 1941 temeljito organizirane, da se je odzvalo na poziv Partije za odhod v partizane zelo veliko število ljudi. Ko so bile zaključene vse organizacijske priprave za šolsko taborišče na Rogu je bil dotok partizanov tako velik, da so morali iskati nove lokacije v opuščenih kočevskih vaseh. Tu se je formalizirala V. bataljon. V šolskem taborišču so bile vojaške vaje in priprave za bodoče spopade z okupatorjem. Ko se je v začetku leta 1942 bataljon razdelil in je odšel del partizanov na področje Gorjancev z organizacijskimi in političnimi nalogami, se je število partizanov v zelo kratkem času povečalo že na 300 dobro oboroženih borcev, ki so se začeli boriti proti okupatorju.

Politično delo, ki so ga opravili okrožni komitej in narodnoosvobodilni odbori na Dolenjskem 1941, je bilo tako široko zasnovano in intenzivno, da je kljub močni sovražni propagandi nekaterih krogov in kljub ustanavljanju bele garde na Dolenjskem bilo stanje tako, da se je partizanski aktivist in partizanski borec lahko brez skrbi gibal v vseh vaseh. Podpora prebivalstva je bila tolikšna, da aktivistom in borecem ni bilo treba nikdar zapustiti tega terena. Niti ne v ofenzivah in v času največje nasilja, ki so ga zganjali okupatorji in domači izdajalci nad prebivalstvom.

FRANC PIRKOVIČ-CORT

Resnica o prevratnih dneh v Novem mestu

V zadnjih številkah Dolenjskega lista se je razvnela med dr. Davorinom Grosom in Jožetom Prijateljem zanimiva polemika o dogodkih pred zlomom stare Jugoslavije v Novem mestu in usodnem razvajanju s političnimi jetniki

Ivo Pirkovič

Kristanove skupine. Takratni državni tožilec Prijatelj zatrjuje, da je Beograd šele v petek 11. aprila 1941 dovolil, da sme novomeško okrajno sodišče samo soditi zaprtim komunistom in torej glede njih odločati; dr. Gros pa dokazuje, da je to povsem nemogoče, ker takrat še davno ni bilo več nobenih zvez z Beogradom. To drži in bo treba glede tega popraviti tudi Prijateljevo poročilo, ki mi ga je o tem na mojo prošnjo svoj čas prijazno postal. Vendar tudi dr. Grosov spomin ni v vseh pogledih zanesljiv, kar ga zaveja v nepačne sklepe, na primer, da je bil Vinko Kristan izpuščen že v sredo 9. aprila, vsi drugi pa celo že prej.

Vinko Kristana, Vilmo Baeblerjevo in njune skopce so lovili in gonili Gandetovi okrajni po novomeških ulicah od 18. pa vse do 26. marca. Zapor je odredil preiskovalni sodnik Karol Ferjan šele dan kasneje, 27. marca. Proces je bil v rokah beograjskega Državnega sodišča za zaščito države. Na dan nemško-italijanske napada na našo državo je novomeško okrajno sodišče izpuščilo 9 jetnikov iz Kristanove skupine. To se ni zgodilo morda zato, ker bi se sodišče drznilo posegati v pristojnost Beograda, kot zveni iz polemike, ampak zato, ker je 3. paragraf Zakona o zaščiti države po katerem so bili osumnjeni, dovoljeval, da se deveterica brani na svobodi. Za zapahi pa jih je obdržalo še devet.

Državno sodišče za zaščito države je 3. aprila odločilo, naj sodijo Kristanovim osumnjenecem kar v Novem mestu. Spis o tem je dobilo okrajno sodišče v sredo 9. aprila, manj verjetno že dan prej; nima prav Prijatelj, ko trdi, da je došel šele 11. aprila. Mislim, da je bilo prav to pobuda državnemu tožilecu, da je že isti dan predlagal izpust Vilma Baeblerjeve, Ivana Milčevića iz Irče vasi in Jožeta Petriča iz Bršljina. To se je zgodilo v četrtek 10. aprila. Od njih pač nista mogla dobiti niti žandarmerijski komandir Gande zgrda niti poročnik Sabič zlepa nobenega priznanja. Komandir Gande ni med za-

slušanjem niti opazil, da Vilma sumljivo skriva prste še vse črne od tiskanja letakov. Zato je neblstri orožnik ostal za vselej na čisto napačni sledi, da prihaja preganjana literatura iz Zagreba in da je Baeblerjeva kurir med Zagrebom in Novim mestom.

Proti Vinku Kristanu, Ivanu Bartilu iz Novega mesta Ferdu Kuneju iz Celja (bil je trgovski pomočnik pri Bergerju) in tekstilnemu strojniku Ivanu Kastelcu iz Prezida pa je sprožil državni tožilec isti dan, 9. aprila, proces zaradi zločinstva po čl. 1 Zakona o zaščiti javne varnosti in reda

Še o aprilskih dogodkih 1941

Ker sem eden izmed preživelih iz skupine, ki je bila nekako mesec dni pred razpadom stare Jugoslavije zaprta v novomeških zaporih, se mi zdi potrebno, da v pojasnilo dogodkov, ki so se takrat dogajali, nekatere stvari resnici na ljubo dopolnim.

V zvezi s člankom v DOL. listu št. 14 z dne 5. aprila, ki ga je napisal dr. Davorin Gros pod naslovom: »GOVORITE Z BEOGRADOM!«, bi pojasnil sledeče:

Ni res, da je zadnje dni pred razpadom stare Jugoslavije bil v zaporu samo še Kristan, pač pa smo ostali v zaporu do zadnjega Vinko Kristan, Ferdo Kunej, Vilma Baeblerjeva in jaz. Drugič: ni res, da je bil Kristan izpuščen

D. P.

Pionirji na partizanskih poteh

Pred kratkim so izvedli pionirji osnovnih šol Smarjete in Smarjanske Toplice pohod po partizanskih poteh. Pri Beretovih jami pri Občuci kjer so okupatorji pobili več aktivistov iz novomeškega okraja, je o dogodkih pripovedoval domačin. Poudaril je, da je bil tam ubit tudi narodni heroj Vinko Paderšič. Zatem so pionirji zapeli več pesmi ter se poveselili ob raznih igrah.

D. P.

Franciške Franko ni več

1. aprila je tiho odšla od nas znana partizanska mamica Franciška Franko iz Hrastja pri Sentjerneju. Marsikoga je ta vest potrla, zlasti naše partizane, ki so radi zahajali k njej, ker je imela za vsakogar toplo besedo.

Njena življenjska pot je bila tako kot pot mnogih kmečkih žena pred vojno. Najhujšo preizkušnjo pa je morala pretrpeti, ko so ji drug za drugim sinovi padali v partizanih. Stirje fantje so se bojevali za to, o čemer jim je mnogokrat

v državi. Dr. Gros se moti, da so bili v sredo 9. aprila izpuščeni.

Tudi sta dr. Davorin Gros in dr. Ivan Vasič po mojih mislih intervenirala pri državnem tožilecu zaradi izpusta Kristanove zadnje četvorice šele v petek 11. aprila in ne prej. Prav to je moralo vplivati da je zares prišlo v soto 12. aprila do seje »plenisimarnega senata«. Takrat šele, čeprav začuda pozno, si je sodišče natančneje ogledalo komunistične letake in našlo, da pravzaprav ne rušijo države, ampak jo poskušajo rešiti pred njihovimi praviimi grobarji. Zato so Krista-

nov »zločini« prekvallificirali s

paragrafa 1 na paragraf 3 in tako lahko proti neki obljubi, ki jo je terjel zakon vse štiri jetnike izpustili. Vrata ječe so se jim odprla v soboto 12. aprila ob tri četrti na 4. popoldne. torej 24 ur po vdoru sovražnika v mesto, cel dan po tistem, ko so štabni oficirji kraljeve vojske izročili pred Polajnarievim hotelom svoje neuporabljeno orožje dvema Nemcem, ki sta pomolila svojji čeladi iz majhnega oklepni-ka in nato zares lahko ponosno oddala radijsko sporočilo, da sta zavzela mesto in zajela divizijo. Zato se Prijatelj moti

ko trdi, da so bili vsi obdožen-

ci na prostosti, še preden so Nemci zasedli Novo mesto. O tem se lahko prepriča iz objavljene Skaletove kronike.

Dr. Gros narobe domneva da v soboto ni bilo sodne ob-ravnave in zato prestavlja tudi izpust Kristana napak tri dni prej. Popraviti je tudi, da bi bil Kristan od vseh nazadnje le še sam v ječi. Bili so štirje.

Proces je državni tožilec likvidiral naslednji dan, ker »ni našel osnove za kazenski progon«. Njegovemu pomočniku Marjanu Virovi pa je pozneje Osvobodilna fronta naročila naj akt izgine, da ga ne dobi v roke sovražnik.

Ne bi mogel pritrditi držav-

nemu tožilecu Prijatelju, da je on rešil Vinko Kristana. V resnici so se zadnji politični

jetniki rešili zaradi srečne

okolščine, da bi morali po

prejšnjem skrivnem sporazu-

mu Novo mesto zasedeti Ita-

lijani in da so Nemci vdrl

vani zato povsem neprirav-

ljeni, brez običajnih načrtov o

likvidiranju komunistov.

Juristi sami zapisujejo k

svojim postavam znano svari-

lo »summum ius summa ini-

ria« ki hoče reči, da je naj-

večji paragraf lahko naj-

hujši nasilje nad zdravje člo-

veško nametjo. Toda tudi pa-

gavefar ne more v Kristano-

vem procesu opravičiti da

negativno kot rušilce države

mlade idealiste, ki vendar sva-

re pred kapitulacijo in resni-

nm tujim sovražnikom domo-

vine, medtem ko kraljevi oro-

žniki zatiskajo oči pred Anto-

nom Sonnenwaldom, ki ga kot

grobarja Jugoslavije pošilja

nemški zarniški Abwehr in

Novo mesto v slepino službo

prav na sodišče. Nacistični

agent Sonnenwald zaslišuje v

tem procesu Vilmo Baeblerje-

vo, čeprav morda samo ne-

uradno. Kakšna ironija!

Novo mesto je v belih za-

stavah. Tisti ki so zahrbito

unfili javno varnost in red in

rušili državo, se s ključasti-

mi križi oholo srečajo po

mestnih ulicah. Ban Marko

Natlačen ure-njuje svoj zna-

ni stari črnožuti st. »Srba

na vrbe« in brez solz poko-

nule Jugoslavijo. V Novem

mestu pa še vedno sedijo v

ječi rodoljubni, obtoženi, da

ogrožajo javno varnost in red

v državi.

ZAHVALA

Kolektiv uredništva in uprave Dolenjskega lista se javno zahvaljuje vodstvom vseh podjetij, ustanov kmetijskih združenj, zavodov, vsem ljudskim odborom, upravnim odborom in vodstvom organizacij, ki so se odločili za objavo prvomajskih čestitk v današnji številki okrajnega glasila Socialistične zveze. Dohodek iz oglaso predstavljata tudi letos približno 40 odst. vseh sredstev, ki so potrebna za nemoženo nadaljnje izhajanje domačega pokrajinskega časnika, zlasti še sprito dejstva, da bo dobljen tednik letos manjšo dotacijo OLO kakor v lanskem letu, da je tiskarna pred meseci za 35 % povzela ceno vseh svojih storitev in da je tudi tovarna papirja pred 10 dnevi sklenila povišati prodajno ceno roto papirja zaradi upravičenih vzrokov od sedanjih 96 na 100 dinarjev za kilogram.

S takim razumevanjem večine delovnih kolektivov v okraju bo mogoče list v bodoče redno izdajati.

UREDNIŠTVO IN UPRAVA DOLENJSKEGA LISTA

Vlado Lamut: CVETJE

Ljubljani. Kuneja so Nemci poleg 12. ujeti ranjenega nekje pri Celju ter ga po srabotnem mučenju ustrelili v celjskem »Piskru«. Umrl je kot junak, ki kljub vsem mukam ni nicašar izdal. To mi je pravila njegova sestra tovarišica Bergerjeva, danes učiteljica prodajalne »PEKO« v Novem mestu. V kolikor je interveniranje tovariša dr. Grosa pospešilo naš odpušč iz ječnice, je bilo to storjeno že ob robu dogodkov.

Janko Kastelic

ZROP: predavanja in razstave

Na zadnji seji okrajnega odbora ZROP, ki je bila v ponedeljek, 24. aprila, so se člani odbora pogovorili o razstavah, ki jih bodo začeli prirejati občinski odbori ZROP v maju, in o predavanjih po šolah in podjetjih, ki jih bodo imeli člani ZB in ZROP letos v jubilejnem letu. Včeraj so si člani okrajnega odbora ZROP in občinski odbor ogledali vojaško razstavo na gospodarskem razstavišču v Ljubljani.

Izkušnje, ki si jih bodo med ogledom in pogovorom z organizatorji razstave pridobili, bodo kasneje uporabili pri organiziranju razstav v našem okraju.

ZDRAVI BOLNIM - TELEVIZORI

Do torka popoldne smo dobili za televizijski sprejemnik, namenjen bolnikom TBC na pljučnem oddelku novomeške bolnišnice, naslednje nove prispevke:

SGP Pionir, Novo mesto - 30.000 din; Vera Sever, Sentjerne - 1000 din; Lojzka Golobič, Omota, p. Semič - 300 din; Malka Malnarčič, Omota, p. Semič - 300 din; Ivan Grivec, Grčarice, p. Dolenja vas - 500 dinarjev; Marija Vuk, Soteska, p. Straža - 2000 din; kolektiv Okrajne obrtne zbornice, Novo mesto - 2000 dinarjev iz Ponikev so nam spet poslali: Janez Slak - 500 din; Matija Uhan - 500 din; Nace Sitar - 500 din; Ivan Grgevač - 500 din. Anton Retelj iz Ječkovca je poslal 500 din in Jože Perko iz Lukovca - 500 din.

Skupaj se je nabralo do 25. aprila 371.368 din. Zbiranje prispevkov je s tem zaključeno. Točen obračun vseh izdatkov bomo objavili v prihodnji številki.

UREDNIŠTVO IN UPRAVA DOLENJSKEGA LISTA

Tako je naš gospod Jezus Kristus nam dolel milost, da se je vse lepo poravnalo, da so se spokorniki grešnikov in grešnice in da smo vsi ostali zvesti otroci prave svoje vere. O, presladki Jezus, dodeli nam o smrti uri, da bomo tako spravljani s tabo, kakor smo danes pri tej priliki veselji!

Prosil sem visokostnega gospoda, gospoda viteza Hohenburga, da me blagovolji izpustiti iz službe na Visokem. Te prošnje mi ni odrekal, ali vendar je kazal svoje ostro začudenje. Preobdelal si se kruha? opomnil me je grajačo. Kam hočeš? Ponižno sem odgovoril, ker ni dobro in ne koristno, dražiti visokih oseb, ki zapovedujejo nam.

Prebiral sem marsikatero knjigo, milost vaša, tako sem izpregovoril, in znano mi je obilo starih listin! In sedaj mi je pretresno v tej ozki dolini, in rad bi napelil korake svoje v svet, da bi še kaj več videl in še kaj več izkusil. Temno je gledal gospodar s Hohenburga na služabnika svojega Jošta Tolmajnarja. Med svet te žene duša, pokaril me je, paži, da ni to izkušnja samega peklenjskega satana! Česa pogrešaš tu? Ničesar! sem odgovoril še ponižneje, ali za vedno tukaj ostati ne morem! - Kam se hočeš obrniti? je blago-

villil vprašati. V Germanijo? Upal sem si odgovoriti odločno. Dolgo časa ni izpregovoril milostivi gospod, in pogled njegovega očesa je počival na meni ter mi s strahom obsenčil trepetajočo dušo. V Germanijo, izpregovoril je še, naj ti je odprta steza do tja! Glej, da si tam ne pridobiš večnega pogubljenja!

Jaz, Jošt Tolmajnar, upam pa v imenu Boga svojega, da mi v Germaniji zacvete zveličanje tako na zemlji kakor v nebesih. Pravijo, da tam sijajo sonce mileje in da zori po holmih rumeno grozdje. Ko bom gledal v sreči te kraje, dajal bom slavo bogu očetu, sinu in sv. duhu. Zapisal sem vse to, da se ne pozabi in da poznejši rodovi zvedo, da sem bil Jošt Tolmajnar deležen velike sreče, ko njemu to pisal in zapisal. Počestjenje bodi njemu, ki nas je ustvaril in kateremu smo samo prah v znožju svetih njegovih nebes. Amen.

Drugo jutro potem - oskrbnik Hohenburg je bil odjezdil že prejšnji dan - se je odpravljala z Visokega grofica Suzana. Ko se je prišli skoraj do mosta, je obrnil grof Herbert konja in izpregovoril: »Zadnjikrat, preljuba Suzana, ozri se po kraju, kjer si živila v svojem preganstvu!«

Tudi Suzana in Agata sta zadržali svoja konja.

»Kako bi bilo,« je vzkliknila zadnja, »če bi morali vso zimo tukaj ostati? Zase vem, da bi umrla!«

»In pisar Jošt?« je prva porogljivo vprašala. »Ta bi te gotovo kratkočasil. Ne veš, Herbert, kako zaljubljeno jo je pogledaval vsak dan. Ze sem pričakovala, da bo stopil predme ter mi govoril: »Preblagorodna gospa, dajte mi v zakon pokorno svojo služabnico Agato.«

»Dajte mi ubogemu človeku,« je grof opomnil. »Trudil se je, da vama olajša življenje! Slabo mu dajeta hvalo, če ga sedaj zasmejujeta!«

»Revež je v resnici,« je pristavila Agata. »In če pomislim, da ima sedaj ostati na Visokem sam, in sicer v pesteh tega škrlatega volka Hohenburga, smili se mi do srca!«

»Hvaležen sem najbolje tibi, Agata,« je odgovoril nato grof. »Da si zatajila v sebi vse posvetne želje ter s Suzano mojo šla proste volje v zapuščenoto krajino. Ko sem njegovo presvetlosti pravil o tem, ganila ga je tako živa rodbinska ljubezen in prav močno presunila. Takoj je ukazal, naj se pokliče Suzana na dvor, in žar njegove milosti jo obešava sedaj bolj nego kdaj poprej. Odrinimo v imenu božjem!«

Odhajali so proti Loku. Na mestu, ki se še danes imenuje Hudi pot, je pričakoval družbo pisar Jošt Tolmajnar. Divji kraj, je to in še v naših časih je pot ondi za promet precej nevarna. Globoko v strugi napravila ravno pod potom reka penete svoje vrtnice. Od roba je odkrutil čas močnejše skale in te leže v vodi, ki se z velikim šumom preriva skozi nje.

Ko je dospela družba do njega, je snel pisar klobuk z glave ter izpregovoril z glo-

bokim poklonom: »Stel sem si v dolžnost, visoko gospodo opozoriti na nevarnost tega kraja. Priporočam se prav počasi jezditj tod mimo! Brezno je globoko in smrti ne odide, kdor pade tu dol.«

Revež! Prišel je semkaj, da bi še enkrat videl zorni obraz izvoljenega dekleta! Kako krasna se mu je videla v tistem trenutku! Nje oprava se mu ni zdela slabša od one, ki je ovijala grofici Suzani mehke ude.

»Pridna je služabnica tvoje gospe,« mislil si je Jošt. »In obdarovala jo je s svojimi obleko!«

»Veseli me,« je dejala grofica milostno, »da še sedaj, gospod pisar, skrbite za naše blagostanje!«

»Priporočil vas bom prečvrženemu gospodu in škofu,« je dodal grof Herbert do brotno.

»Morda vas pokliče na svoj dvor, gospod Tolmajnar,« se je smejala Agata, »lahko mi verujete, da ima njega presvetlost na svojem dvoru dosti slabših mož, nego ste vi. Potem se vidimo vsak dan!«

Tako se je igrala z njegovim srcem. Pisarju pa je zalila kri blede lice, in živahno je odgovoril: »To bi bila zame velika sreča. Ze zaradi vaših oči, gospodična Agata, katere bom tako težko, tako težko pozabil!«

Tu ga je premagala strast, stopil je bli-

že k dekletu ter izkušal poseči po nje drobni roki. Ali ostro ga je pokaral grof Herbert: »Konec naj je temu prikrivanju, gospod pisar! Ostanite v mejah svojega roistva. To pa je moja sestra!«

Nekaj časa je stal pisar na mestu, prav kakor da se mu je hipoma zabol el oster nož v prsi. Nato pa mu je tema pokrila pogled in pričelo se mu je vrteti v razburjenih možganih.

»Vaša sestra!« je začel, »in ne samo služabnica visokorodne gospe?«

Kakor v pijanosti je taval po ledenem potu in prišel je bliže in bliže k prepadi.

»Pazite, pisar, da ne padete!« ga je svaril grof in ženski sta v grozi zakoprnili.

Bilo je že prepozno.

»Vaša sestra!« je še vzdihnil enkrat.

Izgnubil je tla pod nogo, pograbil z rokami po zraku, potem pa z divjim vzklikom izginil v brezno, v smrt. Čulo se je kako je tresnilo telo ob kamen in kako je potem treščilo v vodo.

Družba je okamenela.

»Kaj hočemo?« je izpregovoril grof Herbert. »Tepec, sam si je zakrivil vse.«

Hlapcu je ukazal vrniti se na Visoko in ponesti tja vest o nesrečni d'arlevi smrti.

»Za vaju ni ta pogled,« je dejal grof ženskam. »In končno je pisarjev še obilo na svetu! Da nas je morala usoda vredit v žalostno dolino! Urno od tod!«

Pognali so in kakor sapa drveli iz kraja.

Ondi pod potom pa je ležal pisar in razbito glavo mu je pralo mrzlo valovje. Zakopali so ga in mesto njegovo oddali drugemu. V rob kjer je umiral, zasedali pa so veliki križ, ki ga lahko vidiš še dandanašnje dni. Če se ti zljubi laziti po robu doviu pod Hudim potom? »Ne!« se sedaj kakor nekdanja naša poguba! Pisar je še dolgo počival v tesnem grobu: rumenolasa Agata pa je uživala radosti življenja v nemških sončnih pokrajinah. Tako je bilo tako bo tudi - v prihodnje!

(KONEC)

Mnogokrat se dandanes vprašujem, kdo je naučil naše ljudi ljubiti svojo zemljo tako, da so tvegali domovino, svoje ljudi in svoje življenje? Odkod je prihajal ogenj, ki je v naših preprostitih ljudeh vžgal junaštvo, samoodpoved in tisto veliko vero v zmago, da so vztrajali vse do konca, čeprav so trpeli nečloveške muke? V mislih imam ljudi v samostnih krajih, ki so živeli iz roda v rod odmaknjeno življenje, odrezani od vsega sveta, ki so živeli v zapuščenem svetu, v katerega ni stopil nihče drug kot le sosed k sosedu, pa so vendarle tudi ti samotni ljudje zagoreli v svetle ljudi, ki jim do danes še nihče ni postavil spomenika. Kratkoga odgovora na vse to ni, ker so tudi v takih samotnih krajih, gozdovi, pašniki, senožeti, reka in potoki, krotoke ptice in divja zverjad, pomlad in zima, veselje in žalost, rojstvo in smrt. S katerokoli mero premeriš ves ta svet in vse samotne ljudi, je prekratka, da bi z njo izmerili globeli človeških src teh odmaknjenih ljudi, ki so zagoreli v močeno plamenico takrat, ko je vsa naša zemlja gorela izpod korenin in do krošenj dreves, in ki so zjad spet ugasnili v tih, samotnih ljudeh, v mir in odmaknjenosti svojega sveta, kjer ni ne vika ne hrupa, ne tovarna ne hidrocentral, kjer ni ne hrupa ne vika o tem, kar je bilo, in o tem, kar je. Le pesem dekleta obvisi včasih nad samotno reko... Včasih pa tudi tutež volka, krík poročenice in smeh otrok, ki spet rastejo v samotne ljudi.

Tako so živeli ljudje v Bistri iz roda v rod, ko so tudi do tja prišli italijanski vojaki. Pravzaprav je bilo tako: do Bistre jih precej časa ni bilo, ker ležali v samotni soteski, čeprav so bili v deželi že nekaj tednov. Nekoga dne pa so le prišli. Bilo jih je kakih trideset in petlinov peresa so imeli na klobukih. Razlezi so se po vseh treh domačijah, kajti več jih v Bistri ni bilo, kričali so in skakali vsepovsod, podili so se za kurami in vdirali v šrambe in kleti in so se naložili žganja. Potlej so pograbil Maro, ki jim je nosila kruha na mizo, in so si jo podajali iz rok v roke, jo objemali in poljubovali. In Mari, ki ji je bilo šestnajst let, je od sramote kipele kri, polile so jo solze, vojaki pa so se krohotali.

To je bilo njeno prvo srečanje z Italijani in bila je zaradi tega tako nesrečna in v dno duše tako užaljena, da se je hotela vreči v reko, kajti še nikoli se je ni noben možki dotaknil in kadar ji je zročer misel zašla na ljubezen, na objeme in poljube, je to mislila nasrva, ker je čutila, da zardeva, in sladke skrivnosti svojega mladega srca in telesa ne bi nikomur razodela za nič na svetu.

Tudi oče in mati sta bila po tem prvem obisku bridko trpka in oba sosedu prav tako in kamorkoli so stopili tuji, se jim je zdelo vse onečeno in nič več tako prikopno kot poprej. Toda tuji so dobili slast nad to samotno preproščino in so se vedno pogostje vračali, le Mare niso nikoli več videli, ker se jim je skrila, čeprav so jo iskali tudi v omarah in skrinjah, kajti Mara je bila lepa in nedolžno iskra in cvetoča ko samotna roža v divjini. Zato je oče odšel k župniku na faro in mu potožil to nadlogo. Župnik se ga je razveselil.

»Sem že nekajkrat mislil nate, Boštjan. Ti si korenjak, zvest sieber naše svete katoliške cerkve, vaški«

Tone Seliškar:
MARA

straži v Bistri boš za komandanta. Saj si že slišal o partizanih, ne?

»Slišal! Ondan so pri Lokvah Italijane do dobrega namahal. Prav so imeli!« je dejal Boštjan.

»Sram te bodi, Boštjan, kako pa govoriš?« se je razhudil župnik. »Italijani so katoliški ljudje, partizani pa antikristi. Vsaka oblast je od boga, in če se kdo punita, se punita s hudičevimi pomočjo!«

»Italijani so toliko katoliški kot mi pes!« je govoril Boštjan. »Vsa ti ne, ki so bili pri nas! Saj mi bodo punco spridili!«

»Vojaki so mladi, in prava figa, če jo je kdo malo pošatal!« je dejal župnik. »Partizani pa so proti veri in zato boš dobil puško in če bodo prišli k tebi, kar po njih! Bom že govoril z Italijanskim poveljnikom da ti bodo pustili punčaro pri miru!«

Boštjan je dobil tri puške, eno zase, ostali dve za oba sosedu. In ko je tako ves razkral kot komandant vaše straže odhajal v svojo grapo, preklinjal župnika in katoliške Italijane, je zaslišal z njive obupen krík. Ko je razpil oči, je zagledal, kako sta dva tuja vojaka podrla Maro na tla in sta jo hotela odvreči v grnje. Mara se je srdito branila in se jima trgala iz rok. Ker je bila mlada, močna in vitka, se jima je izmuznila in planila proti hosti, iz katere je oprezal Boštjan. Vojaka sta se pogledala z dekletom in potlej je Boštjan vrgel dve puški na tla, s tretjo pa je pomeril v prvega vojaka in zamrmral: »Čakaj, mrha katoliška!« — in sprožil. Vojak se je zviška preklopil na obraz drugi je

odskočil kot divji zajec v teku in prišel bežati proti hišam, pa tudi njemu ni Boštjan prizanesel. Drugi strel ga je podrl na tla, iz hiš pa so nato prišli bežati vsi drugi vojaki in tedaj je Boštjan obsedlo, da je streljal tudi po njih. Ko je Mara pribežala do ometa in zagledala še dve puški na tleh poleg njega, je pograbila prvo in ustrelila prvikrat v življenju. Butnilo jo je v lice in v ramo in ko je v drugo ustrelila, ni bilo nobenega vojaka več nikjer.

Oče in hči sta se spogledala. Potlej sta si obrisala pot z obraza in zakopala puške pod resje in sta se vrnili v vas, kot da se vračata z njive in okoli bajt je ležalo pet vajakov, da je bilo grdo videti. Kaj bo pa zdaj, so zastokali ljudje. Za vse to razmišljanje je bilo treba nekaj časa, zato se je Mara odpravila k župniku in povedala, da so Bistru napadli partizani in da bodo zdaj Italijani Bistru zažgali. Župnik je odhitel z dekletom k oficirju, ki je tudi že slišal o pokanju v Bistri, saj so vavovalci prišli nazaj v postojanko brez petih. Ko mu je župnik razložil, da je oče tega dekleta poveljnik vaše straže v Bistri, ni bilo nič drugega kot le to, da so šli Italijani po svoje mrlje in so jih pokopali, v vas pa so poslali še deset fantov iz trške vaše straže. In potlej je bilo nekaj dni vse tih, tiste fante so poklicali nazaj in preden so odšli, so rekli Mari:

»Zdaj pa gremo nad partizane. Niti eden nam ne bo ušel!«

Mara je šla k očetu in mu dejala: »Oče, saj sva midva tudi partizana, mar ne?«

»Bržda sva, pojdi jim povedat, če veš, kje so!« je odgovoril oče.

Mara je vedela, da taborijo partizani v Logarjevem Lazu. Vrgla si je kos na ramo, v košu je nosila nekaj hlebecev kruha in dobršen kij mesa. Toda tudi Italijani so se odpravili proti Logarjevemu lazju z veliko vojsko, ker jim je nekdo izdal partizansko taborišče. Mara jih je videla iz gozda, kako so se usipali iz trga. Vse črno jih je bilo. Zato je hitela kar po celem skozi prapro, da jih bo prehitela in opozorila partizane. In ko se je bližala lazju, sta jo zgrabila dva moža in eden od njih je dejal:

»To je pa Boštjanova Mara, z Italijani se klati!«

»Potlej pa kar lase proč za kazni!« je dejal drugi in že sta jo upognila, da bi ji lase postrigla za opomin in svarilo vsem drugim dekletom. Toda Mara je bila močna in se ni podala v Logarjev laz zaradi tega, da bi jo ostrigli. Zato jo je pograbil tako jeza, da se je z vso svojo hito uprla; prvega je pahnila po grapi nazdvoj, drugi pa, ker se ni nadejal takšne moči, je klecnal na kolena, da mu je puška odletela daleč proč. In že je

bila Mara pri puški, jo dvignila in zavpila:

»Roke kvišku, smrkovca, in hajdi pred menoj h komandantu!«

Partizana sta se zasmejala, kajpak, komu pa bi bilo to podobno, da bi ju takšno dekletce ugnalo in da bi ju kot ujetnika peljala v taborišče! Ne, tako se pa ne gremo!

»Ej, punčka, bodi no pametna, saj se šališ, kajne?« je dejal prvi.

»Pojdita pred mano, če vama rečem, drugače ustrelim!« je rekla Mara tako odločno, da sta jo kar ubrala, kajti če bi punčka tudi v zrak streljala, bi iz tabora prišli semkaj in bila bi velika zmešnjava. Eh, v taboru se bosta že kako izgovorila in obrnila vso stvar na smešno plat!

Tako je naneslo, da je mlado dekletce prignalo v taborišče dva partizana, ki sta se na ves glas smejala, češ poglejte, kakšno burko smo vam mi trije priredili. Tudi partizani so se smejali, ker so bili zbrani in jim je komisar nekaj razlagal.

»Italijani vas bodo vsak čas napadli, vi imate pa take stražarje, da pošena dekleta po gošči love!« je dejala Mara v zadregi, ko jo je toliko fantov gledalo.

»Govori pametno, deklet!« ji je dejal komisar. »Kaj je na stvari?«

Mara je povedala, kar je vedela in pa tudi vse tisto o stricju las, češar pa v tem trenutku niso mogli razčistiti, ampak so se pripravili naglo na borbo in odšli na položaje, kjer bodo lahko prestregli Italijane.

»Zdaj mi pa vrni puško!« ji je dejal eden stražarjev.

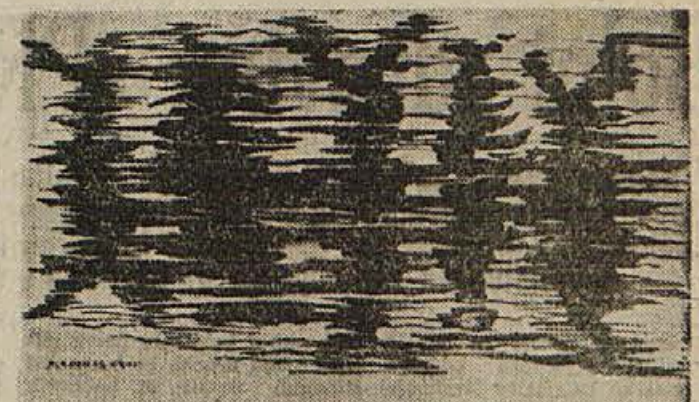
»Stoji!« je dejal strog komisar. »Dekle si je puško v borbi pridobila, njena je! Vidva pa k mulli, po borbi bomo pa še govorili!«

Partizani so Italijane prestregli nad ozko sotesko. Bili so tako presenečeni, da so se kmalu obrnili nazaj v postojanko. Po borbi so se partizani spet zbrali v lazju veseli nad zmago in komisar je Maro pred vsemi pohvalil. Mara je zardevala, potem pa je dejala:

»Zdaj ostanem pri vasi! In naj še kdo grdo govori o meni, mu bom navila ušesa!«

In tako je tudi bilo, ostala je med partizani. Če pridi kdaj v Bistru, kjer zdaj gospodari, ti bo njen oče, ki je že star in ne dela drugega, ko čebele pase, prav rad povedal, kako sta z Maro postala partizana. O tistih stražarjih pa samo tole: eden je padel, drugi pa je njen mož.

(Objavljamo eno izmed povesti nove knjige LJUDJE Z RDECIM CVETOM pisatelja Tonea Seliškara. Knjiga bo izšla čez nekaj mesecev kot redna izdaja Dolenjske založbe).

Vlado Lamut: OGNJI OB KRKI (1961)

Spored predstav na okrajni reviji dramske dejavnosti v Vidmu-Krškem

V petek, 5. maja, ob 20. uri bo v dvorani Svobode v Vidmu-Krškem svečan začetek letošnje okrajne revije dramske dejavnosti. Ta večer se bo predstavila dramska skupina Svobode s Senovega. Uprizorila bo Somerseta Maughama »Sveti plamen« v režiji Antona Horjaka.

V soboto, 6. maja, bo uprizorila ob 20. uri Držičevo komedijo »Tripe de Utolce« dramska skupina Svobode »Bratov Mlavcev« iz Brežic. Režira prof. Bogo Javornik.

Nedelja, 7. maja, ob 15. uri Hacket »Dnevnik Ane Frank«. Režija: profesor Matija Pogorelec; uprizorila dramska skupina PD gimnazije iz Črnomlja.

Ponedeljek, 8. maja, ob 20. uri Lobnik »Tri dni direktora«. Režija: Franc Zorko, uprizorila dramska skupina PD »France Prešeren« z Blance.

Petek, 12. maja, ob 20. uri: P. Hamilton »Plinska luč«. Režija: profesor Trdan Tone; uprizoritev gledališča Svobode »Dušan Jereb« iz Novega mesta.

Nedelja, 14. maja, ob 15. uri: Arthur Miller »Vsi moji sinovi«. Režija: Viktor Svigelj; uprizoritev: dramska skupina PD »Janez Marentič« iz Metlike.

Ponedeljek, 15. maja, ob 20. uri: Somerset Maugham »Sveti plamen«. Režija: Pavla Zajčnik; uprizorila dramska skupina PD iz Brestanice.

OKRAJNA REVIIJA PIONIRSKIH IN MLADINSKIH GLEDALIŠČ

bo od 4. do 11. maja v Domu TVD Partizana v Sevnici.

Predstave se bodo zvrstile takole:

Cetrtek, 4. maja, ob 15. uri: občno Sevnica zastopa igralna skupina osemletke z Blance pravilčno igro JANKO IN METKA. Režija in scena Steska Krepel.

Petek, 5. maja, ob 15. uri: občno Videm-Krško zastopa igralna skupina 1. osemletke Videm-Krško s pravilčno igro POGUMNI TONCEK. Režija: Kerin-Lazerko, scena prof. Kuligler.

Nedelja, 7. maja, ob 9. uri: nastopi igralna skupina osemletke v Črnomlju, ki zastopa Črnomljsko občno. V režiji in sceni Ladislava Čenčurja bodo uprizorili komedijo IZLET. Ob

15. uri bo igralna skupina artiške osemletke, ki zastopa občno Brežice, uprizorila mladinsko igro KEKEC. Režija Julija Golob, scena Jakob Der-nač.

Torek, 9. maja, ob 15. uri: občno Novo mesto bo zastopala igralna skupina Učiteljska, ki bo uprizorila komedijo MUZA NA MANSARDI. Režija prof. Tone Trdan, scena Kukec-Korun.

Sreda, 10. maja, ob 15. uri: igralna skupina z brežičke gimnazije bo zastopala brežičko občno, uprizorila pa bo ZUPANOVO MICKO in VCERAJ POPOLDNE. Režija in scena: Sonja Gabrsek in Jelka Rav-bar.

Cetrtek, 11. maja, ob 20. uri: za sevnško občno bo nastopila igralna skupina sevnške osemletke z MACERO IN PA-STORCKO. Režija in scena Majda Zupančič.

Črnomalci v nedeljo v Gradcu

Z dramo Dnevnik Ane Frank so se gradaški in metliški gledalci predstavili člani srednješolske igralne skupine iz Črnomlja. Igra je dobro zrezirjal prof. POGORELEC.

France Bevk med metliškimi pionirji

Pisatelj France Bevk ima sorodnike v Metliki; večkrat jih obišče. Ob nekem obisku se je seznanila z njim Jenka Nada ZERJAV. Takrat ji je obljubil, da bo obiskal metliške pionirje. Ker ga ni bilo dolgo časa, mu je učenka pisala in ga spomnila na obljubo. Odpisal ji je, da bo prišel 15. aprila. Zato je bilo že nekaj dni prej vse živahno: pionirji so se pogovarjali o njem in prebirali njegova mladinska dela.

V soboto okrog 11. ure so se pionirji metliške šole zbrali v kino dvorani in burno pozdra-

vili pisatelja. BEVK je zbranim prebral odlomek iz partizanske slikanice Ognjeni vrst Gregca Petelinčca in Mladost med gorami. Pionirji so zelo pažljivo poslušali, nepoteg zgodbo o Gregcu in zanimivo kramljanje o pisateljevi mladosti. Nato so pisatelja izpraševali o njegovih mladinskih delih. Zanimalo jih je, kako je pisal v partizanih, če je to res kar piše in podobno. V zahvalo so mu pionirji podarili šopek rož vazo in belokranjske pisanice, da se bo spomnil Bele krajine. Obljubili jim je, da jih bo še obiskal.

Lepi glasovi in požrtvovalnost pevcev iz sevnške občine

V nedeljo, 18. aprila, je bila v Sevnici revija mladinskih in pionirskih pevskih zborov. V dvorani TVD Partizan se je zvrstilo 14 zborov s 600 mladimi pevci.

Pozdravi jih je predsednik občinske Zveze svobod in prosvetnih društev v sevnški občini tov. Bogovič. Za njim je mladim pevcem izrekel dobrodošlico se predsednik okrajnega sveta za glasbo tov. Petančič.

Prvi so peli sevnški pionirji, revijo pa je zaključil mladinski pevski zbor sevnške osemletke.

Med mladimi pevci je v Sevnici nastopil nekaj podeželskih zborov iz Razborja, Podgorja, Zabu-kovja in Primoža. Razumljivo je, da so mladi pevci iz teh krajev v Sevnici.

Na plošno so vsi zbori napredovali, saj so tokrat peli v več glasovih. Z večglasnimi zbori so nastopili učenci iz Tržiča, z Blance, Buč-Sadnega, Metlike, drava pa pavel iz Boštjanja. — Revijo so pozivile recitacije nekaterih partizanskih pesmi.

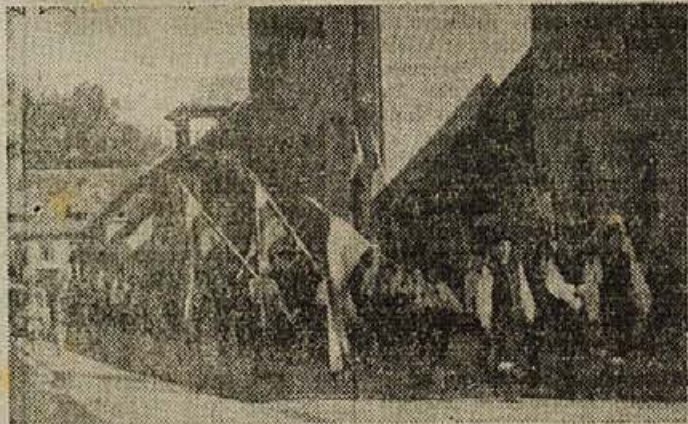
Prireditelj se zahvaljuje za pomoč, ki so jo nudila sevnška podjetja Koptarna, Jugotani in Vizarska zadruga.

Metličani v Semiču

Metliško prosvetno društvo Janez Marentič je pred dnevi z dramo Arthurja Millerja Vsi moji sinovi obiskalo Semič; nastopili so v prosvetnem domu in zaigrali zelo dobro, da so bili gledalci zelo zadovoljni.

Čestitke iz Knjezevca

Vojaki iz Knjezevca iskreno čestitajo in pozdravljajo za praznik dela domače in mladino iz domačih krajev. Frane Udo-vič, Martin Odlaček, Jože Smrke, Stanko Brear.

V nedeljo, 16. aprila, je bil v Vidmu-Krškem spreved, v katerem je sodelovalo nad 700 učencev osnovnih šol. Isti dan je bila v okviru Jugoslovanskega pionirskih iger in 20-letnice vsajaje v dvorani »Svobode« občinska pevstva revija. Sodelovali so pevski zbori iz šol v Zdobah, Dolenji vasi, Brestanici, Velikem Podlogu, Rakli, Podbočju, Senovem, Vidmu-Krškem, Kostanjevici in Leskovcu. Čez 600 pevcev je tekmovalo. Vsi so se dobro izkazali. Tekmo bi se odločili za najboljši pevski zbor. Lepo sta pela zbor iz Dolenje vasi (15 pevcev) in iz krški zbor (19 pevcev). Nihče ni dobil ocene manj kot 90 točk od 100 možnih. Vendar se je strokovna komisija odločila, da pošlje na okrajno tekmovalje v Novo mesto pevski zbor krške osnovne šole, ki ga vodi prof. Josip Klepac.

Vlado Lamut: BAKLJA

Gostovanje Hohnstein-skih lutkarjev

V četrtek, 11. maja, se obeta no. onskemu občinstvu izredna zanimivost. Znamenita, po vsem svetu znana lutkovna gledališka skupina »Hohnstein« bo na svoji turneji po Jugoslaviji priredila tudi v Novem mestu predstavo. Na sporedu je igra za ročne lutke »Bajka o čarostrelcu«.

Ob zadnjem gostovanju te skupine v Jugoslaviji (1957) je poročal kritik beograjske Mladosti o njej naslednje: »Celotna predstava je bila na visoki ravni, in to tako igralsko kot tudi na svoji duhoviti in uspešni režiji...«

Predstava je namenjena predvsem odraslim gledalcem.

PELI SO NAM O SEBI

V nedeljo, 23. aprila, je bila v Novem mestu okrajna revija mladinskih in pionirskih pevskih zborov, ki jo je organiziral okrajni svet Svobod in prosvetnih društev. Nekaj minut čez deveto uro dopoldne se je 629 mladih pevcev, ki so na občinskih pevskih festivalih zapeli najlepše, zbralo pred Domom LP, kjer jih je v imenu okrajnega odbora SZDL pozdravila in jim zaželela dobrodošlico podpredsednica OLO v Novem mestu in pokroviteljica okrajne pevstva tovarišica Vilma Pirkočič. Ko je čestitala nastopajočim za dosežene uspehe na občinskih revijah, je poudarila, da letošnje proslave mladine niso našle pripravielne. Prav je, je poudarila tovarišica Pirkočičeva, »da se mlad človek

kulturno izživlja, kar še posebej velja za glasbeno dejavnost!«

Ko je v dvorani občinstvo pozdravilo in ga seznanilo z namenom prireditve predsednik glasbenega sveta Jože Petančič, je napovedovalka prof. Eva Nifergal prebrala imena nastopajočih zborov, med katerimi je bilo 7 pionirskih pevskih zborov »A« kategorije in dva mešana mladinska zbora »B« kategorije.

Ze vtis, ki so ga poslušalci dobili pri prvih nastopih na nedeljski reviji, je povedal, da je prireditve res kvalitetna, kar še posebej velja za zbor, ki so se v Novem mestu tokrat predstavili prvič. Poslušalci so nastopajočje toplo pozdravili in z dolgočasnim ploskanjem dali vse priznanje mladim pevcom, ki so se trudili, da bi kar najbolje ubrano zapeli včasih zelo težke skladbe. Ko so kot zadnji nastopili še novomeški gimnazijci, sta bila dva zbora, ki bosta pela na republiškem festivalu 21. in 22. maja v Celju, že izbrana.

Strokovna komisija, ki so jo sestavljali dva člana okrajnega sveta Svobod in prosvetnih društev v Novem mestu, dva člana republiškega sveta Svobod in prosvetnih društev, zastopnik festivalnega odbora iz Celja in vsi pevovodje, je na osnovi dolocenih meril, s pomočjo katerih so že na občinskih revijah izbrali najboljše zborove (seveda je bil na okrajni reviji kriterij še strožji), med devetimi zbori za republiški festival določila pionirski pevski

zbor I. osnovne šole iz Vidma-Krške (pevovodja prof. Josip Klepac) in mešani mladinski pevski zbor novomeške gimnazije, ki ga je vodil Ernest Jazbec. Razen teh dveh sta zelo lepo zapela še pionirski pevski zbor sevnške osnovne šole pod vodstvom Viktorja Krenčiča in pevski zbor II. brežičke osnovne šole, ki ga je vodila Betka De Gleria.

Po mnenju žirije so nastopajoči pevski zbori peli neprimerne lepše kot na prejšnjih prireditvah, pohvalili pa je treba tudi pogum, da izbirajo vedno težje in zahtevnejše pesmi. Sama uprizoritev je člane strokovne komisije presenetila, le pri nekaterih zborih so pogrešali boljše ubranost glasov. Glavne oblike letošnjih revij pa so: množičnost, organizacija in uspešen nastop mladinskih in pionirskih zborov, ki so letos prvič peli na revijah. Nemajh-

Pozdravi za Belokranjce

»Pozdravljam vse domače, mamo, sestro, brata, mladino in kolektiv »Krojčica« iz Novega mesta ter jim čestitam za 1. maj!« Alojz Mikec, vojak iz Pančeva.

Domači fanje pozdravljajo

Belokranjski fanje, ki služijo vojaški rok v Petrovcu pri Skopju, pozdravljamo domače prijatelje in znance ter jim čestitamo za praznik dela. Matija Absec, Stanko Šimec, Janez Gršič, Anton Plut in Martin Fir.

Pionirski pevski festival v Metliki

16. aprila so bile metliške ulice dopoldan polne mladih pevcev, obloženih v pionirske kroje. Vrstile se v pionirski in pionirski pevski zbor. Lepo sta pela zbor iz Dolenje vasi (15 pevcev) in iz krški zbor (19 pevcev). Nihče ni dobil ocene manj kot 90 točk od 100 možnih. Vendar se je strokovna komisija odločila, da pošlje na okrajno tekmovalje v Novo mesto pevski zbor krške osnovne šole, ki ga vodi prof. Josip Klepac.

Pozdrav iz Beograda

Dolenjski fanje, ki so pri o-jaleh v Beogradu, pozdravljajo in čestitajo za praznik dela. Frane Simončič, Martin Srebrnjak, Drago Prešeren, Miha Silič, Jože Vesel, Stanko Turšič.

Pozdrav iz Busovače

Fanje, ki služijo vojaški rok v Benkovcu, čestitajo vsem znancom in prijateljem za praznik dela! Ivan Grabrijan, Jože Šavor, Pavle Butala, Frane Pašič, Anton Stariha in Peter Laker.

Pismo iz Novega Sada

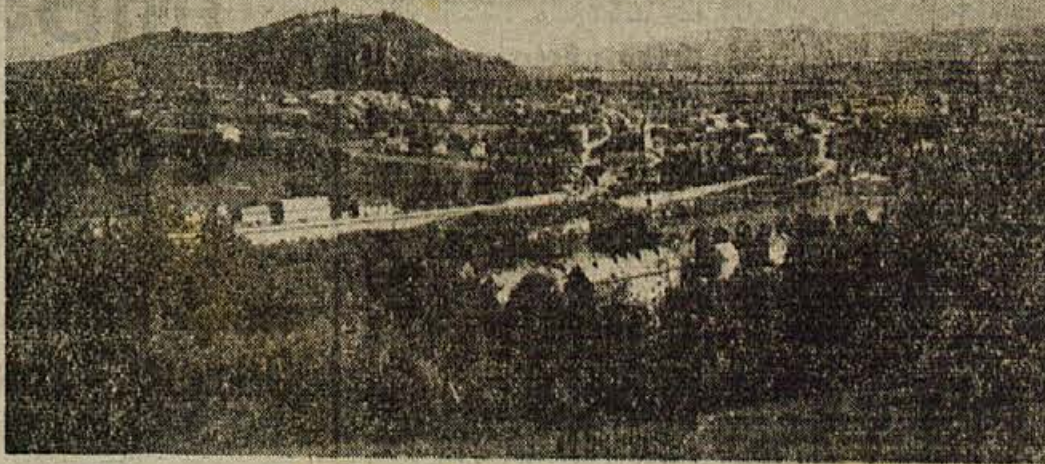
Naši fanje, ki so pri vojaki v Novem Sadu, čestitajo in pozdravljajo vso mladino, zlasti pa fante in dekleta iz domačih krajev ter sorodnike. Drago Prešeren, Alojz Gazvoda, Matija Zupančič in Polde Lavrin.

DOLENJSKA ZALOŽBA V NOVEM MESTU

ČESTITA VSEMU PREBIVALSTVU DOLENJSKE IN PRIPOROČA SVOJE IZDAJE:

Bevk: DOMAČICA, povest. Polplato 560 din
Vašič: IZOBČENEC, roman. Polplato 1450 din
Baškovič-Cetin: NEPOKORJENI BREGOVI, slikanica, 230 din
Jurčič: KLOŠTRSKI ŽOLNIR-TIHOTAPEC. Polplato 665 din

PRVE DNI MAJA IZIDE
Knez-Petru-Skalci: NEVIODUNUM
Elizabeta Browning: PORTUGISKI SONETI

V Vidmu-Krškem se bo prihodnje dni začela okrajna revija dramske dejavnosti; vsem igralcem-umetnikom, režiserjem in drugim sodelavcem Talijane umetnosti želimo pri tem plemenitem delu kar največ uspehov!

Pionirji v Črmošnjicah smo postali delavni

Pionirji osnovne šole v Črmošnjicah smo se zbrali 18. marca na ustanovni občini zbor z namenom, da ustanovimo pionirsko šolsko zadrugo. Za delo v zadrugi imamo vse pogoje, saj nam nudi Gozdni in kmetijski obrat vso pomoč. Dali nam bodo gnoj, zorali zemljo in nam nudili tudi strokovno pomoč. V zadrugi se bomo seznanili z vzgajanjem povrtin in gozdnih sadik ter s sadjarstvom. V jeseni bomo uredili gozdno drevnino, če bomo zato dobili primerno zemljišče. Tovariši kmetijski nam bodo predavali tudi o živinoreji in strojništvu. Šolska zadruga ima na razpolago 6,5 arov orne zemlje in 60 arov sadovnjaka. Ker so Črmošnjice precej visoko, smo se domenili, da bomo letos poskusili s čebulo, zeljem in ostalimi povrtinami, ki uspevajo pri nas. Nekaj pridelka bomo prodali, ostalo pa bomo porabili za šolsko kuhinjo. V jeseni bomo uredili tudi toplo, gredo, v kateri bomo sami pri-

delovali sadike. Tudi najboljšo pionirsko zadrugo v občini bomo obiskali. Sklenili smo, da se bo naša zadruga imenovala Šolska zadruga »ROG«.

Prav tako smo pionirji po-častili dan žena z igrice »VE-DEŽ«, petjem in recitacijami. Naše mamice so bile prav za-dovoljne.

Organizirali smo tudi, da nam bodo tovariši partizani enkrat tedensko pripovedovali o dogodkih med NOV.

Francka Černe
učenka VII. razreda
osnovne šole v Črmošnjicah

Občinski mladinski komite iz Sevnice je za vodstva aktivov na Radni 18. in 19. aprila organiziral seminar, ki se ga je udeležilo 32 predsednikov in sekretarjev aktivov. Zaključna anketa je povedala, da je seminar uspel. Razšli smo se z vero, da bo naše delo odsej bolj uspešno. Z pomočjo se zahvaljujemo tova-rišem Francetu Permetu in Jožetu Bogoviču.

Pisma naših najmlajših bralcev

Iz tedna v teden jih odlagamo, ta pisma naših najmlajših bralcev, pionirjev in pionirk, pa tudi mladincev iz raznih krajev. Zal nam vedno primanjkuje prostora, ker smo zaradi pomanjkanja finančnih sredstev prisiljeni stalno izhajati povprečno le na osmih straneh. Povsod v okraju so se pionirji vključili v Jugoslovanske pionirske igre, povsod pridno delajo, v šoli in izven nje hočejo pokazati, kaj vse znajo. Objavljamo nekaj skrajšanih pism, vse mlade dopis-nike pa lepo pozdravljamo!

UREDNIŠTVO LISTA

osemetke pomenili o delu krožkov, sklenili pa so tudi, da bodo imeli posamezni raz-redi vsakih 14 dni razredne se-stanke, na katerih bodo raz-pravljali predvsem, kako po-praviti slabe ocene. Krožki, ki lepo napredujejo so: recitacijski, lutkovni, likovni, šahovski, gospodinjski, taborniški, teh-nični in fotografski. Stab od-reda bo imel sestanek vsak me-sec. Na teh sestankih bodo ocenjevali delo odreda.

Jelka Strajnar

Kako popraviti slabe ocene

Na zadnjem odrednem pio-nirskem sestanku so se učenci višjih razredov trebanjske

V sevniški občini: nov aktiv na Kalu

V začetku tega meseca se je zbralo v osnovni šoli na Ka-lu nekaj fantov in deklet, ki so tudi ustanovili mladinski aktiv. Na prvem sestanku so izvolili sekretariat in sklenili, da bodo preštudirali statut LMS, organizirali bodo pisne vaje, prirejali izlete, sodelo-vali pri občinskih mladinskih akcijah, v jeseni in čez zimo pa nameravajo nastudirati igro. Ločili so se polni volje za delo in sklenili, da bodo v organizacijo pritegnili še druge mladince in mladinke, ki jih ni bilo na ustanovnem sestanku.

-re-

Prizadevni šolarji na Raki

Tudi pionirji z Rake tekmu-jejo v Jugoslovanskih pion-rskih igrah. Za praznik žena so izvedli Pokaži, kaj znaš, kjer so najboljši bili nagrajeni. Za praznik žena je dramski kro-žek nastudiral »Veselo igro o žalostni princesi«. Pri tej prireditvi je presenetilo doma-če prosvetno društvo z novi-mi zavesami. Pohvale vredno je tudi delo članic DPM, ki so na šolskem vrtu uredile toplo gredo in tudi drugače pomagale mladim združni-kom. Pionirji se izživljajo tudi na športnem igrišču, ki so si ga uredili sami.

I. Z.

Šentjernejski pionirji sredi dela

Šentjernejski pionirji mar-ljivo delajo v pionirski šol-ski zadrugi in v dramskem, re-citacijskem, gospodinjskem in fizikturnem krožku. Drama-tiki pripravljajo igro »O bo-gatino in zdravilnem kamnu«. Pionirji so se vključili v Ju-go-slovanske pionirske igre. Zda-j pridno poslušajo spomine sta-rejših na vojno, pišejo v lite-rarnem glasilo »Naša pota« in si dopisujejo s pionirji iz dru-gih republik. Njihova nadalj-nja dejavnost bo še bolj pe-str.

I. Z.

Mladi šahisti iz Sevnice so marljivo šahirali. Na občins-kem tekmovanju v Krmelju so poželi lep uspeh: nižja skupina je osvojila prvo, višja skupina pa tretje mesto. Pionirski odred »Milan Majcen« v Sevnici.

Pionirji v Šentrupertu so krepko poprijeli

Pionirji šentruperske šole so delujejo pri Jugoslovanskih pi-onirskih igrah in v tekmoval-nju Moj kraj včeraj, danes n-jutri. Preteklost svojega kraja so s pomočjo odraslih že pre-cej spoznali. Uredili so si tuči-stenčar, kjer berejo razne se-stavke o partizanih in zgodo-vini Šentruperta in okolice. Pionirji so uredili šolski vrt, zdaj pa urejajo pionirski park. Popravili bodo še zanemarje-no športno igrišče in uredili otroško igrišče. Okrog šole je

vsak dan kaj novega, kar ka-že, da bi pionirji radi najprej v okolici šole pokazali, kak-šen naj bi bil njihov kraj v prihodnosti.

D. Z.

Fantje iz Mirne peči

ki so pri vojakih v Nišu, pri-srčno pozdravljajo ob medna-rodnem prazniku dela vse ko-lektive kakor tudi bralce na-šega lista, domače in mladino, želeč jim nadaljnjih delovnih uspehov. Matija Slak, Frano Pirnar, Alojz Smrke in Frano Jaro.

Obiskali smo onemogle na Impolci

Da bi se seznanili z lepota-mi naših krajev, prirejajo učenci artistske šole skupne po-poldanske izlete s kolesi. Na enem takih izletov so učenci obiskali tudi Dom onemoglih na Impolci. Starčki so bili ze-lo hvaležni za obisk in več di-jakov se je tudi z njimi foto-grafiralo na toplem pomladan-skem soncu.

OPRAVLJAMO VSA MIZARSKA DELA IN SE PRIPOROČAMO SVOJIM STRANKAM ZA NADALJNJA NAROČILA!

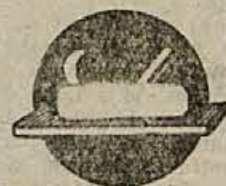
NAJ ŽIVI 1. MAJ!

Splošno mizarstvo DVOR pri Žužemberku

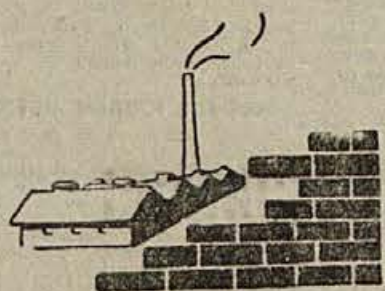
DELOVNI KOLEKTIV

SPLOŠNEGA MIZARSKEGA PODJETJA »PODGORJE« - ŠENTJERNEJ

čestita za praznik dela vsem delovnim ljudem naše socialistične domovine in jih pozdravlja!

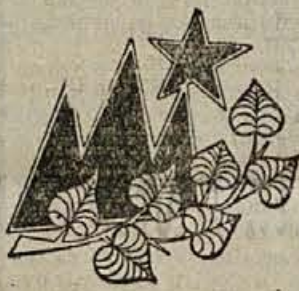
Za 1. maj — naš skupni praznik, ko proslavljamo zmage delavskega razreda vsega sveta, pošiljamo prirske pozdra-ve in čestitke!

Opekarna Zalog

PRI NOVEM MESTU

Z VARČEVANJEM BOSTE USTVARILI NAJTRDNJEJO PODLAGO ZA BLAGI-NJO IN SREČO VSAKE DRUŽINE!

Komunalna banka

NOVO MESTO

POZDRAVLJA SVOJE KOMITENTE, PIONIRJE-VAR-ČEVALCE IN VSE DELOVNO LJUDSTVO NAŠEGA OKRAJA, ŽELEČ PRIJETNE PRVOMAJSKE PRAZNIKE

TRGOVSKO PODJETJE

»POTROŠNIK« ČRNOMELJ

NUDI POTROŠNIKOM VELIKO IZBIRO BLAGA TER SE JIM PRIPOROČA ZA NAKUP!

Prisrčno voščila za 1. maj!

Prvomajske čestitke brežških kolektivov:

KMETIJSKA ZADRUGA, BREŽICE

se pridružuje čestitkam in pozdravom naših delovnih kolektivov za praznik dela, hkrati pa pozdravlja vse kme-tovalce na svojem območju

PREMOGOVNIK IN GLINOKOP

GLOBOKO PRI BREŽICAH

POZDRAVLJA ZA 1. MAJ DELOVNEGA CLOVEKA NA PODEZELJU IN V MESTU TER OB TEJ PRILOŽNOSTI ŽELI NADALJNJIH USPEHOV!

VELIKO IZBIRO BLAGA IN NIZKE CENE NUDI

TRGOVSKO PODJETJE »K R K A« - BREŽICE

TER ČESTITA VSEM BREŽICANOM IN OSTA-LEMU PREBIVALSTVU NAŠE REPUBLIKE ZA PRAZNIK DELA

■ Naj živi 1. maj — praznik dela!

■ Naj živi delovno ljudstvo FLRJ!

ŽTP LJUBLJANA — obrat za poprav-ljanje voz, Dobova

PRIPOROČAMO SE ZA NAKUP V NAŠIH POSLOVALNICAH IN ČESTITAMO SVOJIM STRANKAM IN OSTALIM DRŽAVLJANOM FLRJ ZA 1. MAJ

»LJUDSKA POTROŠNJA« BREŽICE

CENJENE ODJEMALCE, DOBAVITE-LJE IN VSE STRANKE KAKOR TUDI OSTALO PREBIVALSTVO OBČINE TOPLO POZDRAVLJA ZA 1. MAJ

MIZARSKO PODJETJE DOBOVA

DELOVNI KOLEKTIV

Splošne bolnišnice Brežice

POŠILJA PLAMTEČE POZDRAVE Z NAJBOLJŠIMI ŽELJAMI ZA NADALJNJI NAPREDEK IN PROCVIT NAŠE DOMOVINE!

KOLEKTIV

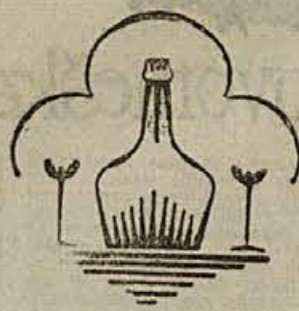
Kolodvorske restavracije Brežice

Z OBRATOMA KAVARNA IN GOSTIL-NA V DOBOVI

ŽELI VSEM SVOJIM GOSTOM PRIJETNO PRVOMAJSKO PRAZNOVANJE

TRGOVSKO IN IZVOZNO PODJETJE

»VINO« BREŽICE

Naša vina poznajo po vsej domovini in tudi izven njenih meja! Priprajajte se o tem!

Delovnemu ljudstvu Spod. Posavja, Dolenjske in Bele krajine — prisrčne čestitke za praznik dela!

Gradbeno podjetje

»Gradbenik« BREŽICE

ŽELI ZA 1. MAJ VSE NAJBOLJŠE VSEM DELOVNIM KOLEKTIVOM V INDUSTRIJI, PODJETJIH, USTANO-VAH IN POSAMEZNIKOM

PRIPOROČAMO SE IN ČESTITAMO ZA PRAZNIK DELA

»AGROSERVIS« BREŽICE

DELAJSKE BORBENE POZDRAVE VSEM PROIZVAJALCEM

TOVARNA POHIŠTVA BREŽICE

ŽIVEL 1. MAJ — PRAZNIK DELOVNEGA LJUD-STVA VSEGA SVETA

VSEM KMETIJSKIM IN GOZDNIM DE-LAVCEM, USLUŽBENCEM IN STROKOV-NJAKOM PRISRČNE ČESTITKE ZA 1. MAJ IN ŽELJE ZA NADALJNJE DELOVNE USPEHE

Kmetijsko gozdarsko posestvo, Brežice

ZA 1. MAJ ČESTITAMO VSEM DELOVNEMU LJUDSTVU IN KOLEKTIVOM, ZADRUGAM IN ZADRUŽNIM ORGANIZACIJAM, PODJETJEM IN USTANOVAM!

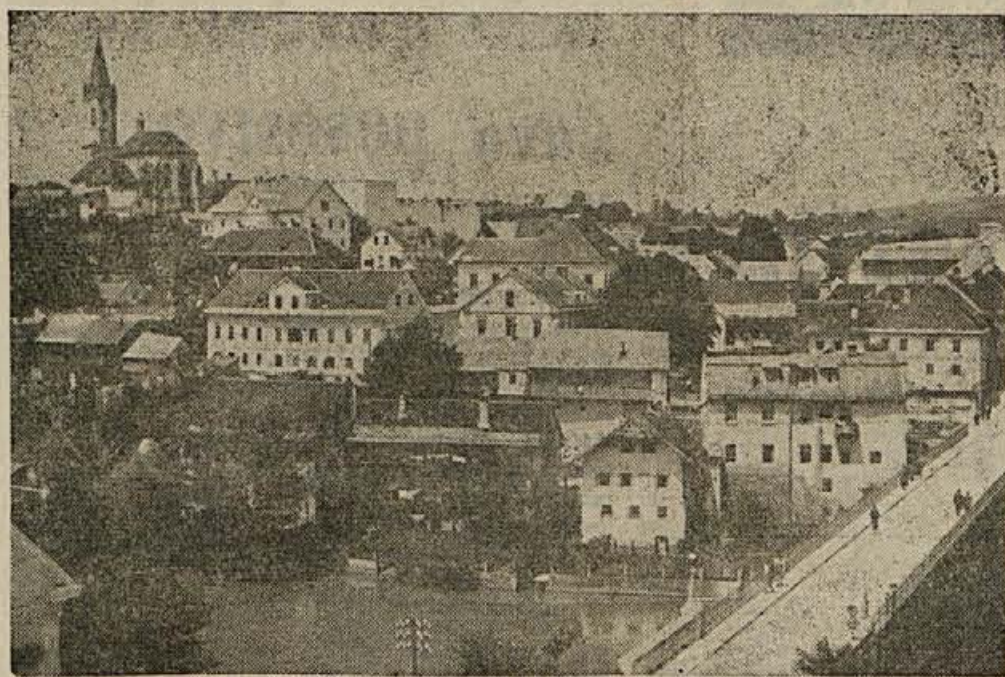
Občinski ljudski odbor Brežice

Brežice

- Občinski odbor SZDL
- Občinski odbor ZB
- Občinski komite ZKS
- Občinski odbor RK
- ter ostale množične organizacije in društva

Naj živi proletariat vsega sveta!

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR

Novo mesto

Prvomajski pozdrav

vsem delavcem in uslužbencem v delovnih kolektivih, vsem tovarišem in tovarišicam, ki delajo v organih naših komun, prosvetnih, zdravstvenih in kulturnih ustanovah, v prometu, obrti, gostinstvu in turizmu, vsem zadržnikom in drugim kmetom, naši mladini, tovarišem v vrstah LM in JLA

OKRAJNI KOMITE ZKS - OKRAJNI ODBOR SZDL -
OKRAJNI KOMITE LMS - OKRAJNI ODBOR ZB -
OKRAJNI ODBOR ZROP - OKRAJNI ODBOR ZVVI -
OKRAJNI SINDIKALNI SVET IN OSTALE MNOŽIČNE ORGANIZACIJE

»ŽITO«

LJUBLJANA - skladišče
NOVO MESTO

POŠILJA TOPEL PRVOMAJSKI POZDRAV
PREBIVALCEM NAŠEGA OKRAJA

»KREMEN«

Delovni kolektiv

NOVO MESTO

ČESTITA IN POZDRAVLJA ZA 1. MAJ VSE
DELOVNO LJUDSTVO NAŠE DOMOVINE

Okrajni zavod za socialno zavarovanje v Novem mestu

s podružnicami v Črnomlju,
Brežicah, Krškem in izpostavo v Sevnici

ČESTITA ZA 1. MAJ, PRAZNIK DELOVNEGA
LJUDSTVA, VSEM ZAVAROVANEC, KMETIJSKIM
ZAVAROVANEC, UPOKOJENEC IN
NJIHOVIM SVOJCEM

NAJ ŽIVI IN SE RAZVIJA NERAZDRUŽNA ZVEZA
DELAVCEV, KMETOV IN LJUDSKE INTELIGENCE V
SOCIALISTIČNI FLRJI!

Občinski ljudski odbor Novo mesto

Občinski komite ZKS - Občinski odbor SZDL - Občinski komite LMS - Občinski odbor ZB - Občinski odbor ZVVI - Občinski odbor ZROP in ostale množične organizacije

ZADRUŽNA HRANILNICA IN POSOJILNICA NOVO MESTO

ČESTITA VSEM KMETIJSKIM ZADRUGAM IN
KMETIJSKIM POSESTVOM, KAKOR TUDI OSTALIM
STANOVANCI IN POSLOVNIM PRIJATELJEM

Delovni kolektiv

»Elektro« NOVO MESTO

ČESTITA ZA 1. MAJ VSEM DELOVNIM LJUDEM
DOLENJSKE, SPOD. POSAVJA IN BELE KRAJINE
TER SE SE NAPREJ TOPLO PRIPOROČA

POZDRAVLJAMO
VSE KOLEKTIVE
V NAŠI OBČINI
IN JIM ŽELIMO
PRILETNO
PRVOMAJSKO
PRAZNOVANJE

»Obrtnik«

LJUBLJANA
obrat
NOVO MESTO

PRIPOROČAMO
SVOJE ČEVLIJARSKE,
KROJAŠKE IN
ŠIVILJSKE USLUGE

UPRAVA ZA CESTE LRS - TEHNIČNA SEKCIJA NOVO MESTO

POZDRAVLJA ZA 1. MAJ VSE CESTARJE,
CESTNE DELAVCE IN OSTALO DELOVNO
LJUDSTVO Z ŽELJO, DA BI SE SE NAPREJ
TRUDILI ZA RAZVOJ SOCIALIZMA

»KERAMIKA« Novo mesto

proizvaja peči in kamnine, šamotni material, azbestne tlakovce in opravlja montažo lastnih proizvodov!

Za delavski praznik - 1. MAJ -
iskrene čestitke vsem kolektivom v
podjetjih, tovarnah in ustanovah

VSEM SVOJIM ČLANOM,
PODJETJEM, USTANOVAM
IN DELOVNIM
KOLEKTIVOM POŠILJA
TOPEL PRVOMAJSKE
POZDRAVE

Okrajni odbor Rdečega križa

NOVO MESTO

Kmetijska zadruga NOVO MESTO

Čestita za 1. maj članom zadruga in ostalemu delovnemu ljudstvu

SGP »PIONIR«

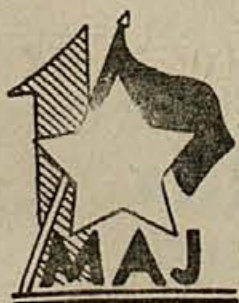
NOVO
MESTO

Pozdrav
prvemu
maju,

ki ga šestnajsto
leto proslavljamo
v svobodni
Jugoslaviji, ki so
jo ustvarjalni
napori resnično
združenih narodov
naše socialistične
skupnosti
popolnoma
preobrazili

Naj se krepki in razvija enotnost jugoslovanskih narodov in enotnost naših delovnih ljudi v skupnih naporih za zgraditev socializma, za mir in enakopravno sodelovanje vseh narodov sveta

Vodna skupnost Dolenjske

PRISRČNE POZDRAVE VSEMU DELOVNEMU
LJUDSTVU NAŠEGA OKRAJA

Okrajna zveza kmetijskih zadrug NOVO MESTO

POZDRAVLJA ZA 1. MAJ VSE ZADRUŽNIKE, AKTIVE
MLADIH ZADRUŽNIKOV, ŽENE ZADRUŽNICE IN VSE
NAPREDNE KMETOVALCE Z ŽELJO, DA BI TUDI V
BODOČE DOSEGALI LEPE DELOVNE USPEHE

1. MAJ, mednarodni praznik dela, POZDRAVLJAJO:

AVTOPREVOZNIŠTVO
tovorni in avtobusni promet

»Gorjanci«

STRAŽA, NOVO MESTO

s poslovalnicami: Novo mesto, Ljubljana, Zagreb, Beograd, Šibenik, Sarajevo in zastopstva: Reka, Osijek, Novi Sad

PRIPOROČA SVOJE TRANSPORTNE USLUGE IN ISKRENO ČESTITA VSEM DELOVNIM LJUDEM NAŠE SOCIALISTIČNE DOMOVINE ZA 1. MAJ — PRAZNIK DELA!

Prvovrstne
mesne
izdelke,
vsak dan
sveže meso
nudi

Mesarija

Novo mesto

TOPLE PRVOMAJSKE
POZDRAVE Z NAJBOLJ-
ŠIMI ŽELJAMI VSEM
KOLEKTIVOM V NAŠEM
OKRAJU

**Kmetijsko
gozdarsko
posestvo
MESTO**

Z GOZDNIMI OBRATI: Novo mesto, Straža, Poljane, Črmošnjice, Črnomelj in KMETIJSKIMI OBRATI: Novo mesto, Senti Jernej, Trška gora, Poljane, Črmošnjice — pozdravlja vse kmetovalce državnega in privatnega sektorja, želeč jim mnogo delovnih uspehov, hkrati pa čestita za 1. maj

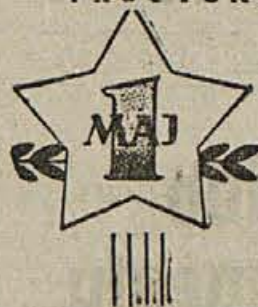
TRGOVSKO PODJETJE

»Železnina«

Novo mesto

POZDRAV
MEDNARODNEMU
PRAZNIKU
DELA

s svojimi poslovalnicami zalaga tržišče z železninskimi in gradbenim materialom, avtomobili in avtomaterialom ter gospodinjskimi stroji

DELOVNI
KOLEKTIV

ZDRAVILIŠČA Dolenjske Toplice

ŽELI PREBIVALCEM DOLENJSKE, SPODNJEGA POSAVJA IN BELE KRAJINE PRIJETNO PRVOMAJSKO PRAZNOVANJE TER JIH VABI V SVOJ GOSTINSKI LOKAL, KJER BODO HITRO IN DOBRO POSTREŽENI. TERMALNE KOPELI

Naj živi in se razvija naša solidarnost v prizadevanjih za mednarodno sodelovanje, naš boj za mir in zmago vseh naprednih in miroljubnih narodov za nove odnose med ljudmi in narodi!

»Kovinar«
NOVO MESTO

**Elektrotehnično
podjetje - Novo mesto**

CENJENE
STRANKE IN
VSE DELOVNO
LJUDSTVO
POZDRAVLJAMO
ZA 1. MAJ

ELEKTROINSTALACIJE
ELEKTROMEHIKA
AVTOELEKTRIKA

NUDIMO
TAPETNIŠKE
IN DEKORATERSKE
USLUGE TER
ČESTITAMO ZA
PRAZNIK DELA

**Tapetništvo in
dekoraterstvo**

NOVO MESTO
PARTIZANSKA 13

SVOJE STRANKE, ODJEMALCE IN DOBAVITELJE POZDRAVLJA IN JIM ČESTITA ZA NAŠ DELAVSKI PRAZNIK — 1. MAJ

Trgovsko podjetje

Straža

DELU ČAST
IN OBLAST!

Splošne bolnišnice

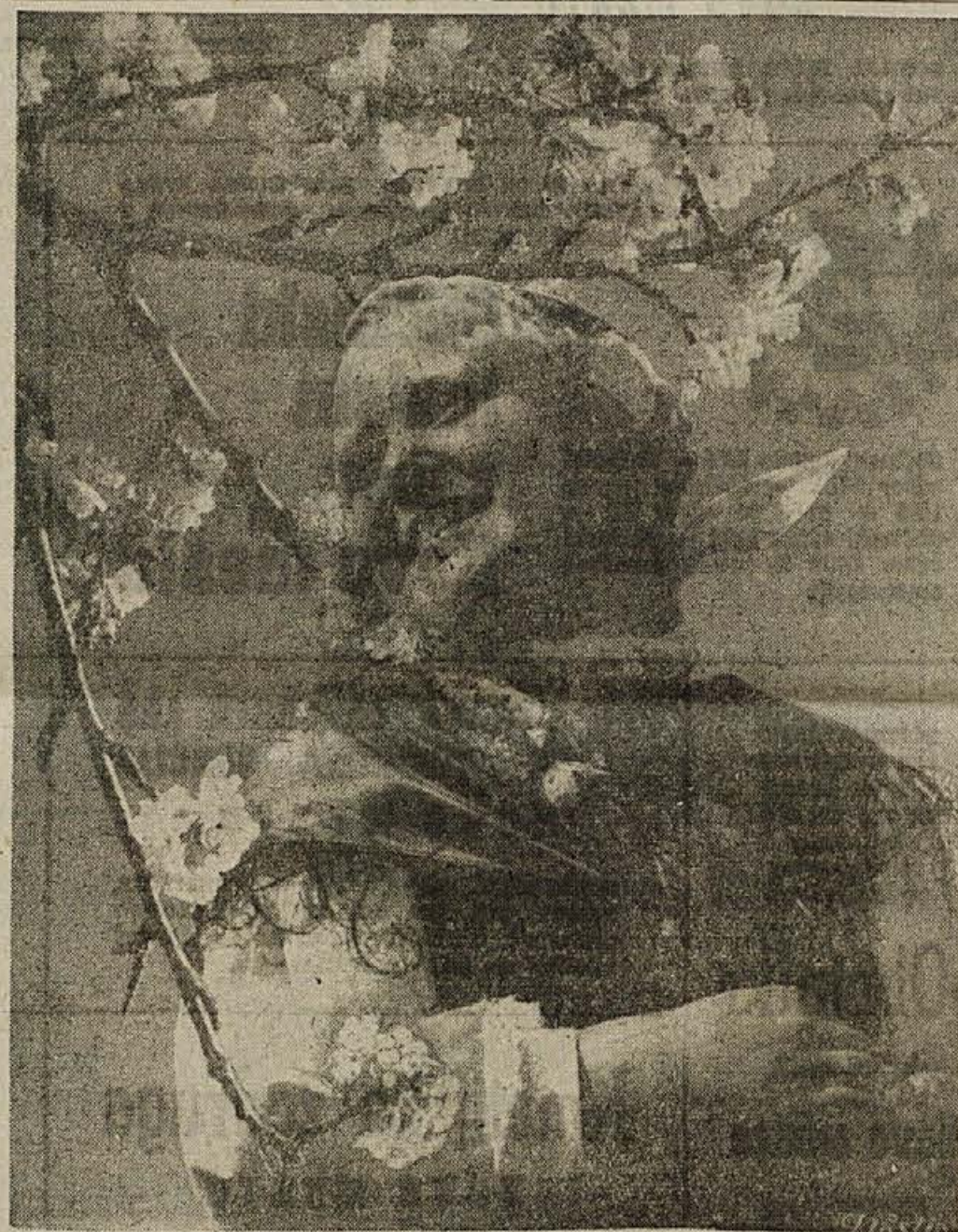
NOVO
MESTO

**Okrajna kmetijsko-
gozdarska zbornica**

Novo mesto

Pozdrav prvemu maju, velikemu prazniku delovnih ljudi naše domovine in vsega sveta

Čestita
vsem delovnim
ljudem za
1. maj in jim želi
nadaljnjih uspehov
pri graditvi naše
socialistične
domovine

**Kmetijska zadruga
Dolenjske Toplice**

s področno upravo STRAŽA in URŠNA SELA

POZDRAVLJA KMETOVALCE NA SVOJEM OBMOČJU TER JIM ISKRENO ČESTITA ZA DELAVSKI PRAZNIK

Skrb za ljudi je in
ostane v socializmu
najvažnejša stvar!

SVOJIM GOSTOM
ČESTITAJO

»MAJOLIKA«
Gostinsko podjetje
STRAŽA

z obratoma LOVEC
v Dolenjskih Toplicah ter SREBOTNIK v Straži

Lani smo dosegli lepe uspehe, letos pa moramo narediti še odločnejše korake za dvig kmetijske proizvodnje v Suhj krajini

Kmetijska zadruga Žužemberk

PRVOMAJSKI POZDRAV VSEM KMETOVALCEM, KI Z ZADRUGO SODELUJEJO

Kolektiv trgovskega podjetja

»SUHA KRAJINA«, DVOR

s poslovalnicami »GRAD« in »SLAP«, Žužemberk, Dvor, Ajdovec, Šmilhel in Sela Šumberk

se še nadalje priporoča strankam za naklonjenost, hkrati pa jim želi prijetne prvomajske praznike

ZIDARSKO PODJETJE **»Remont«**
ŽUŽEMBERK

prporoča svoje usluge ter pozdravlja prebivalstvo Suhe krajine in vse občine

Krepimo, spopolnjujmo in nadalje razvijamo delavske svete in druge samoupravne organe proizvajalcev

Iskrene
čestitke
z najboljšimi
željami

**GOSTIŠČE NA TRGU
ŽUŽEMBERK in
MESARIJA
ŽUŽEMBERK**

**Za delavski praznik —
1. maj čestita**

**Železniško
transportno
podjetje**

NOVO MESTO

S SVOJIMI OBRATI:

Sekcija za vzdrževanje proge,
Novo mesto
Sekcija za vleko, Novo mesto
Prometna sekција, Grosuplje
Sekcija za V in TK naprave,
Novo mesto

Naj se krepí in razvija enotnost jugoslovanskih narodov in enotnost naših delovnih ljudi v skupnih naporih za zgraditev socializma, za mir in enakopravno sodelovanje vseh narodov sveta

DELOVNI KOLEKTIV
tovarne zdravil

POZDRAVLJA ZA 1. MAJ VSE KOLEKTIVE V PODJETJIH IN USTANOVAH, PRIPADNIKE JLA, NAŠO MLADINO, KMETOVALCE IN OSTALO DELOVNO LJUDSTVO

**K
R
K
A** Novo mesto

VSEM RUDARJEM NAŠE SOCIALISTIČNE DOMOVINE
KAKOR TUDI OSTALIM LJUDEM POSILJA ISKRENE
PRVOMAJSKE ČESTITKE

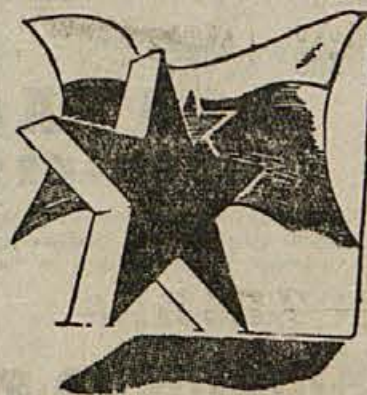

kolektiv **RUDNIKA
KANIŽARICA**

**Kmetijska zadruga
ČRNOMELJ**

s proizvodnimi okoliši

POZDRAVLJA IN ČESTITA ZA 1. MAJ
VSEM ZADRUŽNIKOM, KMETOVALCEM,
KI Z ZADRUGO POGODBENO SODELU-
JEJO, AKTIVOM MLADIH ZADRUŽNIKOV
IN ŽENAM ZADRUŽNICAM

Pozdravi iz občine Črnomelj:

BELOKRANJSKO GRADBENO PODJETJE

ČRNOMELJ

VSE NAŠE POSLOVNE PRIJATELJE ZNANCI
IN INVESTITORJE TOPLO POZDRAVLJAMO ZA
PRAZNIK DELA - 1. MAJ - IN SE JIM SE
NADALJE PRIPOROČAMO ZA ZAUPANJE IN
NAKLONJENOST

Delovni kolektiv

»**BELT**«

**BELOKRANJSKE ŽELEZO-
LIVARNE IN STROJNE
TOVARNE, ČRNOMELJ**

POZDRAVLJA VSE SORODNE KOLEKTIVE SVO-
JE STROKE, KATERIM ŽELI NOVIH USPEHOV
V SOCIALISTIČNI GRADITVI

Pozdravljamo velike uspehe socialistične graditve v naši domovini ter čestitamo
prebivalcem naše občine za praznik dela

Občinski ljudski odbor Črnomelj

OBČINSKI KOMITE ZKS • OBČINSKI
ODBOR SZDL • OBČINSKI KOMITE LMS
• OBČINSKI ODBOR ZB • OBČINSKI
ODBOR ZVVI • OBČINSKI ODBOR ZROP
IN OSTALE MNOŽIČNE ORGANIZACIJE

Naj živi in se razvija mednarodna so-
lidarnost delavskega razreda!
Naj živi 1. maj - praznik dela!

**KNJIGOVODSKI CENTER
ČRNOMELJ**

**KLAVNICA IN MESARIJA
ČRNOMELJ**

**PARNA PEKARNA
ČRNOMELJ**

**BRIVSKO FRIZERSKO POD-
JETJE ČRNOMELJ**

Čestitkam se pridružuje

**PREHRAMBENA
INDUSTRIJA**

»**BELSA D**«
ČRNOMELJ

SOVOJE KVALITETNE
IZDELKE PRIPOROČA

**TOVARNA
PLETENIN**

»**BELOKRANJKA**«
ČRNOMELJ

IN ČESTITA ZA PRAZNIK DELA VSEM SVOJIM
POSLOVNIM PRIJATELJEM IN ZNANCIEM KA-
KOR TUDI POTROŠNIKOM

Prvomajski pozdrav vsem delovnim ljudem v našem okraju

Opekarna Kanižarica

Pozdravljamo prvi maj, veliki praznik
delovnih ljudi naše domovine in vse-
ga sveta

»**ZORA**« lesna
predelovalna
industrija
ČRNOMELJ

**GOSTINSKO PODJETJE
ČRNOMELJ**

s svojimi poslovalnicami

čestita svojim gostom za delavski pra-
znik in se jim še nadalje priporoča
za obisk

Kolektivi trebanjske občine čestitajo:

**GRADBENO
PODJETJE
Z REMONTOM**

MIRNA NA DOLENJSKEM

Izvršujemo vsa v stroko
spadajoča dela hitro, so-
lidno in po zmernih ce-
nah ter se priporočamo

Naj živi
mednarodni
praznik dela!

**KMETIJSKA
ZADRUGA Tržišče**
Z OMEJENIM JAMSTVOM

POZDRAVLJA VSE NAPREDNE KMETOVALCE
NA SVOJEM OBMOČJU IN JIM ŽELI KAR NAJ-
VEČ USPEHOV PRI NJIHOVEM DELU

Kvalitetni izdelki - nizke cene

»**DANA**«

destilacija, tovarna likerjev, sadnih sokov,
promet z vinom, pivom in gostinstvo

MIRNA na Dolenjskem

čestita vsem svojim strankam za 1. maj in se
priporoča

Trgovsko obrtno podjetje

»**Naši izdelki**«
MOKRONOG

PRIPOROČA SVOJE IZDELKE IN ČESTITA SVO-
JIM ODJEMALCEM ZA PRAZNIK DELA

Cenjenim odjemalcem se priporoča in jim
čestita

TRGOVSKO
PODJETJE »**GRADIŠČE**«
TREBNJE

ZA 1. MAJ IN OBČINSKI PRAZNIK
15. MAJ ČESTITA IN POZDRAVLJA

TRGOVSKO PODJETJE

TREBNJE

z vsemi poslovalnicami

Delovni kolektiv

Opekarne Prelesje

čestita in pozdravlja vse svoje odjemalce, poslovne
prijatelje in znanke kakor tudi delovno ljudstvo
FLR Jugoslavije

Boj za mir in ustvarjalno sožitje med narodi sveta že začelja kazati vidne uspehe,
zato naj živi mednarodna solidarnost proletariata vseh dežel sveta

Občinski ljudski odbor Trebnje

Občinski odbor SZDL - Občinski komite ZKS - Občinski
komite LMS - Občinski odbor ZB - Občinski odbor ZVVI -
Občinski odbor ZROP - Občinski svet Svoboda in PD - Občins-
ki odbor RK - Občinska gasilska zveza - Občinski odbor
DPM in Občinska strelska zveza

iskrene prvomajske čestitke z najboljšimi željami vsem
občanom

**Zadružniki,
napredni kmetovalci,
aktivni mladih zadružnikov,
žene zadružnice**

sprejmite iskrene prvomajske čestitke z željo, da
bi še nadalje pri svojem delu dosegali kar naj-
večje uspehe

**KMETIJSKA
ZADRUGA**

Trebnje na Dolenjskem

s proizvodnimi okoliši:

**Trebnje, Mokronog, Mirna,
Šentrupert, Trebelno, Dobr-
nič, Šentlovrenc**

ter s kmetijskimi posestvi in delovišči:

**Mala Loka, Mirna, Mokro-
nog, Jezero**

MIZARSKO PODJETJE

»**HRAST**«
ŠENTLOVRENC

serijsko izdeluje raztegljive mize in vitrine
ter opravlja vse mizarne usluge

Pridružujemo se čestitkam delovnih kolektivov
za 1. maj

POZDRAVLJAMO VSE KOLEKTIVE V NAŠI
OBČINI IN JIM ŽELIMO PRIJETNO PRVOMAJS-
KO PRAZNOVANJE

**Knjigovodski
center Trebnje**

**KROJAŠKO PODJETJE TREBNJE
MLJARSKO PODJETJE TREBNJE
PEKARIJA TREBNJE**

Videm-Krško: prvomajske čestitke

OPRAVLJAMO VSA MIZARSKA DELA IN CESTITAMO DELOVNIM LJUDEM NAŠE FLRJ ZA 1. MAJ

**Splošno mizarstvo
VIDEM-KRŠKO**

ISKRENE PRVOMAJSKE CESTITKE Z NAJBOLJŠIMI ŽELJAMI ZA NADALJNJI GOSPODARSKI PROCVET NAŠE DEŽELE

**RUDNIK
RJAVEGA
PREMOGA**

SENNOVO

Cenjenim gostom čestita za 1. MAJ in se jim priporoča

GOSTINSKO PODJETJE
„GOSTILNA pri MOSTU“
SENNOVO

Gradbeno podjetje

**»SAVA«
VIDEM-KRŠKO**

pošilja tople prvomajske pozdrave vsem sorodnim kolektivom, zlasti pa delovnemu ljudstvu Spod. Posavja, želeč novih uspehov v gospodarstvu in na ostalih področjih

ZA 1. MAJ CESTITAMO VSEMU PREBIVALSTVU OBČINE, DELOVNIM KOLEKTIVOM, ORGANIZACIJAM IN DRUŠTVOM TER POZDRAVLJAMO NJIHOVA PRIZADEVANJA ZA NAPREDEK!

**Komunalno
podjetje
VIDEM-KRŠKO**

PRIPOROČAMO SVOJE USLUGE IN POZDRAVLJAMO SVOJE STRANKE KAKOR TUDI OSTALO PREBIVALSTVO DOLENJSKE, SPODNJEGA POSAVJA IN BELE KRAJINE

**Splošna
obrtna
kovinarska
zadruga
VIDEM-KRŠKO**

ŽIVEL 1. MAJ — PRAZNIK DELAVCEV VSEGA SVETA!

**Kmetijska zadruga
V KOSTANJEVICI NA KRKI**

POZDRAVLJA IN CESTITA ZA PRAZNIK DELA SVOJIM ČLANOM IN OSTALEMU PREBIVALSTVU NA SVOJEM OBMOČJU!

KO VNOVIC PROSLAVLJAMO 1. MAJ, Z RADOSTJO UGO-TAVLJAMO VELIKE GOSPODARSKE USPEHE V INDUSTRIJI IN KMETIJSTVU. VSEM DELOVNIM KOLEKTIVOM V PODJETJIH IN USTANOVAH OB TEJ PRILOŽNOSTI ISKRENO CESTITAMO

ELEKTRO Videm-Krško

PRIPOROČAMO SE SE NADALJE ZA NAROCILA IN CESTITAMO ZA DELAVSKI PRAZNIK — 1. MAJ

**Valvasorjeva
tiskarna
Videm-Krško**

**Konfekcija papirja
VIDEM-KRŠKO**

CESTITA VSEM DELOVNIM LJUDEM, PROIZVODNIM PODJETJEM, POSLOVNIM PRIJATELJEM IN OSTALIM DRŽAVLJANOM NAŠE DOMOVINE ZA NAŠ VELIKI PRAZNIK — 1. MAJ

»TRANSPORT« VIDEM-KRŠKO

PREVOZ POTNIKOV IN BLAGA, SERVISNE STORITVE ZA MOTorna VOZILA, PRESKRBA Z GORIIVOM IN MAZILI

SE PRIDRUŽUJE CESTITKAM OSTALIH DELOVNIH KOLEKTIVOV ZA 1. MAJ IN ŽELI VSEMU DELOVNEMU LJUDSTVU NADALJNJIH USPEHOV PRI DELU!

VSA V STROKO SPADAJOČA DELA OPRAVIMO HITRO, SOLIDNO IN PO ZMERNIH CENAH. PREPRIČAJTE SE!

**Mizarska
delavnica
BREŠTANICA**

Naj živi prvi maj — naš delavski praznik!

POZDRAVLJAMO VSE DELOVNO LJUDSTVO NAŠEGA OKRAJA IN OBČINE, HKRATI PA SE PRIPOROČAMO IN CESTITAMO

**KMETIJSKA ZADRUGA
BREŠTANICA**

TRGOVSKO PODJETJE **»PRESKRBA«
SENNOVO**

ISKRENE CESTITKE Z NAJBOLJŠIMI ŽELJAMI ZA PRAZNIK DELA!

SKUŠA V VSEM ZADOVOLJITI POTROŠNIKE IN SE PRIPOROČA

CESTITAMO VSEMU PREBIVALSTVU OBČINE IN DELOVNIM KOLEKTIVOM, ŽELEČ NOVIH ZMAG V VSEJ DEJAVNOSTI DRUŽBENO-GOSPODARSKEGA ŽIVLJENJA NA VSEH DELOVNIH MESTIH, KJER SE BIJE BOJ ZA NADALJNJO RAST NAŠE DRUŽBE, ZA NADALJNJO KREPITEV NAŠEGA GOSPODARSTVA, ZA SOCIALIZEM IN ZA MIR NA SVETU

Občinski ljudski odbor

SEVNICA

OBČINSKI ODBOR SZDL
OBČINSKI KOMITE ZKS — OBČINSKI KOMITE LMS — OBČINSKI ODBOR ZB — OBČINSKI ODBOR ZROP — OBČINSKI ODBOR ZVVI — OBČINSKI SVET SVOBOD IN PD — OBČINSKI ODBOR RK — OBČINSKA GASILSKA ZVEZA — in ostale organizacije in društva

Čestitke kolektivov ObLO SEVNICA:

PREBIVALSTVU NA OBMOČJU ZADRUGE PRISRCNO CESTITA ZA 1. MAJ

CESTITKAM SE PRIDRUŽUJEJO:

**Kmetijska
zadruga
Šentjanž**

Krajevni odbor — Krajevni odbor SZDL — Krajevni odbor ZB — Osnovna organizacija ZKS — Vaški aktiv LMS — Krajevni odbor ZVVI — Krajevni odbor ZROP — Prosvetno društvo »Milan Majcen« — Krajevni odbor RK — Gasil. društvo — Lovska družina — Društvo prijateljev mladine

V želji, da trud delovnega človeka, ki ga vlaga za nenehni dvig življenjske ravni, ne bo zaman, da nam vsem omogoči lepši jutrišnji dan, prisrčno čestitamo za delavski praznik — 1. maj

**KOMUNALNO
PODJETJE**

**»KOMUNALA«
SEVNICA**

**PROIZVODNJA
HRASTOVEGA
IN KOSTANJEVEGA
EKSTRAKTA**

SEVNICA

POZDRAVLJA DELOVNE KOLEKTIVE IN POSAMEZNIKE, KI SI PRIZADEVAJO ZA ČIM HITREJŠI RAZVOJ SOCIALIZMA, TER JIM VOŠČI ZA PRVOMAJSKE PRAZNIKE!

**Kmetijska
zadruga**

SEVNICA OB SAVI

Z združenim kmetijskim obratom in priključenimi zadrugami

CESTITA ZA 1. MAJ Z ŽELJO ZA SE PLODNEJŠIMI USPEHI NA VSEH TORIŠČIH BORBE ZA GOSPODARSKI NAPREDEK IN BLAGI-NJO NAŠEGA DELOVNEGA ČLOVEKA!

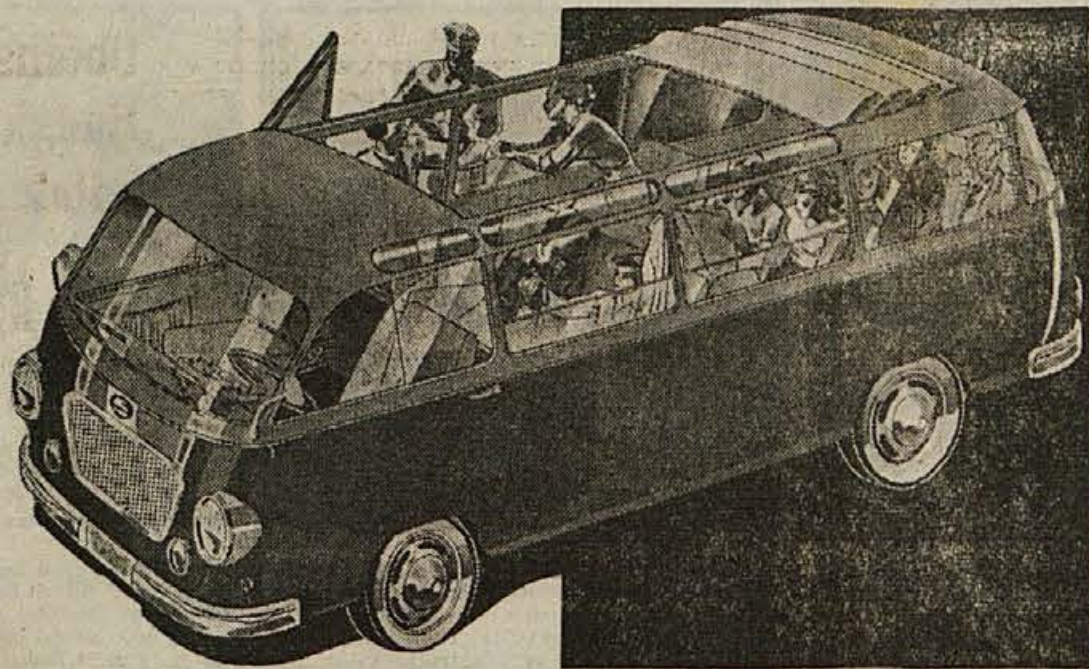

TRGOVSKO IN OBRTHO PODJETJE

»SLOGA« - SEVNICA

s svojimi poslovalnicami in obrati čestita vsem državljanom naše socialistične domovine za praznik dela!

Industrija motornih vozil

**IMV 1000-TURIST – IMV 1000-KOMBI
– IMV 1000-SERVIS – IMV 1000-SANITET – IMV 1000-KURIR**

PRVI MAJ POZDRAVLJAMO Z NEŠTETIMI NOVIMI USPEHI! DOSEGLI SMO JIH KLJUB OGROMNIM TEZAVAM, NA KATERE SMO NALETILI NA TEJ POTI, KER SMO BILI TRDNO ZDRUŽENI V VSEH NAŠIH NAPORIH ZA ZGRADITEV NOVEGA, SREČNEJŠEGA ŽIVLJENJA V SOCIALISTIČNI DOMOVINI!

NOVO MESTO

Čestitke podjetij in ustanov ObLO NOVO MESTO

IZBRANA JEDILA – RAZNOVRSTNE PIJACE –
TERMALNE KOPELI – SPORTNI BAZEN

Zdravilišče ŠMARJEŠKE TOPLICE

Svojim gostom po vsej domovini iskreno čestitamo za delavski praznik in se jim še nadalje priporočamo!

Trgovsko podjetje

»GORJANCI« – Šentjernej

s prodajalnami PRESKRBA IN POTROŠNJA v Šentjernej, Škocjanu, Dragi, Bučki, Malih Poljanah, Orehoviči, Vrhpolju, Šmarju in Dobravi se priporoča in čestita za 1. MAJ!

- TISKARNA
- KNJIGOVARNICA
- KARTONAŽA

»KNJIGOTISK« NOVO MESTO

pozdravlja velike uspehe socialistične graditve v naši domovini ter čestita za delavski praznik – 1. MAJ!

HOTEL OTOČEC pri NOVEM MESTU

želi prijetno prvomajsko praznovanje vsem delovnim kolektivom in posameznikom!

Kmetovalcem, ki z nami pogodbeno sodelujejo, zadržnikom in vsem ostalim čestitamo za naš največji delavski praznik!

Kmetijska zadruga ŠENTJERNEJ

»TAPETNIK« NOVO MESTO – Cesta talcev

Cenjenim strankam se priporočamo in jim čestitamo za 1. MAJ!

DELOVNI KOLEKTIV

Opekarne Prečna PRI NOVEM MESTU

POZDRAVLJA VSE DELOVNO LJUDSTVO NAŠE SOCIALISTIČNE DOMOVINE TER JIM ŽELI NADALJNIH USPEHOV V GRADITVI BOLJŠEGA ŽIVLJENJA!

TO PLE PRVOMAJSKE POZDRAVE VSEM NAŠIM STRANKAM IN LJUDSTVO BELE KRAJINE!

SPLOŠNO TRGOVSKO PODJETJE METLIKA

KMETIJSKA ZADRUGA METLIKA

s proizvodnimi okoliši SUHOR in GRADAC
SE PRIDRUŽUJE MANIFESTACIJAM IN ČESTITKAM NAŠIH DELOVNIH KOLEKTIVOV ZA 1. MAJ!

Prvomajski pozdrav delavcem in uslužbencem v kolektivih!

»MARMOR« GRADAC V BELI KRAJINI

Lesno predelovalno podjetje METLIKA

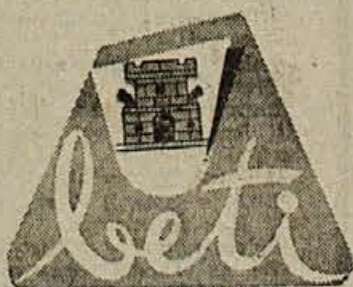
POZDRAVLJA PRVI MAJ, VELIKI PRAZNIK DELOVNIH LJUDI NAŠE DOMOVINE IN VSEGA SVETA!

DELOVNI
KOLEKTIV

»LIČ« ČRNOMELJ

LITOŽELEZNE
INDUSTRIJE

OBLJUBLJA, DA SI BO TUDI V BODOČE PRIZADEVAL ZA ČIMPREJŠNJO ZGRADITEV SOCIALIZMA V NAŠI DEŽELI TER TOPLO POZDRAVLJA VSE DELOVNO LJUDSTVO FLRJ ZA PRAZNIK DELA!

BELOKRANJSKA TRIKOTAŽNA INDUSTRIJA

»BETI« Metlika

IZDELUJEMO VSE VRSTE BOMBAŽNIH IN VOLNENIH PLETENIN TER ZAVESE! PRISRČNE POZDRAVE IN ČESTITKE ZA 1. MAJ!

VSEM SVOJIM STRANKAM, POSLOVNIM PRIJATELJEM IN ZNANECIM, KAKOR TUDI OSTALIM DELOVNIM LJUDEM NAŠE DOMOVINE ISKRENO ČESTITAMO ZA PRAZNIK DELA!

INVESTICIJSKI BIRO NOVO MESTO

ZA 1. MAJ ČESTITA
IN SE PRIPOROČA

PEKARIJA NOVO MESTO

KMETIJSKA ZADRUGA ŠKOCJAN

želi vsem zadržnikom in naprednim kmetovalcem še mnogo delovnih uspehov in jim čestita za PRAZNIK DELA!

s kmetijskim obratom
VRH pri Škocjanu

Vsem delovnim kolektivom in vsem svojim gostom čestita za 1. MAJ

Gostilna

FRANC ŠPORAR

»DOBRA KAPLJICA« MIRNA PEČ

Za delo, šport, oddih, zabavo, morje in planine uporabljajte kvaliteto moško in otroško perilo z zaščitnim znakom LABOD

INDUSTRIJA PERILA, Novo mesto

NAJ ŽIVI 1. MAJ – PRAZNIK DELA

Svojim članom vošči
prvomajске praznike

TRGOVINSKA ZBORNICA za okraj NOVO MESTO

ostalo prebivalstvo pa ob tej priložnosti lepo pozdravlja

TUDI VNAPREJ
SE PRIPOROČA
IN ČESTITA
SVOJIM
ODJEMALCEM

»PEKARIJA« DOLENJSKE TOPLICE

SODOBNE, LAHKE,
TRPEŽNE
IN KVALITETNE
ČEVLJE IZDELUJE

Industrija čevljev

»BOR«

DOL. TOPLICE

Pozdravljamo 1. MAJ
– mednarodni praznik
delavskega razreda!

Belokranjski kolektivi čestitajo in pozdravljajo:

Proletarci vseh dežel,
združite se!

KOMUNALNA UPRAVA ČRNOMELJ

Vlagajmo vse sile
za čimprejšnjo izgradnjo
socializma!

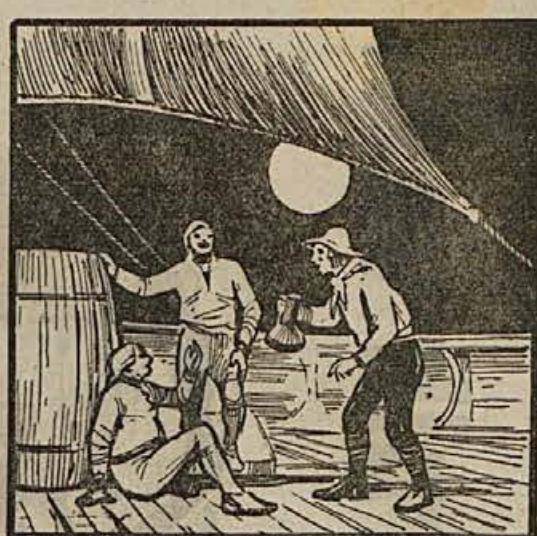
Naj živi in se razvija nerazdružna zveza delavcev,
kmetov in ljudske inteligence v socialistični FLRJ!

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR METLIKA

- Občinski odbor SZDL
- Občinski komite ZKS
- Občinski komite LMS
- Občinski odbor ZB
- Občinski odbor ZROP
- Občinski odbor ZVVI
- Občinski odbor RK
- Občinska gasilska zveza
- Občinski svet Svoboda
- in PD
- Občinski odbor DPM

Naj živi 1. MAJ – veliki delavski praznik naše domovine!

45. Sod je bil velik in moral sem zlezi vanj. Odkril sem, da jabolk ni več, in občepl sem v sodu. Tu sem, varen pred ostrim vetrom, zadremal. Naenkrat sem zaslišal pogovor med Silverjem in nekim mornarjem. Silver je pripovedoval, kako je jadrar in gusaril s kapitanom Flintom. »Večina Flintovih gusarjev je tu na ladji. Stari Pew je oslepel in nekaj jih je pomrlo. Ti si bistra glava in zviti kot dren, zato hočem s teboj govoriti kot z zrelim možem,« je nadaljeval Silver.

46. Lahko si mislite, kako mi je bilo pri srečanju. Silver bi me gotovo ubil, če bi vedel, da prisluškujem. Silver je govoril, da ima denar naložen v bankah, da je ob odhodu prodal krčmo in da se je žena odpeljala na domeni kraj, kjer ga bo čakala. »Do grla sem že sit kapitana Smoletta,« se je pridružil Silver, »rad bi že spal v njegovi kabini, jedel in pil, kot se spodobi. Toda dokler ne dam znamenja za upor, naj bodo vsi mornarji trezni in vlijudni. Nobenih otročarij naj ne počenja!«

47. »Kdaj bomo začeli?« je slišal neznanec. »Kdaj?« je zasikal Silver. »Smolett je izkušeni kapitan, mi pa smo samo mornarji. Naj vodi torej ladjo do otoka zakladov. Tam bomo izkopali zaklad in ga lepo spravili na ladjo. Če ne boste vi, preklesti pasjeglavi, že prej vsega pokvarili, bo vodil Smolett ladjo še pol pota nazaj in tedaj bi šele udarili po njih. Potem bomo šele videli. Morda jih bomo izpostavili na kakšnem pustem otoku ali pa jih bomo poklali, kot sva to delala nekdanji kapitan Flint in jaz.«

48. »Trelawney bom s temi rokami zavlil vrat,« je še dejal Silver in nato: »Dick, dober fant si, prinesi mi jabolko, da si ovladim suho grlo.« Srce in udje so mi odpravedali in pričakoval sem, da je to moja zadnja ura. Tedaj pa se je oglašil še nekdo tretji: »Pusti no jabolka. John! Naj prinese Dick malo rum.« Trepetal sem v sodu, oni pa so skali rum in govorili o tem, da je nekaj mornarjev nezanesljivih. Tega sem bil vesel. Nazdravljali so na čast staremu Flintu. Vzšla je luna in tedaj je mornar na struži zaklical: »Kopno, oho!«

0 varnosti na cesti v evropskih šolah

V mnogih državah je pouk o varnosti na cesti in prometu sestavni del obveznega šolanja. V Angliji n. pr. šolska zakonodaja tega še ni predvidela, toda s posredovanjem krajevnih varnostnih organov so le dossegli, da nekateri učitelji med poukom že razlagajo učencem o varnosti na cesti. Kraljevska družba za preprečevanje nesreč ima veliko razstavno dvorano, kjer se učenci lahko praktično učijo o raznih predpih. Na Nizozemskem in Švedskem privajajo avtomobiliste dirke na miniaturnih dirkališčih, kjer se lahko vadi več tisoč otrok. Tudi v Franciji so deloma že začeli uvajati v šolski program različna varnostna pravila, za tiste učence, ki se v šolo vozijo s kolesi, pa so uvedli redne preglede koles.

TKIVA V KONSERVAH

Naši medicinski strokovnjaki nameravajo že letos začeti s konzerviranjem tkiv, ki so nujno potrebni za transfuzijo krvi in za presajanje kostnega mozga. Zelo važno je, da bi imela vsaka bolnišnica in klinika pa tudi druge zdravstvene ustanove potrebne količine krvi, saj je od takojšnje transfuzije nemalokrat odvisno človekovo življenje. Mimo tega sodijo, da bo konzerviranje tkiv prineslo tudi marsikatero novost na področju transfuzije in presajanja (transplantacije) živih organizmov na človeško telo.

Zaloge krvi in tkiv danes še ne moremo dolgo čuvati, ker so za njihovo konzerviranje

potrebni posebni pogoji. Za sedaj sta dve skrajni rešitvi. Prva je ta, da hranimo kri in tkiva v solnih raztopinah in na temperaturi od 4 do 8 stopinj Celzija. Drugi način pa je tako imenovana metoda liofilizacije — kri in tkiva hranimo na zelo nizki temperaturi: od 40 do 70 stopinj pod ničlo.

Res je, da liofilizacija omogoča neomejen rok porabe konzerviranega materiala, terja pa zapleteno aparaturo in precej težak postopek hranjenja krvi in tkiv. Kot kaže se bodo naši strokovnjaki odločili za nekater enostavnejše metode, na primer za konzerviranje s raztopnimi kemičnimi sredstvi. Delo s konzerviranjem krvi in tkiv

naj bi začela, kot predlagajo strokovnjaki, posebna ustanova — postaja pri Zavodu za transfuzijo krvi v Beogradu. Kasneje bi postajala delo razširila in lahko oskrbela vso Jugoslavijo z dovoljnimi količinami teh važnih preparatov.

NEKAJ OKROGLIH

Mož in žena ogledujeta razstavo naših slikarjev mostrov. Pred slikami Jakopiča in Jame vzdihne žena: »Vidiš, take slike bi rada imela v stanovanju.«

»Bodi no pametna,« zagode mož, »saj dobro veš, da nimam časa še za slikanje.«

»No, ljuba nečaka,« pravi teta fantoma, »na žalost imam samo dva kosa torte. Eden je večji, drugi manjši, zdaj bom pa videla, kateri od vaju ima boljše manire.«

»Tonček je bolj vzgojen,« pravi Franci in vzame večji kos.

»Ali je v dvorani morda kak zakonski par, ki je poročen šele 24 ur?« vpraša konjersanje na priletni. Res prideta na oder dva mlada človeka.

»Torej vidva sta poročena šele 24 ur?« ju vpraša konjersanje.

»Da,« mu odgovorita vsa srečna.

»Kaj, hudiča potem sploh prideta na prireditve!«

vino, 58. prebivalec »črna kontinenta«, 59. okrajšava, 62. zvesta domača žival, 63. oselela gozdna ovčarka, 66. ime hrvaškega skladatelja Gotovca, ki je napisal popularno opero »Ero z onega sveta«, 68. znamenka nemških avtomobilov, 69. vrsta primorskega vina, 70. narečna oblika za očeta, 71. japonska dolžinska mera, 72. lepitični grm z lepimi rumenimi cvetovi, 73. pisarne, 75. barva igralnih kart, 77. očrt, opis, 78. plevel, 79. bližnji sorodnik, 81. lučaj, 83. kratkica za »Gorsko reševalno službo«, 84. ribniški medmet, 86. isto kot 41, vodoravno, 88. glasbeni nota, 89. kratkica za »glavni«.

Orjaški blok za spomenik Marxu

Sovjetski geologi so dve leti iskali dovolj velik granitni blok za spomenik Karlju Marxu, ki ga nameravajo postaviti na Sverdlovskem trgu v Moskvi. Nedavno so tak blok našli in odlomili na področju Dnepropetrovska. Blok je dolg deset metrov in težak 200 ton.

V ZDA je dosegla tehnična vzgoja prebivalcev neslučen razmah. V ta namen posebna podjetja proizvajajo kompletna orodja za vrsto tehničnih panog pod geslom »Postlži se sam« ali »Napravi si sam«. V Ameriki sta sleherni preprosti državljani vrsto obrtniških in tehničnih del, potrebnih v hiši ali pri vsakdanjih opravkih v industrijsko tako razviti državi, kot je prav Amerika. Na sliki je zbirka orodja, ki ga ima skoraj vsaka ameriška družina pri roki, kadar je treba v hiši kaj popraviti. Naša ljudska tehnika si mnogo prizadeva, da bi s poukom tehnične vzgoje prodrla med najširše ljudske množice, saj nam je tehnično znanje sprito napredujoče tehnike vsak dan bolj potrebno in koristno.

Prvomajska nagradna križanka

Za dneve prvomajskega oddiha smo spet pripravili srednje težko križanko našim ljubiteljem trdih orehov; vajimo jih k reševanju in sporočamo, da bo tokrat 12 nagrad za srečne izrebahe:

1. nagrada — 6000 dinarjev
2. nagrada — 4000 dinarjev
3. nagrada — 2000 dinarjev
- 4-12. nagrada — 9 lepih knjig.

Pravilno rešeno križanko je treba poslati na naslov uredništva najkasneje do sobote, 6. maja 1961. Naročniki iz Novega mesta in okolice lahko oddajo rešitve tudi osebno v naši upravi. V levi spodnji kot kuverte napišite: KRIZANKA. Premalo frankiranih pism ne bomo sprejemali; navadno pismo je treba zdati frankirati z znamko za 25 dinarjev!

Vodoravno: 1. kraj ob Jeznici Trebnje-Sevnica, 8. ostro rezilo, britvica, 12. municija, 19. slovnično število 20, siromak, 22. glas, zvok, 24. figura pri šahu (konj), 25. pridušeno gori, 26. utežna mera za dragocenosti, 27. divji prašč, 29. stiki, kontakti, 30. žensko ime, 31. samozavest, 32. prenapetost, strasten privrženec kakega prepričanja, 34. novejši francoski pisatelj, 35. hoditi, 36. kiselkast vojaški kruh, 37. kraj pri Veliki Loki, 38. izrebanje, karambol, 40. žensko ime, 41. začetnici priimka in imena podpredsednika Zveznega izvršnega sveta, 42. del roke, stara dolžinska mera, 43. žig, 45. latinska veznik, 46. cirkuški telovadek, 48. razum, pamet, 49. okupatorji med II. svetovno vojno, 51. posoda jajčaste oblike, 53. mejna reka med Nemčijo in Poljsko, 54. stroj za izkopa-

vanje zemlje, 56. osebni zaimek, 57. kmečko gospodarsko poslopje, 60. kemični znak za prvo američko, 61. del alpinistove opreme, 63. telovadna vaj, 64. okrajšava za francosko valuto, 65. koroški narodni pes, 67. veznik, 68. naslon, 69. podpora, 72. karanje, kreganje, 73. del dneva, 74. republika na Srednjem vzhodu, 76. majhní snopi, 78. plasti, 79. prvotni prebivalec Velike Britanije, 80. prijateljsko nagon, 82. cirkuško borišče (naziv velike rimske zgradbe v Pulju, kjer je vsako leto filmski festival), 83. denarna kazen, 84. čarovniki in zdravniki pri preprostih plemenih, 85. ožgan les, 87. glina, 88. možsko ime, 89. kraj v Beli krajini, 90. velika tekstilna tovarna v Novem mestu, 91. glas pri poku, 92. mlada govedina.

Navpično: 1. belokranjsko mesto na južnem podnožju Gorjancev, 2. livarski izdelek, 3. nekdanji plemič, 4. ime ameriške filmske igralki Hayworth, 5. osebni zaimek, 6. predlog, 7. zelo trdna kamenina, ki jo uporabljajo za tlakovanje cest, 8. potrebščina za vzhajanje testa, 9. premikanje po zraku, 10. manjši olok v Jadranskem morju, 11. glavno mesto Grčije, 12. žitna bolezen, 13. zaporedni črki v abecedi, 14. pisavi vzklík, 15. živalska ustnica, 16. pravoslavna verska slaka, 17. učenec v gospodarstvu, 18. delati komu očitek, 21. grški bog ljubezni, 23. lesena obloga na zidu, 26. zvezda repatica, 27. merska enota za storilnost, 28. enakomerno gibanje, 31. športna trofeja, 32. nota iz solmizacije (do, re, mi, ...), 33. ne-nadna bolečina v mišicah, 66. ime velikomestno zabavišče s peštrm sporedom, 39. del Novega mesta, 42. zasledovalec divjačine, 43. najfiniješe perje, 44. manjši dobitnik pri tomboli, 47. gorska pokrajina na Kočevskem, središče partizanskega gibanja, 50. pomladanski mesec, 52. možki potomec, 53. zavoj, omoti, 54. možki pevski glas, 55. ime italijanskega pomorščaka in raziskovalca Vespuccija, po katerem je dobila ime Amerika, 56. reka na Dolenjskem in kraj ob njej (industrija živalskih strojev), 57. hlev, prostor za ži-

georgij volodin

»Da,« je potihlo rekel Malahov. »Kdaj, pravi, se bo sin vrnil?«

»Čez teden dni.«

»Aha... Torej vi mislite, da je Gorčakov dober človek?«

»Ker si je tako hitro pridobil oba dečka, mislim, da je poštenjak,« se je nasmehnila.

»Oprostite, Galina Arkadjevna, da sem vas vznemirila. Tako je pač naše delo,« se je poslovil Malahov.

»Tovariš podpolkovnik,« ga je ustavila Galina Arkadjevna. »Na teje ovojnici je neka beležka. Nerazumljiva. Mož jo je napisal, ko se je javil v armado. Niso ga vzeli, čeprav je zahteval.«

Ko je Malahov v pisarni prebral vse, kar je zbral podatkov, je začel mrzlično delati. Marsikaj je moral znova preveriti. Podpolkovnik je vedel, da sanit je pridobil, čeprav pod drugim imenom. Torej je beležka o modrem žarku resničnost, ne pa morda samo geologovo fantaziranje.

Tropinino ime in priimek v beležnici je bilo najprej prečrtano, potem pa znova napisano. Laborant je ugotovil, da je bilo to storjeno pred kratkim in da je tudi luknja od krogle iz zadnjega časa.

Podatki o Gorčakovu niso vzbujali dvomov. Ob prihodu je pokazal svoje dokumente in je vpisan tudi v vojaški seznam. Le nekaj je bilo sumljivo: Gorčakov je pogosto zahajal h Galini Arkadjevni, nikoli pa ni njo sregovoril o moževem znanstvenem delu.

Malahov se je bal, da ne bi s kakšno nepredvideno potezo zavrl rešitve te uganke o geologu Tropininu. Takoj pa je poslal nekakega pomočnika, da gre iskat Gorčakova in oba dečka.

Ko je poročnik zjutraj prišel na kraj taborišča pod ilovnatim hribom, ni našel nikogar. Zato se je z motorjem odpeljal vzdolž Donje.

ENAJSTO POGLAVJE

Ko se je Kurt Wiener osvestil, je začuden pogledal Rusa. Njegov obraz je bil zaskrbljen in priazen. Kurt je poskušal vstati, pa ni mogel.

Tropin mu je pomagal, Kurt se je hvalažno nasmehnil, potem pa se je spomnil, da stoji pred njim mučitelj iz Majdaneka in je odtrnil njegovo roko. Tropin se je nagnil k Nemcu:

»Zakaj so vas tako izmučili... je vprašal. »Pretepli so me skoraj do smrti.« Kurt se je skremžil od bolečine. »Ker sem hotel sporočiti Rusom, da vas tukaj ne pustijo iz taborišča...«

»Ali vam je uspelo?«

»Ne,« je zategnil Kurt, ki je očitno hotel ubiti časa za odgovor.

»So vas zalotili?« je hitro vprašal Tropin. »Da, na vzhodni meji,« se je zalotil Kurt, ki je pozabil Crusejeva navodila. »Našli so beležnico...«

»Ali jo imate pri sebi?«

»Ne, so mi jo vzeli,« se je zmedel Kurt. »Saj bi jim bili lahko povedali ustno, kar ste mislili,« se je porogal Tropin, sedel na svoje ležišče in se ni več zmenil za Kurta.

Kurt je spoznal, da se je Rus domislil, zakaj so njega, Kurta, vržili v isto celico. Najprej je pomislil, da bi stopil k vratom in zaprosil, naj mu odpro. Saj ga tale Rus lahko še zadavi. Skušal je vstati, pa ni mogel. Obrnil se je k Tropininu, ki je sedel negibno in se delal, kot da ga ne vidi. Kurt se je spazil do svoje postelje, se ulegel na hrbet in opazoval sleherni Rusov gib.

Tropin je začel korakati po sobi in ponavljati dolge odlomke iz neke ruske knjige. Včasih je veliko bral, sedaj pa je to ponavljal na pamet. To ga je kratkočasil in mu tudi pomagalo, da prenaša trpljenje.

Kurt je pazljivo prisluhnul. V tem glasu je bilo nekaj, kar ga je pomirilo in privlačilo. Potem se je Tropin sikel in začel telovaditi. Kurt je opazil, da ima v zapestju in členkih na nogah brazgotine. Potem se je Rus ulegel in hitro zaspal.

Drugi večer je Tropin spet sam sebi citiral stavke iz knjig. Kurt je pozorno poslušal odlomke o ruskem življenju. Saj je tudi sam imel težko življenje. Izhajal je iz delavske družine, njegov oče je bil žrtve hitlerjevskega puca. On pa je leta 1941 padel v rusko ujetništvo. Spomnil se je tistih dni in bilo mu je žal, da si je izmišljal strahote o ujetništvu v Rusiji samo zato, da bi dobil službo. Zagledal se je v Tropinina. Na kaj upa? Kdo mu lahko pomaga, ko nihče ne ve zanj? Zakaj je bil v okovih?

Kurta je mučilo toliko nejasnih misli, da sploh ni mogel zaspati. Od kod je ta človek? Kje je preživel mladost? Kdo sta mu oče in mati? Ali bi ta Rus prevzel vlogo, ki naj jo odigra on, Kurt Wiener? Sicer pa on to dela zato, da bi zmogla pravica. Tropin je mučil ljudi, pa noče priznati. In Kurtova naloga je, da ga spravi pred sodišče.

Dva dni Kurt ni postavil Tropininu nobenih vprašanj. Molčal je. V glavi pa mu je brnelo od vprašanj, na katera ni našel odgovora.

Vtem so Tropinina nekajkrat poklicali na zaslišanje.

»Zahtevam, da me pošljete ruski komandni,« je ponavljal Tropin. »Na nobeno drugo vprašanje ne bom odgovoril.«

Nekdo, ko se je Tropin spet sikel za telovadbo, je Kurt stopil k njemu:

»Ali so te brazgotine iz Majdaneka?«

Tropin se je obrnil. Kurt Wiener ni bil več človek, ki ga pozorno zasleduje že od prvega dne. La Kurtovih očeh je zginilo nezaupanje, kazale so je strah sprito neke neopopravljive napake.

»Da,« je na kratko odgovoril Tropin. »najprej v Osviecinu, potem v Majdaneku.«

»Ali so vas dolgo mučili?«